

Č E Š T I N A II
Tschechisch II

Jiřina van Leeuwen-Turnovcová
Franz Schindler

Johann Wolfgang Goethe-Universität
Slavisches Seminar
Dantestr. 4-6
D-60054 Frankfurt
Tel.: 069-798-22180

Fassung vom 10.04.2007

8. (osmá) lekce: Osobní zájmena (Personalpronomina). Dodatečná skloňování substantiv mužského rodu (předseda, správce, vrátný).

Osobní zájmena (Personalpronomina)									
	ich	du	selbst	wir	ihr	er	es	sie	sie
N.	já	ty	-	my	vy	on	ono	ona	oni, ony, ona
G.	mne mě	tebe tě	sebe se	nás	vás	jeho/něho ho jej/něj		jí/ní	jich/nich
D.	mně mi	tobě ti	sobě si	nám	vám	jemu/němu mu		jí/ní	jim/nim
A.	mne mě	tebe tě	sebe se	nás	vás	jeho/něho ho jej/něj -ň	je/ně ho jej/něj	ji/ni	je/ně
L.	o mně	o tobě	o sobě	o nás	o vás	o něm		o ní	o nich
I.	mnou	tebou	sebou	námi	vámi	jím/ním		jí/ní	jimi/nimi

Wenn Personalpronomina, die mit j- anlauten, zusammen mit Präpositionen gebraucht werden, ändert sich der Anlaut: anstatt j- tritt immer ein n- (das sog. prothetische N) auf (*bez něho, s nimi*)! Im Lokativ, der ja immer nach Präposition kommt, ist der Anlaut immer n-.

Mask./Neutr. Genitiv: Nach Präpositionen: něj

Mask. Akkusativ: jeho in der Regel nur bei belebten Maskulina, sonst jej als Langform.

Die Formen sebe/sobě usw. beziehen sich immer auf das Subjekt der Handlung: vgl.: *Mluvili o sobě.* => "Sie sprachen von sich selbst." *Hovořil sám se sebou.* => "Er sprach mit sich selbst".

1. cvičení: - Doplňte osobní zájmena 3. osoby mužského i ženského rodu a množného čísla.

1. Budete s _____ ještě mluvit? 2. Půjdu tam bez _____. 3. Už dlouho jsem o _____ neslyšel. 4. Nevzpomínám si (*s. erinnern*) na _____. 4. Sejdeme se u _____. 5. Včera jsem _____ potkal. 6. Dostal jsem od _____ dopis. 7. Radši se _____ zeptám. 8. Kdy k _____ půjdete? 9. Viděl jsem _____ tam. 10. Přišel jsem až po _____. 11. Pamatuješ se (*s. erinnern*) na _____? 12. Řeknu _____ to. 13. Byl jsem tam s _____. 14. Šel jsem proti _____. 15. Pozdravili jsme _____. 16. Znáte se s _____?

2. cvičení: - Osobní zájmena 3. osoby nahrad'te zájmeny 1. nebo 2. osoby téhož čísla.

1. Včera jsme ho viděli. 2. Nic jsem mu neřekl. 3. Vyprávěli jim to? 4. Jemu se nedivím. 5. Proč se jí ptáš? 6. Nepůjdu s nimi. 7. Mluvili jste o nich? 8. Zlobím se (*s. ärgern*) na ni. 9. Zase jsem na ně zapomněl (*vergessen*). 10. Kdo z nich tam byl? 11. Asi jste je viděli. 12. Poslali (*schicken*) ji domů. 13. Jí se nic nestalo (*passieren*). 14. Půjdu tam až po něm. 15. Seděla mezi nimi. 16. Už jsem o nich dlouho neslyšel. 17. To není pro ni. 18. Kdo s ním půjde? 19. Jí nenapsali. 20. Určitě je nepoznají. 21. Půjdeš s ním? 22. Jim se daří dobře. 23. Šel jste tam bez nich? 24. Jeho se nebojím. 25. Mluvili tam o něm. 26. Řeknu jim to potom. 27. Přišlo jich hodně? 28. Vyřídím (*ausrichten*) jim to. 29. Ji tam nepotkali.

3. cvičení: - zájmena v závorkách dejte do správných tvarů!

A. 1. Mluvili jsme o (on). 2. Včera jsem (ona) viděl, jak se vracela domů. 3. Přijďte mezi (my), rádi (vy) uvidíme. 4. Podívej se za (ty)! 5. Bylo (oni) tam velmi málo a tak se raději zase vrátili. 6. Poradila (*beratschlagen*) jsem se nejdřív s (on), pak s (ona) a nakonec jsem to stejně udělala podle (já). 7. Bez (vy a oni) bychom byli nepostavili dům včas. 8. Šla bych s (on) ráda do kina. 9. Chtěli byste jet bez (oni) na dovolenou? 10. Nechci dělat nic bez (ona), vedlo by to jen k problémům. 11. Celý den už na (ty) myslím! 12. To je pro (já), ne pro (ona)! 13. To se (on) ještě nikdy nestalo. 14.

(Já) se to nemůže stát, jsem opatrný. 15. Řekni to (oni) všem, je to pro (oni) důležité! 16. Ptal se tady na (ty) nějaký zvláštní člověk. 17. Věříš (on)? Já už (ty) nevěřím ani slovo! 18. O (co) jste tak dlouho hovořili? 19. Mluvili s (ona) dvě hodiny, ale nic to nebylo platné. 20. Máte každý (váš) vlastní pokoj? 21. Vlak projel kolem (my). 22. To jsou (můj) vlastní názory, musíte (ony) respektovat! 23. Půjčila jsem si od (oni) jejich auto a hned jsem (ono) rozbila. 24. S (kdo) jsi šel včera do kina? 25. Dej (ona) to! 26. Nedívej se na (já) tak divně! 27. Nevidíte (on) někde? 28. Postavil jsem se před (oni), ale dělali, že (já) nevidí. 29. Ignoruj (on)! 30. Vzali jsme si (naše) věci a odešli jsme.

B. 1. Už jste se s (ona) seznámil? 2. Zeptám se (oni) na to. 3. Počkáte na (já)? 4. Půjčete s (my)? 5. Zním (on) dobře. 6. Půjčeme bez (vy). 7. Byl jsem u (on) nedávno. 8. Mluvili jsme o (ona). 9. Sednu si vedle (ty). 10. Kromě (já) tam nebyl nikdo. 11. Přišel před (vy) nebo po (vy)? 12. Tak já (oni) to řeknu. 13. Budeme u (my). 14. Viděl jsem (oni) tam. 15. Ani se na (my) nepodíval. 16. Něco (ty) ukážu. 17. Nic o (on) nevím. 18. Kvůli (on) jsem zůstal doma. 19. Včera jsem (ty) viděl. 20. Vítejte (vy). 21. Víš o (on) něco? 22. Dovolili (já) to. 23. Přišel k (my) včera. 24. Půjdu tam místo (ona). 25. Je to pro (ona)? 26. O (já) tam nemluvili? 27. Kde jste se s (on) setkal? 28. Dobře (já) poradili. 29. Šli tam s (ty)? 30. Co (ona) řeknete? 31. Nenašli (já) doma. 32. Vráťš se s (já)? 33. Přišli až po (my). 34. Zapomněli jsme (oni) pozvat. 35. Počkám tu na (ty). 36. Seděli jsme proti (ty). 37. Napíšu (on) zítra. 38. Něco o (ty) říkali. 39. Co (vy) slíbil? 40. Zlobíte se na (já)? 41. Jsou s (oni) spokojeni.

4. cvičení: - přelož!

1. Dám ti o sobě vědět. 2. Nech si to pro sebe a nikomu nic neříkej! 3. Vzal s sebou jen svou matku. 4. Sám o sobě by to neudělal, ale kvůli tobě se snaží. 5. Svlékni ze sebe ten ošklivý kabát! 6. Vidí jen sebe a na nikoho jiného nemyslí. 7. Tu knihu jsem nekoupila pro tebe, ale pro sebe. 8. Všude vidí jen intriky proti sobě. 9. Starej se o sebe a ne pořád jenom o mne! 10. S tebou to není k vydržení. 11. Zavěsili se do sebe a šli společně na procházku.

5. cvičení: - Osobní zájmena nahrad'te osobními zájmeny zvratnými.

1. Přečtu mu to. 2. Dívali se na ně. 3. Odsesu (*wegtragen*) to k němu. 4. Na tebe zapomněl. 5. Odešli od nich. 6. Házeli (*werfen*) to po nich. 7. Přinesli to pro ně. 8. Byli jsme mezi nimi. 9. Na ní to nevidí. 10. Něco mi povídal. 11. Viděl ho dobře. 12. Slíbili jim to. 13. Stáli za nimi. 14. Mám to u něho. 15. Jemu to nekoupím. 16. Vypravoval (*erzählen*) o něm. 17. Počkali tu na ně. 18. O ni se nebála (*s. fürchten*). 19. Vzal mu to.

6. cvičení: - Doplňte osobní zájmena. (Pozor na zájmena zvratná)

1. Řekněte _____, aby šel pryč. 2. Dobře se na _____ podívejte, jak je špinavá. 3. Slyšel jsem o _____, že jsou dobří šachisté. 4. Když jsem s _____ mluvil, nevěděl jsem, že je spisovatel. 5. Díval se pořád před _____, neohlížel (*s. umschauen*) se. 6. Mluvil jen o tom, co _____ samého zajímalo. 7. Co _____ řeknete, až se _____ budou ptát? 8. Řekněte _____, kdy přijedete, a přijdu _____ naproti. 9. Tu knihu mám u _____ doma. 10. Blahopřáli (*gratulieren*) jsme _____ k jeho padesátým narozeninám. 11. Podívala se na _____ do zrcadla (*Spiegel*), jestli je učesaná. 12. Nač jste se _____ ptala, když jste s ním mluvila? 13. Za hodinu budu doma, zastavte se pak u _____. 14. Sám pro _____ si nenechal nic. 15. Nezlobil se na _____, protože chápal (*begreifen*) jejich těžkosti. 16. Pozval jsem _____ přítele na návštěvu. 17. Divili se _____, že tam pořád chodíme. 18. Vzkazuje (*ausrichten*) _____, abys tam určitě přišla.

Stellung unbetonter Wörter (Enklitika) im Satz:

Enklitika sind Wörter, die keine eigene Betonung tragen. Sie bilden mit anderen, betonten Wörtern eine Betonungseinheit, indem sie hinter diese betonungstragenden Wörter gestellt werden. Unter solchen Enklitika gibt es folgende Reihenfolge:

1. Hilfsverb im Präteritum oder im Konditional (*jsem, jsi, bych, bys*),
2. Reflexivum (*se, si*),
3. Kurzformen der Personalpronomina im Dat. (*mu, jí, jim ...*); wenn mit Präposition gebraucht, dann auch die Präposition,
4. Kurzformen der Personalpronomina im Akk. (*ho, ji, je ...*); wenn mit Präposition gebraucht, dann auch die Präposition,
5. Demonstrativum (*to*); wenn mit Präposition gebraucht, dann auch die Präposition,
6. Adverbien: *sem, tam, ted'* etc. in neutral formulierten Sätzen (ohne Betonung).

Die Konjunktionen *a, i, ale, avšak* sind unbetont, deshalb können die Enklitika nicht an sie angehängt werden. Betrachten Sie die unterschiedliche Wortfolge in den beiden folgenden Nebensätzen:

Volal mi, ale **nebyl jsem** doma.
Řekl jsem mu, že **jsem nebyl** doma.

7. cvičení: - sestavte z následujících slov věty a dodržujte správný pořádek slov!

1. zeptat - to - na - chtít - se - koho - budeš? 2. musíme - o - tak - proč - bavit - dlouho - se - tom? 3. jsme - zase - to - zapoměli - se - zeptat - na. 4. jindy - raději - o - bych - bavit - se - tom. 5. s - bych - nemohl - pomoci - tím - vám - nějak? 6. všechno - se - líbit - -li - ti - nebude - to, můžeš - to - vrátit - mi. 7. na - nepodíval - jsem - něho - na - volal - ale - se - on - mě, - . 8. záleží - na - vám - proč - tom - tolik? 9. ještě - setkali - rádi - jednou - se - bychom - vámi - s . 10. můžeš - vzpomenout - na - událost - tu - přesně - si. 11. zvláštního - nestalo - nic - vůbec - včera - se - tu. 12. mně - ještě - nestalo - to - nikdy - se. 13. to - vzpomněli - proč - pozdě - si - na - jste - tak? 14. nechci - tom - slyšet - vůbec - už - nic - o. 15. podrobně - mu - snažili - jsme - to - vysvětlit - se. 16. o - přečíst - měli - trochu - víc - bychom - si - tom. 17. všichni - soustředit - vy - to - musíte - na - ted' - se. 18. na - líbilo - vůbec - tom - něco - se - ti ?

8. cvičení: -Podtržená zájmena dejte na první místo ve větách. (V některých větách je nutno užít jiné formy zájmen. Pozor na slovosled.)

a) 1. Neřekl nám nic. 2. Poslal mi dopis. 3. Dali mu pokoj. 4. Uvidím tě ráno. 5. Nehledám je často. 6. Nedám jim ani část. 7. Nechceme vás rušit. 8. Půjďme jí naproti. 9. Najdete ho nejspíš doma. 10. Máme vám něco vyřídit. 11. Zajímá nás všechno. 12. Snad ji slyšeli. 13. Znají mě dobře. 14. Nechali ti zprávu. 15. Taky tě hledali. 16. Zavolali ho příliš pozdě. 17. Nevěřili mi ani slovo. 18. Odpověděli ti úplně jasně. 19. Zavoláme mu až večer. 20. Poznali mě taky.

b) 1. Zajímá tě to? 2. Přečteš mi to hned? 3. Nenajdeš ho tam. 5. Nelíbí se nám tu. 6. Už jsem ji našel. 7. Nepotkali jsme je tam. 8. Rád bych se vás na něco zeptal. 9. Netýká se jich to. 10. Nikdo se mu nediví. 11. Mělo by jim to stačit. 12. Pro jistotu jsem ti to řekl. 13. Nemůže se jí to stát. 14. Mohl bych vám to půjčit. 15. Ani by mě to nemrzelo. 16. Bylo nás tam asi deset. 17. Určitě jí to vyřídím. 18. Připravíme mu to potom. 19. Dovolil byste nám to? 20. Nedávno jsem je někde viděl. 21. Napsali jsme jim už včera. 22. Chtěli jste mě tam poslat taky. 23. Bude jich tam víc než dost. 24. Chtěl bych se vám omluvit. 25. Nebude ti to příjemné. 26. Směli bychom si ji prohlédnout? 27. Nepustili byste nás dovnitř? 28. Mohli bychom ho tím potěšit. 29. Ani se mi o tom nezmiňuj. 30. Čekali jsme vás už včera. 31. Rádi bychom tě vzali s sebou.

9. cvičení: - přeložte!

1. Kannst Du mir das Buch endlich zurückgeben? 2. Sie hat mit ihr lange gesprochen, dann ist sie zu ihnen nach Hause gegangen. 3. Schau immer auch hinter Dich! 4. Sie sprach leise mit sich selbst. 5. Wollen sie ohne uns dorthin fahren? 6. Ich will ohne Dich keinen (ani) Tag verbringen. 7. Wir sind zu unseren Freunden nach England gefahren. 8. Sage ich Dir das nicht klar genug? 9. Sie hat ihn gestern Nachmittag gesehen. 10. Er tat so, als ob er sie nicht gesehen hätte. 11. Können Sie sich vorstellen, ohne uns zu verreisen? 12. Besuche uns bald wieder. 13. Ihr könnt zu ihnen gehen und Euch das Buch von ihnen ausleihen. 14. Fährt sie oft zu Dir? 15. Ich suche sie schon den ganzen Abend. 16. Sage ihr, dass ich hier war. 17. Könnten Sie ihnen meine Grüße übermitteln (předat)? 18. Wir wollen Dir nur helfen. 19. So habe ich ihn noch nie gesehen.

10. cvičení: - doplňujte předložky!

1. Ztratil jsem tašku ___ prvním exemplářem své disertace. 2. ___ letošního roku byl několikrát nemocný. 3. Odešli ještě ___ koncem představení. 4. Kdo nemáte židli, musíte si ji přinést ___ vedlejší posluchárny. 5. Pije čaj ___ cukru, ale kávu ___ mlékem. 6. Koupila tři lístky ___ koncert ___ zítra večer. 7. Dnes jsem dostal ___ narozeninám dvě CDčka ___ hudbou Rolling stones. 8. Přejde ___ tebe dnes ráno a odveze tě ___ autobusové nádraží. 9. Až ___ konce roku se spolu budeme učit češtinu. 10. ___ příštím roce budou skládat zkoušky ___ ruštiny. 11. Dala mi dopis ___ kapsy a neřekla nic. 12. Ten člověk patří ___ nejlepším lidem, které znám. 13. ___ jaře a ___ létě bývá velmi sucho. 14. Nevzpomněla si ___ něj celý rok. 15. Počkej ___ něj tady, já už musím jít ___ nádraží. 16. ___ domem a zahradou rostou ovocné stromy. 17. Byla ___ Moravě a ___ Slovensku a teď chce jet ___ Francie. 18. Když se blížili ___ budově divadla, projelo ___ nich auto.

Jdeme na nákup

Bohouš je nový cizinec, který žije v Praze.

Bohouš: Potřebuji něco *nakoupit*. Můžeš jít se mnou a ukázat mi, kde a jak se nakupuje?

Hanka: Dobře, spolu půjdeme na *nákup*. Co potřebuješ?

Bohouš: Musím koupit *nějaké jídlo* a potom *mýdlo* a *pastu na zuby*. Nevím ale, co se při nákupu říká a jak se *platí*.

Hanka: *Takže* půjdeme spolu do *obchodu s potravinami* a do *drogerie*.

Bohouš: *Nápisy* na obchodech už znám, například: Potraviny, Lahůdky, Mléčné výrobky, Maso uzeniny, Chléb pečivo, Ovoce zelenina, Cukrárna, Drogerie atd.

Hanka: Tak budu dneska nakupovat já a ty budeš dávat pozor, co budu říkat. Tak nejdříve potraviny. Co mám koupit?

Bohouš: Potřebuji *chléb, housky, mléko, máslo, sýr, salám, cukr*, kávu a *jablka*.

Hanka: Kolik chleba, *celý* nebo *půlku*?

Bohouš: Půlka mi stačí, pak *litr* mléka, šest housek, *čtvrt kilogramu* másla, 200 *gramů* sýra a 200 gramů salámu, kilogram cukru, 50 gramů kávy a kilogram jablek.

Hanka: Kilogram je *sice správně*, ale při nákupu se to u nás neříká, říká se kilo. U másla stačí říci jedno máslo, když chceš čtvrt kila. Sýr, salám a tak podobně se nepočítá na gramy, ale na *dekagramy* (dkg), říká se deka. Hned ti to ukážu.

Prodavačka: *Co si přejete, prosím? Vaše přání?*

Hanka: Prosil bych *půlku chleba*, 6 housek, litr mléka, jedno máslo, 20 deka sýra, třeba eidam *v celku* a 20 deka dietního salámu *nakrájet*.

Prodavačka: Eidam nemáme. Může to být gouda?

Hanka: Raději ementál, jestli máte.

Prodavačka: Ementál máme. *A další přání, prosím?*

Hanka: Ještě kilo *kostkového cukru* a kávu.

Prodavačka: Ještě nějaké přání?
 Hanka: Ne, děkuji, to je všechno.
 Prodavačka: (*spočítala všechno dohromady*): šedesát jedna dvacet. *Zaplatíte u pokladny*, prosím.

U pokladny *platí* Hanka *stokorunou*.

Pokladní: Nemáte *drobné*? Korunu dvacet?

Hanka: Mám.

Pokladní: (*počítá a vrací jí peníze*): šedesát, osmdesát, devadesát, sto. Děkuji. Zboží dostanete u výdeje.

Hanka: Děkuji, na shledanou. (*spočítala peníze a vrátila Bohoušovi třicet osm osmdesát*).

Slovíčka:

cukrárna	Konditorei	čtvrt	Viertel
dávat pozor	acht geben	deka	Dekagramm
dohromady	zusammen	dostat	bekommen
drobné	Kleingeld	jablko	Apfel
jídlo	Essen	kostkový cukr	Würfelsucker
lahůdka	Delikatessen	mléčný	Milch-
mýdlo	Seife	nakoupit	einkaufen
nakrájet	schneiden	nákup	Einkauf
nápis	Aufschrift	obchod	Geschäft
ovoce	Obst	pastu na zuby	Zahnpasta
pečivo	Bachware	počítat	zählen
pokladna	Kasse	potraviny	Lebensmittel
potřebovat	benötigen	přání	Wunsch
přát si	s. wünschen	při + Präp.	bei
půlka	Hälfte	sice	zwar
spočítat	zusammenzählen	správně	richtig
stačit	reichen	stokoruna	100-Kroneschein
takže	also	třeba	z.B.
uzenina	Räucherware	v celku	am Stück
výdej	Ausgabe	výrobek	Produkt
zboží	Ware	zelenina	Gemüse

11. cvičení: - Vytvořte 3 zjišťovací otázky a 5 doplňovacích otázek k textu!

Ergänzung zur Deklination der Substantiva: Maskulina auf -a, -e und -ý

	Maskulina auf -a		Maskulina auf -e		Maskulina auf -ý	
	<i>singular</i>	<i>plural</i>	<i>singular</i>	<i>plural</i>	<i>singular</i>	<i>plural</i>
N.	předseda	předsedové husité/i	správce	správci/ové	vrátný	vrátní
G.	předsedy Vládi	předsedů	správce	správců	vrátného	vrátných
D.	předsedovi	předsedům	správci/ovi	správčům	vrátnému	vrátným
A.	předsedu	předsedy Vládi	správce	správce	vrátného	vrátné
V.	předsedo!	předsedové! Husité/i	správče!	správci/ové	= N.	= N.
L.	o předsedovi	o předsedech o sluzích	o správci/ovi	o správcích	o vrátném	o vrátných
I.	předsedou	předsedy Vládi	správcem	správci	vrátným	vrátnými

Die Maskulina auf -a haben in G., Akk., I. Sg. Endungen der femininen -a-Deklination; in anderen Kasus und im Plural dekliniert man sie nach dem mask. Muster; Maskulina auf -e haben mit Ausnahme des Nominativ Endungen wie muž; substantivierte Adjektiva dekliniert man adjektivisch (hart oder weich - vgl. vrátný, -ého gegenüber průvodčí, -ího "Schaffner").

12. čvčivní: - Skloňuj!

socialista (socialistka); houslista "Geigenspieler" (houslistka), specialista (specialistka), hrdina "Held" (hrdinka), Jirka, Franta, průvodce "Reiseführer" (průvodkyně), zástupce "Vertreter" (-kyně), dárcé "Geber" (dárkyně), příjemce "Empfänger" (přijemkyně), zájemce "Interessent" (zájemkyně).

13. cvičení: - výrazy v závorkách dejte do správných padů!

a) 1. (Můj kolega) jsem potkal před (dům). 2. Kdy budeš mluvit s (Honza Černý)? 3. Obžalovaný (Angeklagter) se obrátil k (soudce, Richter). 4. Řekni to před (soudruh předseda; Genosse Vorsitzender). 5. Půjdeme sami, bez (Vláďa). 6. Útočník (Angreifer) napadl (überfallen) (obránce; Verteidiger). 7. Rytřř (Ritter) jezdil po (svět) s (jeho sluha; Diener). 8. Stal se (starosta; Bürgermeister). 9. Na (přednáška) jsem seděl vedle (tvůj kolega). 10. Kdo se stane (jeho nástupce, Nachfolger). 11. (Sluha) ti dělat nebudu. 12. S (otázka) se obrátil na (předseda). 13. Soud (Gerichtsprozeß) nad (zrádce, Verräter) byl krátký. 14. Zeptali jsme se (nějaký děda). 15. Král nevěřil (jeho rádce, Berater). 16. S (starý protiva; widerwärtiger Mensch) se vůbec nebav. 17. Mluvil se (správce statku; Gutsverwalter). 18. Odpoledne půjdu k (Tonda). 19. Orchestr bude hrát s (vynikající houslista; herausragender Geigenspieler). 20. Na (hrdina; Held) jsme zvědaví. 21. Šli k (zástupce ředitele; Vertreter des Leiters). 22. O (moji kolegové) mluv slušně (anständig). 23. Na (louda, Trödler) čekat nemůžeme.

b) 1. Před (stanice) jsem se zeptal (průvodčí, Schaffner). 2. V (léto) pojedu k (přibuzní, Verwandte). 3. Udělám to až po (dovolená). 4. Měl by ses domluvit se (strýc Jiřř). 5. Rád chodí na (kopaná; Fußball). 6. V (les) jsme se setkali s (hajný, Förster). 7. Zavoláme (pan vrchní). 8. Knihy ti nechám u (vrátný, Pförtner). 9. Právě jsem se vrátil od (krejčř, Schneider). 10. Zeptám se (paní pokladní, Kassierer). 11. Odchod musíte hlásit (bekanntgeben) (vedoucí; Leiter). 12. Dej to (pan Dlouhý). 13. Poradili se o tom s (pozůstalí; Hinterbliebene).

14. cvičení: - výrazy v závorkách dejte do plurálu a potom do správných padů (kde je to možné)!

České osobnosti

Tomáš Garrigue Masaryk (7.3.1850-14.9.1937)

Tomáš Masaryk, první prezident svobodného Československa, přichází na svět 7. března roku 1850 v Hodoníně jako syn kočího a kuchařky. Mladý Masaryk pracuje v letech 1864-1865 jako kovář, v letech 1865-1872 pak studuje na gymnáziích v Brně a ve Vídni.

V letech 1872-1876 studuje Masaryk na univerzitě ve Vídni, kde na konci studia získává titul doktora filozofie. Jeho dizertační práce nese název "*Podstata duše u Platóna*".

Příští dva roky Masaryk pobývá jako soukromý učitel v Lipsku, kde se setkává s mladou Američankou, Charlottou Garrigue. S ní se pak při své první cestě do Spojených států amerických roku 1878 ožení, zároveň připojuje její příjmení ke svému a od této chvíle se představuje jako Tomáš Garrigue Masaryk.

V letech 1895-1898 Masaryk formuluje své názory na problematiku českých dějin a předkládá český politický program. Jako politický myslitel má přitom pevnou morální a náboženskou bázi. V letech 1899-1900, v období tzv. Hilsneriády, vede Masaryk kampaň proti rasovým předsudkům.

V roce 1907 se Masaryk stává opět členem vídeňského parlamentu, jímž je až do počátku první světové války, celkem dvě volební období.

Na začátku první světové války se Masaryk rozhodne pro politickou podporu Spojenců a jejich boje proti Rakousku-Uhersku a Německu. Odejde do exilu. Pobývá v Itálii, Švýcarsku, Francii a Anglii, v Paříži společně s E. Benešem a M. R. Štefánikem zakládá Československou národní radu, v Rusku a Francii pomáhá formovat československé armádní jednotky.

Kdyby nebylo Masaryka, nebylo by ani vzniku samostatného Československa. Právě jeho zahraniční akce během první světové války (např. roku 1918 jeho spis v amerických novinách "*Prohlášení československé nezávislosti*") dopomohly k tomu, že americký prezident W. Wilson odmítl rakouské snahy o separátní mírové vyjednávání a vyzval Rakousko-Uhersko, aby respektovalo vůli jím utlačovaných národů a umožnilo jim, aby svobodně rozhodli o své politické budoucnosti. Teprve poté, co Rakousko-Uhersko akceptuje podmínky prezidenta Wilsona, vzniká 28. října roku 1918 samostatné Československo, ke kterému se pak 30. října Martinskou deklarací připojuje slovenská politická reprezentace.

V Praze je pak Masaryk revolučním Národním shromážděním 14. listopadu roku 1918 zvolen prvním prezidentem Československé republiky, a to na dvouleté funkční období. Brzy poté Masaryk publikuje spis "*Nová Evropa*", nástin poválečné evropské rekonstrukce.

V roce 1920, 27. května, je pak Tomáš Garrigue Masaryk zvolen prezidentem podle nové československé ústavy - do funkce prezidenta je pak zvolen ještě dvakrát, v roce 1927 (27. května) a v roce 1934 (24. května).

14. prosince roku 1935 Masaryk ze zdravotních důvodů z funkce prezidenta abdikuje (18. prosince je novým prezidentem zvolen E. Beneš).

14. září roku 1937 Tomáš Garrigue Masaryk, zakladatel svobodného Československa a jeho první prezident, na zámku v Lánech umírá.

<http://zivotopisyonline.cz/tomas-garrigue-masaryk.php>

Slovíčka:

báze,-e F	Basis	dopomoci,-může (pf)	verhelfen
důvod,-u M	Grund	jednotka,-ky F	Einheit
kočí,-ího M.	Kutscher	kovář,-e M	Schmied
mírový	Friedens-	nástin,-u M	Entwurf, Skizze
nezávislost,-ti F	Unabhängigkeit	odmítnout,-ne (pf)	ablehnen
pevný	fest, standhaft	podmínka,-y F	Bedingung

podpora,-y F	Unterstützung	právě	gerade
prohlášení,-í N	Deklaration	představovat se,-vuje (ipf)s.	vorstellen
předsudek,-ku M	Vorurteil	příjmení,-í N	Nachname
připojovat,-juje (ipf)	anschließen	samostatný	unabhängig
snaha,-y F	Bemühung	soukromý	privat
spis,-u M	Schrift	spojenec,-ce M	Alliierten
umožnit,- žní (pf)	ermöglichen	ústava,-y F	Verfassung
utlačený	unterdrückt	vůle,-e F	Willen
vyjednávání,-í N	Verhandlung	vyzvat,-zve (pf)	auffordern

15. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

9. (devsátá) lekce: Trpný rod.(Passivum)

Das Passivum setzt man zusammen aus den Formen von být + dem n-Partizip des Tätigkeitsverbs. Das n-Partizip (Part.pass.) wird in der Regel nur von transitiven Verben gebildet (d.h. von Verben, die ein Akkusativ-Objekt haben können) und zwar vom:

Infinitivstamm + -n + Genusendungen (Sg.: M. - , f.-a, N. -o; Pl.: M. -i, F. -y, N. -a)

Präsens:

jsem zkoušen ,-a,-o
jsi zkoušen,-a,-o
je zkoušen,-a,-o
jsme zkoušeni,-y,-a
jste zkoušeni,-y,-a
jsou zkoušeni,-y,-a

Präteritum:

byl jsem zkoušen,-a,o
byl jsi zkoušen,-a,-o
byl,-a,-o zkoušen,-a,-o
byli,-y,-a jsme zkoušeni,-y,-a
byli,-y,-a jste zkoušeni,-y,-a
byli,-y,-a zkoušeni,-y,-a

Futur:

budu zkoušen,-a,-o
budeš zkoušen,-a,-o
bude zkoušen,-a,-o
budeme zkoušeni,-y,-a
budete zkoušeni,-y,-a
budou zkoušeni,-y,-a

Konjunktiv: byl bych zkoušen,-a,-o; **Imperativ:** bud' zkoušen,-a,-o; bud'te zkoušen,-a,-o.

Bildung des Partizips:

Verben auf -at > -án udělat : udělán,-a,-o,
-át > -án psát : psán,-a,-o,
-ovat > -ován studovat : studován,-a,-o,
-it > -en mluvit : mluven,-a,-o,
-sit > -šen hlásit : hlášen,-a,-o; nosit : nošen,-a,-o; dusit : dušen,-a,-o,
-zit > -žen zkazit : zkažen,-a,-o; vyrazit : vyražen,-a,-o,
-tit > -cen zaplatit : zaplacen,-a,-o; utratit : utracen,-a,-o,
-dit > -zen uklidit : uklizen,-a,-o; porodit : porozen,-a,-o; zradit : zrazen,-a,-o,
-stit > -štěn propustit : propuštěn,-a,-o; odpustit : odpuštěn,-a,-o,
-zdit > -žděn opozdit : opožděn,-a,-o,
-ít/ýt > -it/-yt ušít : ušit,-a,-o; umýt : umyt,-a,-o,
-out > -ut zapomenout : zapomenut,-a,-o; obout : obut,-a,-o.

Aber: táhnout - tažen,-a,-o "ziehen", tisknout : tištěn,-a,-o "drücken/drucken", dosáhnout: dosažen,-a,-o "erreichen"; zamknout : zamknut,-a,-o bzw. zamčen,-a,-o "schließen".

Unregelmäßigkeiten:

otevřít : otevřen,-a,-o
sníst : sněden,-a,-o

číst : čten,-a,-o
jíst : jeden,-a,-o/sněden

myslet : myšlen,-a,-o
obléct : oblečen,-a,-o

vést : veden,-a,-o "führen"
vézt : vezen,-a,-o "etw. fahren"
říct : řečen,-a,-o

nést : nesen,-a,-o
plést : pleten,-a,-o

péct : pečen,-a,-o
přejet : přejet "überfahren"

Das zusammengesetzte Passivum wird nur in der Schriftsprache (Fachstil) gebraucht. Es wird dann gebraucht, wenn der Agens des Satzes unbekannt, unbestimmt, allgemein oder irrelevant ist. Der Agens einer Handlung tritt in Passivkonstruktionen im Instrumental auf:

Zedník postavil zed'. ==> Zed' byla postavena zedníkem.

1. cvičení: - dejte do pasiva!

A. 1. Lékaři léčí pacienty různými metodami. 2. Psychoanalytikové provádějí psychoanalysu. 3. Chirurgové operují různé orgány nemocných lidí s větším či menším úspěchem. 4. První auto odvezlo zraněného do nemocnice. 5. Zdravotní sestra přivedla pacienta na pokoj. 6. Stavbaři použili při stavbě nového mostu nejnovější technologii. 7. Někdo už zase otevřel dveře do pokoje. 8. Jeho kamaráda zastřelili vojáci během vojenské služby. 9. Oni odpovídají na otázky učitele velmi nepřesně. 10. Uklízečka uklidila pokoj a chodbu. 11. Donutili mne ("mich"). 12. Státní zkoušku z ruštiny odložil děkan o týden. 13. Kdo snědl můj dort? 14. Matka oblékla dítě do teplých šatů a obula do dobrých bot. 15. Knihu o dějinách umění už přečetli všichni. 16. Chlapec a dívka vedou starou paní přes ulici. 17. Matka upletla ten svetr za tři dny. 18. Už si řekli úplně všechno.

B.1. Přesvědčovali (überzeugen) ho o tom. 2. Deště zničily (zerstören) úrodu (Ernte). 3. Toho člověka potrestají (bestrafen). 4. Raněného (Verletzter) dopravili do nemocnice. 5. Pokousal (beissen) ho vzteklý pes. 6. Překvapí (überraschen) je to. 7. Dopis jsme napsali i odeslali včas. 8. Hlídká (Wache) vozidlo (Wagen) zastavila. 9. Jeho dílo nikdo nepochopil (begreifen). 10. Výstavu otevřou zítra. 11. Schůzi (Treffen) odložili (verlegen) o týden. 12. Všem to oznámil (bekanntgeben) včas. 13. Pachatele (Täter) hledá policie. 14. V ústavě (Institut) ho ani nespátřili (erblicken). 15. Zvěř (wilde Tiere) krmíme (füttern) jednou denně. 16. Poučili je předem. 17. Záhony (Beete) přikryli chvojnám (Nadelästen). 18. Knihu vydají (herausgeben) ještě jednou. 19. Stopy (Spur) smyl dešť.

C. 1. Přinutili (zwingen) mě k tomu. 2. Budou tam číst referát. 3. Obyvatele (Bewohner) města postihlo (ereilen) neštěstí. 4. Knihu vrátili minulý týden. 5. Tím zločin (Verbrechen) pomstil (rächen). 6. Polovinu částky (Betrag) zaplatili předem. 7. Natáhli (einziehen) tam telefonní vedení (Leitung). 8. Jejich chování (Verhalten) nás urazilo (beleidigen). 9. Viníka (Schuldiger) vzali na milost (Gnade). 10. Teprve včera ho propustili (herauslassen) z nemocnice. 11. Dveře odemkne (aufschliessen) během minuty. 12. Všude je dobře přijali (empfangen). 13. Jejich výkon (Leistung) nás přímo nadchl/nadchnul (begeistern). 14. Ta slova se jich nemile dotkla (berühren). 15. Všechno si dobře promyslel. 16. Za trest (Strafe) ho hodili do vody. 17. Uštkla (beissen) ho zmijs (Kreuzotter). 18. Knihu vytiskli jinde. 19. Staré stokoruny stáhli z oběhu (Umlauf).

2. cvičení: - dejte do aktiva!

1. Provoz na novém mostě byl včera zahájen. 2. Výstava bude dnes zavřena. 3. Cíle bylo dosaženo až po veliké námaze. 4. Počkejte chvíli, všechno vám bude přesně vysvětleno. 5. Nad naším městem byl zpozorován létající talíř. 6. Studenti byli posláni na studijní cestu. 7. Mladá umělkyně by mohla být velmi obdivována. 8. Karlova univerzita byla založena roku 1348 Karlem IV. 9. Tento psací stroj byl zhotoven v SRN. 10. Byl přijat ke studiu na vysoké škole. 11. V roce 1990 byly sjednoceny dva německé státy. 12. V prosinci letošního roku budou provedeny politické volby. 13. Celovečerní film byl vyroben Filmovým studiem Barrandov.

Das Partizip Passiv als Basis für die Bildung von Adjektiven und Substantiven:

Part.pass.	Verbaladjektiv	Verbalsubstantiv (N.) (= häufig Abstrakta)
psán,-a,-o	psaný, psaná, psané	psaní,-í "das Schreiben"
poslán,-a,-o	poslaný, poslaná, poslané	poslání,-í "die Berufung"
čten,-a,-o	čtený, čtená, čtené	čtení,-í "das Lesen"
udělán,-a,-o	udělaný, udělaná, udělané	(u)dělání,-í "das Machen"
sdělen,-a,-o "mitgeteilt"	sdělený, sdělená, sdělené	sdělení,-í "die Mitteilung"
mluven,-a,-o	mluvený, mluvená, mluvené	mluvení,-í "das Reden"
	Dekl. = wie "harte" Adj.	Dekl. = wie "lange" Neutra

O Kateřince a jejím tlustém červeném svetru

Byla jedna malá holčička a ta se jmenovala Kateřinka. Tahle holčička dostala k vánocům krásný červený svetr z mohérové vlny, ale nechtěla ho nosit, ani když byl ten největší mráz. "Pročpak si nevezmeš ten červený svetr, Kateřinko?" ptala se maminka a Kateřinka odpověděla: "Nechci ho, protože kouše." "To snad není možné!" řekla maminka a šla ke skříni, otevřela dveře a sáhla na svetr, ale svetr udělal "Raf!" a kousl ji do prstu.

"Ale podívejme se," řekla maminka, "ten svetr opravdu kouše jako nějaký pejsek. Až nebude mráz, dáme ho na dvůr hlídat a tobě upletu nový svetr z něčeho, co máš ráda." "Tak mi uplet' svetr ze špagetů," řekla Kateřinka "ty já mám nejraději!" A maminka řekla "Proč ne?" a upletla Kateřince svetr z teplých špagetů.

A Kateřinka šla v novém svetru bruslit a každý se divil, jaký to má zvláštní svetr. Kdekdo chtěl ochutnat, ale Kateřinka řekla "To tak, abyste mi snědli rukáv - už takhle mi je v něm zima!" A opravdu - špagety brzy vystydnou. Kateřinka dostala rýmu, doma si vypila horký čaj, pověsila svetr do skříně a šla spát. Ale představte si: ráno nemohla svetr najít. Ve skříni byl jen ten červený a Kateřinka na něj spustila: "Kde je můj nový svetr? Přiznej se, co jsi mu udělal...!" a běžela do kuchyně a volala "Maminko, ten ošklivý hlídací svetr mi snědl můj nový svetr ze špagetů."

A maminka řekla: "To je ale tvoje chyba, Kateřinko, neměla jsi ho dávat do skříně, když jsi věděla o červeném svetru, co je zač" a šla ke skříni a řekla "To se dělá, co?" A červený svetr se začervenal a řekl: "Promiňte, ale měl jsem už takový hlad, že mi přišly vhod i ty studené špagety, ale mohu vás potěšit sdělením, že když se najím, tak nekoušu. Račte mě pohladit a uvidíte."

"Jenom jestli nelžeš!" řekla Kateřinka a zkusila ho pohladit. A svetr opravdu nekousal. Byl měkounký a huňatý a Kateřinka si jej oblékla a bylo jí krásně.

A tak každý den při snídani krmila Kateřinka červený svetr drobečky z rohlíků a červený svetr byl stále tlustší a tlustší a čím byl tlustší, tím víc hřál a Kateřinka v něm mohla bruslit od rána do večera. (Převzato z knihy M. Macourka "Pohádky")

Slovíčka:

bruslit,-í	Schlittschuh laufen	drobečky,-ů Pl.	Krümel
hlídat,-á	wachen	huňatý	flauschig
chut',-i F.	Lust, Geschmack	chyba,-y F.	Fehler
kousat,-še	beissen	krmit,-í	füttern
mráz,-u M.	Frost	ochutnat,-á	kosten
představit si, -ví si	sich vorstellen	převzít,-vezmu	übernehmen
prst,-u M.	Finger	ráčit: račte	belieben Sie...
ruka,-y F.	Hand/Arm	rukáv,-u M.	Ärmel
rýma,-y F.	Schnupfen	špagety,-ů	Spaghetti
spustit na koho, -í	(verbal) auf jmd. Losgehen	uplést,-te pf.	stricken
vánoce,- Pl.t.F.	Weihnachten	velikonoce,- Pl.t.F.	Ostern

vystydnout,-ne
zvláštní

kalt werden
sonderbar, besonderer

začervenat se

erröten

3. cvičení: - Vytvořte 2 zjišťovací otázky a 4 doplňovací otázky k textu!

Das reflexive Passivum

Neben dem zusammengesetzten Passivum werden agenslose/agensschwache Handlungen mit Hilfe des reflexiven Passivum (Verbum in 3.Sg. + se) wiedergegeben. Die deutsche Entsprechung sind Ausdrücke mit "man" bzw. "sich":

Tady se nekouří! => Hier raucht man nicht!; Ta kniha se čte dobře. => Das Buch liest sich gut.;
Dům se staví už rok. => Man baut das Haus schon ein Jahr lang.; S tebou se dobře hovoří. => Mit Dir redet es sich gut.

Das Reflexivum (se/si) erfüllt also mehrere Funktionen:

- zeigt die Bindung der Handlung an das Subjekt an: Myji se/myji si ruce - "Ich wasche mich/mir die Hände",
- deutet eine gewisse Intimität beim Vollzug einer Handlung an: Zpívá si - "Er singt (für sich/vor sich hin)",
- drückt die innere Eigenschaft des Gegenstandes aus: Kniha se čte dobře - "Das Buch liest sich gut",
- drückt die Agensunbestimmtheit/Passivität einer Handlung aus: Zde se hraje denně - "Hier wird täglich gespielt/spielt man".

4. cvičení: - tvořte aktivum, kde je to možné!

1. Letadlo se vrátilo na letiště. 2. Všichni jsme se dobře bavili. 3. Květiny se sázejí na jaře. 4. Obilí se musí sklídit včas. 5. Blíží se konec srpna. 6. O té události se vůbec nemluvilo. 7. Nemocní se navštěvují v pátek a v neděli. 8. Dítě se obléká velmi dlouho. 9. Zadní dveře se málokdy odmykají. 10. Nepodařilo se to. 11. Hodina odjezdu se změní.

5. cvičení: - tvořte pasivum, kde je to možné!

1. Stavbaři stavějí budovu školy už půl roku. 2. Uklízečky myjí okna každý třetí měsíc. 3. Děti stále ještě čtou knihy starého spisovatele. 4. Kuchařky vydávají obědy od 13ti do 14ti hodin. 5. Za použití telefonu platí studenti 2 koruny. 6. V knihovně půjčují knihy každý den mimo neděli. 7. Studenti hovořili na semináři o moderní české literatuře. 8. Před přednáškou budou ukazovat novou reportáž ze zahraničí. 9. Ten časopis je velmi zajímavý, lidé ho hodně kupují. 10. Žádáme obyvatele kolejí, aby neházeli odpadky na zem. 11. Profesor upozorňuje studenty na diskusi o problémech životního prostředí. 12. Autobusy dopravují cestující na nádraží a zpět. 13. Pražská konzervatoř připravuje koncert svých absolventů. 14. V práci budeme pokračovat až po vánočních prázdninách.

6. cvičení: - užiňte reflexivní pasivum, kde je to možné!

1. Záchraně práce byly zastaveny. 2. Teplota je měřena teploměrem. 3. V roce 1990 bylo uskutečněno sjednocení Německa. 4. Na univerzitu jsou přijímáni jen studenti s maturitou. 5. V hodině češtiny byl (pře)čten úplně nový text. 6. Medici byli zkoušeni vedoucím katedry. 7. V továrně byly vyrobeny nové druhy hodinek. 8. Amerika byla objevena v roce 1492 Křištofem Kolumbem. 9. Auto je poháněno benzínem.

7. cvičení: - přeložte do češtiny!

1. Die Studenten der Slavistik werden am Ende des Semesters geprüft. 2. Sie ist schon gestern in Geschichte geprüft worden. 3. Das Prüfen macht mir keine Freude. 4. Die geprüfte Studentin war sehr nervös. 5. Vor dem Prüfen braucht er keine Angst zu haben. 6. Das Lernen ist nicht so schwer. 7. Die gelernten (na-) Dinge vergisst man nicht. 8. Die Vokabeln müssen gelernt werden. 9. Die Briefe werden erst morgen geschrieben und erst übermorgen werden sie zur (na + Akk.) Post gebracht. 10. Er ist krank und das Reden macht ihm große Schwierigkeiten. 11. Das gesprochene Wort hat uns beruhigt. 12. Hast Du die Rechnung bezahlt? 13. Die bezahlten Rechnungen muß man dorthin legen. 14. Das Zahlen der Rechnungen fällt (spadá) immer auf das Ende des Monats. 15. Warum war das Zimmer nicht aufgeräumt? 16. Macht den Leuten das Aufräumen keinen Spaß? 17. Wir haben unsere Bücher in der Metro vergessen. 18. Die vergessenen Bücher sind in dem Metrowagen gefunden (nalézt) worden. 19. Ist die Tür geschlossen worden? 20. Du sollstest nicht vergessen die Fenster zu schließen. 21. Durch die geschlossene Tür kann ich doch nicht nach Hause kommen! 22. Alles ist gesagt worden. 23. Die Getränke sind ausgetrunken, das Essen aufgegessen und die Lichter ausgeschaltet. 24. Wie ist sie denn heute angezogen? 25. Das Studieren ist eine schöne Sache, wenn man keine Sorgen hat. 26. Wohin ist der Kranke gebracht worden? 27. Die Kranken können nicht immer zu Hause liegen.

8. cvičení: vyjádřete trpným rodem a určete, je-li možný nebo vhodnější trpný rod opisný nebo zvrtný!

1. Stroj porouchali úmyslně (absichtlich). 2. Provedli na něm (ihm) chirurgický zákrok. 3. Transformátor mění vysoké napětí v nízké. 4. Uvolnili několik zaměstnanců na odklizení sněhu. 5. Jeho dílo hodnotíme velmi vysoko. 6. Ten dopis někdo ztratil při stěhování. 7. Vedení školy mu světilo odpovědný úkol. 8. Přijali ho za člena sportovního klubu. 9. Nepříznivé počasí ohrožuje včasné dokončení stavby. 10. Předpisy počítají i s touto možností. 11. Vyhlášku vydal děkan. 12. Ve výzkumech budou pokračovat. 13. Jeho nápad mě překvapil. 14. Nový návrh posoudili všichni. 15. Účet jsme zaplatili včas. 16. Tu součástku vyrábějí v jiném závodě. 17. Včera jsme o tom mluvili na semináři. 18. Dopis jsme odeslali před týdnem. 19. O osudu toho domu rozhodnou zítra. 20. Sdělili nám to včas.

České osobnosti

Václav Havel (nar. 5.10.1936)

Václav Havel, světoznámý český dramatik a politik, přichází na svět 5. října roku 1936 jako syn významného pražského podnikatele (spolumajitele Podniků bratří Havlů).

V mládí se Václav Havel učí chemickým laborantem, poté při zaměstnání absolvuje gymnázium a v roce 1955 začíná studovat na Ekonomické fakultě ČVUT (České vysoké učení technické) v Praze - v roce 1957 ale studia přerušuje a ve stejném roce začíná dvouletou prezenční vojenskou službu.

Po jejím skončení pracuje Havel jako jevištní dělník pražského Divadla ABC (1959-60), poté odchází do dalšího pražského divadla Na Zábradlí, kde pracuje jako dramaturg a asistent režie, a to v letech 1960-68. Při zaměstnání přitom studuje dramaturgii na pražské DAMU (Divadelní akademie múzických umění) - absolvuje v roce 1966. Literárně je činný od roku 1965 v časopise "Tvar", a to až do jeho zákazu v roce 1969.

V roce 1967 Havel přednáší důležitý projev na IV. Sjezdu svazu spisovatelů - ve svém projevu kritizuje diskriminaci české a slovenské kultury a občanských svobod v Československu komunistickým režimem. Po obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy v roce 1968 musí odejít z divadla Na Zábradlí, další léta se pak žije převážně v dělnických profesích.

V roce 1977 Václav Havel spoluzakládá Chartu 77 a stává se jedním z jejích prvních signatářů a mluvčích.

Ve stejném roce je pak Havel za svoji "protistátní" činnost poprvé komunistickým režimem uvězněn a odsouzen k podmíněnému trestu.

V lednu roku 1989 je Václav Havel zatčen za přípravu a účast na tzv. Palachově týdnu. Roku 1989, po svém propuštění, iniciuje vytvoření petice „Několik vět“.

V době listopadových událostí roku 1989 se stává Václav Havel vůdčí osobností opozice, je spoluzakladatelem a hlavní postavou Občanského fóra, na jehož návrh je pak po abdikaci prezidenta G. Husáka 29. prosince roku 1989 zvolen prezidentem Československé socialistické republiky.

O dva roky později, 20. července roku 1992, pak Václav Havel na prezidentský úřad, v souvislosti s rozdělením Československa na Českou republiku a Slovensko, abdikuje.

26. ledna 1993, po vzniku samostatné České republiky, se Havel stává jejím historicky prvním prezidentem - v roce 1998 je jím znovu zvolen, ve své funkci pak působí až do začátku roku 2003, kdy se uzavírá jeho funkční období.

První samostatnou Havlovou divadelní hrou je "*Zahradní slavnost*" (1963), satirická groteska, jejímž ústředním tématem je vztah člověk-systém-lidská identita. V sedmdesátých letech píše Havel hru "*Spiklenci*" (1970), následuje slavná *Žebrácká opera* (1972), "zlidovělá" "*Audience*" (1975), "*Vernisáž*" (1975), "*Horský hotel*" (1976) a "*Protest*" (1978). V osmdesátých letech vznikají Havlovy hry "*Chyba*" (1983), "*Largo desolato*" (1984), "*Pokoušení*" (1985), "*Asanace*" (1987) a "*Zítřka to spustíme*" (1988). Zajímavá je také Havlova kniha "*Dopisy Olze*" (1983), soubor Havlovy korespondence z vězení manželce Olze.

V současné době žije Václav Havel se svojí druhou ženou Dagmar a angažuje se v oblasti dodržování lidských práv.

<http://zivotopisyonline.cz/vaclav-havel.php>

Slovíčka:

být činný (ipf)	tätig sein	doba, -y F	Zeit
jevištní	Bühnen-	návrh, -u M	Vorschlag
oblast, -i F	Bereich	odsoudit, -suzuje (pf)	verurteilen
podmíněný	auf Bewährung	propuštění, -í N	Freilassung
přerušovat, -uje (ipf)	abbrechen	převážně	überwiegend
současný	zeitgenössisch	souvislost, -i F	Zusammenhang
svaz, -u M	Bund	světoznámý	weltberühmt
svoboda, -y F	Freiheit	trest, -u M	Strafe
tvář, -e F	Gesicht	účast, -i F	Teilnahme
událost, -i F	Ereignis	uvěznit, -ní (pf)	inhaftieren
uzavírat, -á (ipf)	enden	vůdčí	führend
vztah, -u M	Verhältnis	zákaz, -u M	Verbot
zaměstnání, -í N	Arbeit, Beruf	zatknout, -ne (pf)	verhaften

9. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

10. (desátá) lekce: Budoucí čas. Adverbia (příslovce). Komparace adjektiv a adverbii (Futur. Adverbien. Komparation der Adjektiva und Adverbien)

Futurum imperfektivních (nedokonavých) sloves = futurum slovesa být + Infinitiv:

1. budu	1. budeme		I. Kl.: dělat, pracovat, znát, odpovídat, pomáhat, zpívat.
2. budeš	2. budete	+	II. Kl.: uklízet, mluvit, bydlet, myslet, večerět.
3. bude	3. budou		II. Kl.: nosit, plakat, tisknout, studovat, plavat, klepat.

Slovesa: vidové dvojice nebo o co jde?

oslavovat - oslavit	feiern	česat se - učesat se	s. kämmen
debatovat - (podebatovat si)	debatieren	dívat se - podívat se	anschauen
zpívat -	singen	filmovat - zfilmovat	filmen
jíst - sníst	essen	kupovat - koupit	kaufen
*nosit - nést	tragen	uklízet - uklidit	aufräumen
mít -	haben	odpovídat – odpovědět	antworten
tisknout -	drucken	studovat – vystudovat	studieren
přicházet - přijít	(an)kommen	moci -	können
vstávat - vstát	aufstehen	(pít) - napít se	trinken
plakat -	weinen	zapomínat – zapomenout	vergessen
*chodit - jít	gehen	*jezdit - jet	fahren
brát - vzít	nehmen		

Bildung von Adverbien

Von vielen Adjektiva kann man Adverbien ableiten, dabei werden die Suffixe -ě/-e, seltener: -o, -y verwendet.

Ableitung von "**weichen**" Adjektiva (mit N.Sg. auf -í,-í,-í): -ě/-e: cizí - cize [fremd], jižní - jižně; Ausnahme: pěší - pěšky [zu Fuß]; von Adjektiva mit -cí werden nur in Ausnahmefällen Adverbien gebildet: -ně: domácí - domácně [Haus-, häuslich].

Ableitung von "**harten**" Adjektiva (mit N.Sg. auf -ý,-á,-é in M.,F.,N.):

- meistens: -ě/-e: dobrý - dobře, spisovný - spisovně, krátký - krátce;
Alternationen: d, t, n → d', t', ň (orthographisch -ě);
k, h, ch, r → c, z, š, ř (orthographisch -e);
nach Labialen (p, b, m, v) folgt orthographisch -ě;
- seltener: -o: častý - často, dávný - dávno [längst vergangen], dlouhý - dlouho;
- -y: bei allen Adjektiven mit Suffix -ský und -cký: ruský - rusky, demokratický – demokraticky;
- Ausnahme: pomalý → pomalu;
- die Suffixe -e/-ě und -o können in einigen Fällen beide möglich sein: drahý - draho/draze; blízký -blízko/blízce [nah]; dabei können die Formen Bedeutungsunterscheidung versprachlichen: -o konkrete Bedeutung, -e/-ě übertragene: vysoko letět [hoch fliegen] - vysoce zajímavý [hoch interessant]; hluboko v horách [tief in den Bergen] - hluboce dojatý [tief ergriffen].

2. cvičení: - tvořte příslovce!

1. rychlý, absolutní, bratrský; 2. chemický, první, lékařský; 3. složitý, milý, tichý [still]; 4. nervózní, lehký, tenký [dünn]; 5. německý, obchodní, lidský; 6. zavřený, skromný, technický; 7. jarní, pohodlný, modrý; 8. hrozný, vědecký, žlutý; 9. relativní, zoologický, spolkový; 10. jednoduchý, důležitý, hezký.

3. cvičení: - přídavná jména v závorkách nahrad'te příslovci!

1. (Špatný) jsem si to přečetl. 2. Přednášet bude (německý). 3. (Samozřejmě) o tom (dobrý) věděl. 4. Mladý člověk se ptal (dospělý). 5. Budu mluvit jenom (krátký). 6. (Dlouhý) se sprchovali. 7. (Tichý) si něco zpíval. 8. (Milý) se na ně díval. 9. Oblékla [anziehen] se už (letní). 10. Kniha vyšla i (polský). 11. Pracovali (pilný). 12. (hezký) jsme se probudili. 13. Chodí velmi (pomalý). 14. Ty růže pokvetou (bílý) a (červený). 15. (báječný) vyučoval angličtinu. 16. Mluvil s nimi (nemoderní)

a příliš (akademický). 17. Udělám to (jednoduchý). 18. Mléko chutnalo [schmecken] (kyselý; sauer). 19. Napsal to (dětský). 20. Po testu zněl [klingen] (unavený). 21. (rychlý) mu to řekl. 22. Vstával (pozdní). 23. (skromný) je o to požádal. 23. Kočka jedla (šťastný). 24. Ta tužka píše (modrý). 25. Řekl to (knižní). 26. Četl (kulturní).

4. cvičení: - Vyplňte správná slova!

1. Mám rád	čaj. Mluvíte	?	(anglický, anglicky)
2. Banka je	To je můj	příbuzný.	(blízký,blízko/blízce)
3. To je	případ. Chodím sem	.	(častý, často)
4. Mám velký	slovník. Už mluvím	.	(český, česky)
5. Škola je	Miluju	země!	(daleký, daleko/dalece)
6. Monika se chová nějak	Je nějaká	.	(divný, divně)
7. Ten svetr je moc	Pletu ten svetr	.	(dlouhý, dlouho)
8. To je	člověk. Mám se	.	(dobrý, dobře)
9. V Praze je	Pro koho jsi kupoval ten	koňak?	(drahý, draho/draze)
10. Viděla jsem	kostým. Vypadáš	!	(elegantní, elegantně)
11. Slyšel jsem	hudbu. Proč mluvíš tak ..	.....?	(hlasitý, hlasitě/nahlas)
12. Spím	To je	člověk!	(hodný, hodně)
13. Ve škole je	Na kávu potřebuju	vodu.	(horký, horko/horce)
14. Jsem	,ale zdravá. To dítě vypadá tak	!	(chudý, chudě)
15. Máš	kabát. Venku je	.	(krásný, krásně)
16. Znáte nějaký	cizí jazyk? Učím se	.	(lehký, lehkost/lehce)
17. U nás můžete nakoupit	Koupila jsem si	byt.	(levný, levně)
18. Mám	byt.	piješ!	(malý, malo)
19. Mám	svetr. Obléká se	.	(moderní, moderně)
20. Včera jsem byl	Vypadáš	.	(nemocný,nemocně)
21. Petr vypadá	Dneska je	den.	(normální,normálně)
22. Mluví	Je	.	(pomalý, pomalu)
23. Mám	plat. Vaše dítě studuje	!	(průměrný,průměrně)
24. Auto jede	Potřebuje	auto.	(rychlý, rychle)
25. Ty jsi dneska	? Díváš se	.	(smutný, smutně)
26. Děláme to	To je	člověk.	(správný, správně)
27. Dneska je	počasí. Dneska je	.	(škaredý, škaredě)
28. Mám	den. Mám se	.	(špatný, špatně)
29. Venku je	Mám	svetr.	(teplý, teplo/teple)
30. Ten text je moc	Někdy	rozumím.	(těžký, těžko/těžce)
31. Posloucháme	hudbu.	posloucháme.	(tichý, tiše/potichu)
32. Cítil jsem se	Měl jsem	pocit.	(trapný, trapně)
33. Irena vypadá	Irena je	.	(veselý, vesele)
34. Báli jste se	Měli jste	strach.	(zbytečný, zbytečně)

Cestovní plány

Příští měsíc budeme cestovat po České republice a po Slovensku. Budeme už umět trochu česky a tak se snad dohodeme. Doufáme, že budeme rozumět mluvené češtině a že budeme schopní číst noviny a časopisy. Každý ze studentů se bude muset na cestu dobře připravit.

Plánujeme totiž pobyt v rodinách a sice tak, že každý ze studentů slavistiky Goetheovy univerzity bude bydlet u studenta germanistiky Karlovy univerzity. Bude se tedy muset dorozumět v českém prostředí a postarat se o sebe sám. Chystáme se strávit v Praze a v České republice dva týdny. V té době můžeme navštěvovat přednášky a semináře na Filozofické fakultě. Studenti germanistiky

chtějí, abychom se zúčastnili vyučování němčiny, které organizují jako praktikum. Chtějí, abychom hovořili německy s jejich žáky.

Cesta do Prahy bude ovšem mít také jiný účel: chceme se dozvědět něco z historie Prahy a tak už teď čteme knihy o dějinách Prahy a českých zemí od nejstarších dob. Chceme si prohlédnout město, seznámit se s architekturou, navštívit nejdůležitější památky jako je Pražský hrad, Karlův most, Národní divadlo, Národní muzeum a židovský hřbitov. V Praze je mnoho koncertních sálů a řada divadel a tak chceme jít alespoň jednou na koncert a jednou do divadla.

Po návštěvě Prahy chceme jet na několik dní na Slovensko. Jednak do Bratislavy - to je hlavní město Slovenské republiky, jednak do Nízkých Tater. Nízké Tatry jsou velmi krásné hory na středním Slovensku. Tam můžeme několik dní putovat a zažít trochu jarní přírody.

Slovíčka:

doba,-y F.	Epoche/Zeit	dohovořit se	s. verständigen
dorozumět se	s. verständigen	doufat	hoffen
dozvědět se	erfahren	hřbitov,-a M.	Friedhof
chystat se	vorhaben	jednak ... jednak	zum einen... zum anderen
jednou	einmal	jiný,-á,-é	anderer
mluvený	gesprochen	ovšem	allerdings
památky,-y F.	Denkmal	plánovat	planen
po + L.	durch (lok.); nach (temp.)	postarat se o co (pf.)	s. kümmern;
prostředí	Umgebung/Milieu	příroda,-y F.	Natur
příští	nächster	putovat,-uji	wandern
schopný	fähig	sál,-ě F.	Saal
strávit	verbringen	střední,-í,-í	mittel-
účel,-u M.	Zweck	zažít,-žiju	erleben
zúčastnit se čeho	teilnehmen	žák	Schüler

5. cvičení: - Vytvořte 2 zjišťovací otázky a 4 doplňovací otázky k textu!

Komparation der Adjektiva: -ejší/-ější, -ší, -í;

Superlativ: nej- + Komparation;

Die gesteigerten Adjektiva gehören alle dem weichen Deklinationsmuster der Adjektiva an.

Komparation der Adverbia: -ěji/-ěji, -ě/-e

Superlativ: nej- + -ěji bzw. Komp.

Adjektiva

Normativ	Komparativ	Superlativ
nový	novější	nejnovější
starý	starší	nejstarší
moderní	modernější	nejmodernější
mladý	mladší	nejmladší
krátký	kratší	nejkratší
dlouhý	delší	nejdelší
vysoký [hoch]	vyšší	nejvyšší
nízký [niedrig]	nižší	nejnižší
malý	menší	nejmenší
velký	větší	největší
hezký	hezčí	nejhezčí
ošklivý [häßlich]	ošklivější	nejošklivější
dobrý	lepší	nejlepší
špatný [schlecht]	horší	nejhorší
hrozný [schrecklich]	hroznější	nejhroznější

Adverbien

Normativ	Komparativ	Superlativ
nově	nověji	nejnověji
staře	stařeji	nejstařeji
moderně	moderněji	nejmoderněji
mladě	mlaději	nejmlaději
krátce	kratčeji	nekratčeji
dlouho	déle	nejdéle
vysoko/-ce	výše	nejvýše
nízko	níže	nejníže
málo	méně	nejméně
mnoho	více	nejvíce
hezky	hezčí (umg.)	nejhezčí
ošklivě	ošklivěji	nejošklivěji
dobře	lépe	nejlépe
špatně	hůře	nejhůře
hrozně	hrozněji	nejhrozněji

strašný [furchtbar] daleký	strašnější další	nejstrašnější nejdalší	strašně daleko brzy řád,-a,-o	strašněji dále dříve raději	nejstrašněji nejdále nejdříve nejraději
-------------------------------	---------------------	---------------------------	--	--------------------------------------	--

6. cvičení: - přelož do němčiny!

1. Tam v pokoji je nejnovější křeslo rodiny. 2. Tato kniha je starší než tamta. 3. Nejmladší ze všech [alle] je tady Zdena. 4. Starší sestra kamarádky pracuje jako prodavačka [Verkäuferin], mladší bratr chodí ještě do školy. 5. Kdo z rodiny je nejpilnější? 6. Koho máte nejraději? 7. Jaké víno pijete ráda? 8. Čekala jste tam před školou velmi dlouho? 9. Čekala jsem krátce, musela jsem brzy odejít. 10. Moje nejdelší cesta vedla do Mexika. 11. Letadla [Flugzeug] létala [fliegen] velmi nízko nad zemí a lidé měli strach. 12. Měli jsme v Rakousku mnoho přátel. 13. Nejvíce kamarádů má sestra paní profesorky. 14. Dnes je ošklivé počasí, ale včera bylo ještě horší. 15. Je mu hrozně špatně a myslí, že bude nemocný [krank]. 16. Je mu čím dál, tím hůře, bude muset do nemocnice [Krankenhaus]. 17. Kde je lepší počasí - v Berlíně nebo v Praze? 18. Nejhorší ze všeho je, když člověk nemůže usnout [einschlafen] nebo když má hrozný sen [Traum]. 19. Mám strašný hlad. 20. Nejraději pije kolu a jí pomfrity. 21. Je tam hrozná nuda [Langeweile], nikdo tam nechce. 22. Je strašně nudné [langweilig], muset se učit češtinu. 23. Ale jsou ještě nudnější věci.

7. cvičení: - Použijte komparativy i superlativy! Příklad: Léto je lepší než zima. Léto je nejlepší.

1. Tomáš je (velký) než Jana. 2. Eva má (dlouhý) řasy než David. 3. Chleba je (dobrý) než rohlík. 4. Andrea má (krátký) vlasy. 5. Emil je (starý) než jeho žena. 6. Hana byla (chytrý) než Ilona. 7. Roman má (krátký) vlasy než Adam. 8. Naše situace je (špatná) než vaše. 9. Loni jsem byl (hubený) než teď. 10. Ach když jsem byla (mladá)...! 11. Iva je (šťastná) než Ema. 12. Jsem (bohatý) než ty. 13. Nejsme (chudý) než oni. 14. Chci být (zdravý). 15. Nechceš (čistý) triko?!

8. cvičení: - Použijte komparativy! Příklad: Česká republika je menší než Francie.

1. Rusko – velký – Ukrajina. 2. New York – zajímavý – Praha. 3. Naomi Campbellová – krásná – Claudia Schifferová. 4. dort – drahý – rohlík. 5. M. Jackson – slavný – jeho sestra. 6. Tesco – levný – Kotva. 7. Gorbačov – populární – Brežnev. 8. salám – dobrý – šunka. 9. hovězí – zdravý – kuřecí maso. 10. Hemingway – zajímavý – Faulkner. 11. ford – luxusní – mercedes. 12. čokolada – sladký – koláč. 13. delfín – malý velryba. 14. španělština – těžký – němčina. 15. čeština – lehký – angličtina. 16. gramatika – užitečný – konverzace. 17. kuň – velký – králík. 18. svetr - teplý – tričko.

Bildung des Komparativs der Adjektiva:

- Alle weichen Adjektiva sowie alle harten auf -cký, -ský, -lý, -tý und -pý bilden Komparative auf -ější/ejší; die meisten Adjektiva mit Ausgang auf -ný/-ní, -rý und -vý auch,
- Adjektiva mit Ausgang auf -hý/-chý/-ký/-bý/-dý bilden Komparative auf -ší.
- Komparative mit dem Suffix -í sind selten und auf eine bestimmte Anzahl begrenzt - vgl. měkkí [weicher], hezčí [hübscher], tenčí [dünner], vlhčí [feuchter], mělčí [seichter], trpčí [bitterer], lehčí [leichter]. Alternation **k** → **č**.

Konsonantenalternationen:

1. vor dem Komparativsuffix -ší wird **ch** → **š**: jednoduchý → jednodušší; **h** → **ž**: drahý → dražší,
2. vor dem Komparativsuffix -í wird **k** → **č**: lehký → lehčí.
3. vor dem Komparativsuffix -ější wird **ck** → **čť**: německý → němečtější, **sk** → **šť**: český > češtější

Syntax bei Vergleichen:

Die Verwendung des Komparativs werden Vergleiche gemacht, dabei wird entweder die Konjunktion *než*, Genitiv oder umgangssprachlich *jako* verwendet:

- Jeho auto bylo **dražší než** moje. ► Beide Vergleichsobjekte stehen im gleichen Kasus.
Karel byl **starší mne**. ► Das Vergleichsobjekt nach dem Komparativ steht im Genitiv.
Jeho auto je **dražší jako** moje. ► (**umgangs.**) Beide Vergleichsobjekte stehen im gleichen Kasus.

- Rohlík je **stejně dobrý jako** chleba. ► Ein Hörnchen ist genauso gut wie Brot.
Rohlík je **o trochu lepší než** chleba. ► Ein Hörnchen ist ein bisschen besser als Brot.
Rohlík **není tak dobrý jako** chleba. ► Ein Hörnchen ist nicht so gut wie Brot.

9. cvičení: - přelož do češtiny!

1. Wer ist hier der Jüngste? 2. Ich bin genauso groß wie sie. 3. Das jüngste Kind ist meistens auch das liebste. 4. Dieses (tato) Hemd ist kleiner und häßlicher als das da (tamta). 5. Welche Katze ist am schönsten? 6. Was gefällt den Kindern in der Natur am besten? 7. Um (o) wie viel Jahre sind Sie älter als er? 8. Das schönste Wetter ist im Herbst. 9. Mir gefällt am besten, wenn es nicht regnet. 10. Bist Du lieber zu Hause oder an der Fakultät? 11. Welches Haus ist hier am amerikanischsten? 12. Ich habe nichts mehr - kannst Du mir (mi) 20 Euro geben? 13. Er hat noch viel weniger als ich. 14. Mir ging es gestern sehr schlecht, aber Dir geht es heute noch schlechter. 15. Ich bin sehr froh. 16. Sie kommen immer zu spät. 17. Warum können die Leute nicht ein wenig früher kommen? 18. Das war ein intensives Buch, aber das hier ist noch intensiver. 19. Der französische Film war schrecklich! 20. Er war noch furchtbarer als der vor (+ I.) einer Woche. 21. Sie haben sehr viele Brüder und Schwestern. 22. Gut, sie können morgen zurückkehren! 23. Können Sie mir (mi) etwas mehr Brot geben? 24. Sie will weniger Kaffee und mehr Milch. 25. Er schaute ihr (jí) lange in die Augen. 26. Das ist mein bequemstes Bett. 27. Es geht ihm viel besser als gestern. 28. Die russische Sprache klingt schwierig. 29. Das teuerste Haus hier ist nicht das größte. 30. Ich besuche Sie morgen nur ungern.

České osobnosti

Jan Amos Komenský (28.3.1592-15.11.1670)

Jan Amos Komenský (lat. Comenius), český pedagog, teolog, filozof, sociální a náboženský myslitel a spisovatel, kněz a poslední biskup Jednoty bratrské (od roku 1648), se narodil 28. března roku 1592, a to buď v Nivnici nebo v Uherském brodě.

V mládí Komenský studuje na přerovské Bratrské Akademii (v letech 1608-11) a poté (v letech 1611-13) na kalvínsky orientované Akademii v Herbornu, aby nakonec krátce (1614) pobyl na univerzitě v Heidelbergu. Po studiích se stává Jan Amos Komenský správce přerovské bratrské školy, kde předtím studoval. V této době, v letech 1614-1618, koncipuje Komenský své první, historické a encyklopedické, spisy.

V letech 1618-21 vede J. A. Komenský bratrskou školu a bratrský spolek ve Fulneku, z kterého pak v roce 1622 odchází. Léta 1622-27 jsou v Komenského životě těmi nejtěžšími: v období pronásledování nekatolíků, po porážce českých stavů po bitvě na Bílé hoře, ztrácí Jan Amos Komenský svou ženu a dvě děti. Azyl nachází až na brandýském panství Karla st. ze Žerotína, kde koncipuje své kontemplativní literární texty, především pak "*Labyrint světa a ráj srdce*", sociálně alegorické a kritické dílo.

V roce 1628 Komenský Čechy navždy opouští a jde do polského Lešna, kde píše své hlavní pedagogické spisy, jako např. spis "*Velká Didaktika*" (*Didaktika Magna*), a též svá díla pansofická (např. "*Prodromus pansophiae*"). V letech 1641-42 působí Komenský v Anglii, kam ho pozvali členové anglického revolučního parlamentu, v roce 1642 vstupuje do služeb rodiny de Geerů, kteří

pak Komenského budou financovat až do jeho smrti. V letech 1642-1648 má Jan Amos Komenský za úkol reformovat školství v severopolském, pruském Elblagu, kde v tu dobu vládli Švédové. V letech 1644-1645 se Jan Amos Komenský účastní mírových rozhovorů (je stále třicetiletá válka) mezi katolíky, luterány a kalvinisty v Toruni. Asi v této době začíná pracovat na svém hlavním díle, "Všeobecná porada o nápravě věcí lidských" (*De rerum humanarum emendatione consultatio catholica*). Roku 1648 prožívá Komenský pocity beznaděje. Vestfálský mír mu znemožňuje návrat do vlasti a také mu umírá jeho druhá manželka. Tuto beznaději vyjadřuje ve spise "Kšaft umírající matky jednoty bratrské".

Poté se Jan Amos Komenský dostane přes Lešno (v letech 1648-1650) a sedmihradský Blatný potok (Sárospatak, 1650-54) do Amsterdamu, kde pak příštích čtrnáct let žije a kde v letech 1656-1657 vznikají jeho sebrané didaktické spisy pod názvem "Opera didactica omnia". Komenského význam je veliký, Komenský sjednocuje domácí reformační tradici s evropským náboženským a filosofickým myšlením (J. Böhme, M. Kusánský, T. Bacon aj.), jeho dílo je humanistickou odpovědí na problémy tehdejší společnosti.

Co se týče pedagogických děl Komenského, jejich hlavním didaktickým požadavkem je přirozenost, tj. požadavek, aby se výchova vzdala brutálních metod a respektovala přirozený vývoj dítěte. V didaktickém díle "Brána jazyků otevřená" (*Janua linguarum reserata*) se Jan Amos Komenský pokouší o sjednocující pohled na lidské vědění. Dalšími Komenského didaktickými spisy jsou "Svět v obrazech" (*Orbis sensualium pictus*) a "Škola hrou" (*Schola ludus*). Ve "Velké didaktice" (*Didactica Magna*) Komenský vypracovává kompaktní školský systém, který mimo jiné obsahuje typologii, vyjadřující přirozené rozdíly mezi dětmi, rozdíly, které má a musí vychovatel respektovat.

Jan Amos Komenský, jeden z největších pedagogů Evropy všech dob, filozof a teolog, umírá 15. listopadu roku 1670 v Amsterdamu, poblíž kterého je (v Naardenu) pohřben.

(<http://zivotopisyonline.cz/jan-amos-komensky.php>)

Slovíčka:

beznaděje,-ěje F	Hoffnungslosigkeit	biskup,-a M	Bischof
bitva,-y F	Schlacht	buď – nebo	entweder - oder
co se týče	was (etw) betrifft	dílo,-a N	Werk
krátce	kurz	mládí,-í N	Jugend
nakonec	letzendlich	návrat,-u M	Rückkehr
obsahovat,-uje (ipf)	beinhalten	po	nach
pocit,-u M	Gefühl	pohled,-u M	hier: Auffassung
pohřeb,-řbu M	Beerdigung	potok,-a M	Teich
pozvat,-zve (pf)	einladen	především	vor allem
předtím	vorher	přirozenost, -i F	Natürlichkeit
rozdíl,-u M	Unterschied	rozhovor,-u M	Gespräch
sebraný	gesammelt	smrt,-i F	Tod
správce,-ce M	Verwalter	stávat se,-vá (ipf)	werden
těmi	7. p. pl. od zájmena ten	účastnit se,-ní (ipf)	teilnehmen
úkol,-u M	Aufgabe	vést,-vede (ipf)	führen
vládnout,-ne (ipf)	herrschen	výchova, -y F	Erziehung
vyjadřovat,-uje (ipf)	schildern	vývoj,-e M	Entwicklung
vzdát se,-dá se (pf)	aufgeben	znemožňovat,-uje (ipf)	verhindern
ztrácet,-cí (ipf)	verlieren		

10. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

11. (jedenáctá) lekce: Imperativ. Rozkazovací způsob.

Der Imperativ wird von der 3. Pl. des Präsens gebildet, wobei

1. die Präsensendungen -ají und -ejí durch die Imperativendungen -ej, -ejme, -ejte oder
2. die Präsensendungen -í und -ou
  - entweder durch die Imperativendungen -Ø, -me, -te
  - oder bei Konsonantenhäufungen durch die Imperativendungen -i, -ěme (-eme), -ěte (-ete) ersetzt werden.

I. Klasse -á: dělat, dělají = dělej!, dělejme!, dělejte!
pomáhat, pomáhají = pomáhej!, pomáhejme!, pomáhejte!
znát, znají = znej!, znejme!, znejte!
dívat se, dívají se = dívej se!, dívejme se!, dívejte se!
odpovídat, odpovídají = odpovídej!, odpovídejme!, odpovídejte!
zpívat, zpívají = zpívej!, zpívejme!, zpívejte!

II. Klasse -í: mluvit, mluví = mluv!, mluvme!, mluvte!
prosit, prosí = pros!, prosme!, proste!
trpět, trpí = trp!, trpme!, trpte!
ABER: uklízet, uklízejí = uklízej!, uklízejme!, uklízejte!
bydlet, bydlí = bydli!, bydleme, bydlete!

III. Klasse -e: nést, nesou = nes!, nesme!, neste!
plakat, pláčou = plač! (Kürzung des Stammvokals), plačme!, plačte!
kvést, kvetou = kveť! (Erweichung des Endkonsonanten t), kveťme!, kveťte!
být, budou = buď! (Erweichung des Endkonsonanten d), buďme!, buďte!
minout, minou = miň! (Erweichung des n), miňme!, miňte!
-ne: tisknout, tisknou = tiskni!, tiskněme!, tiskněte!
začít, začnou = začni! (vgl. auch minout, minou = miň!: Erweichung des Kons.)
začněme!, začněte!; miňme! miňte!
-je: studovat, studují = studuj!, studujme!, studujte!
kryt [bedecken], kryjí = kryj!, kryjme!, kryjte!

Imperativ der unregelmässigen Verben:

být, budou - bud', buďme, buďte!;	mít, mají - měj, mějme, mějte!;
dát, dají - dej, dejme, dejte!;	smát se [lachen], smějí se - směj se, smějme se, smějte se!;
vědět, vědí - věz, vězme, vězte!;	brát, berou - ber, berme, berte!;
stát, stojí- stůj, stůjme, stůjte!;	jít, jdou - jdi, jděme, jděte!;
jíst, jedí - jez, jezme, jezte!;	spát, spí - spi, spěme, spěte!;
číst, čtou - čti, čtěme, čtěte!	pomoci, pomůžou - pomoz, pomozme, pomozte!, oder: 2.Variante: pomoz, pomozme, pomozte!.

Die **Negation im Imperativ** ist meistens mit dem imperfektiven Aspekt des Verbs verbunden:
necho nikam!, nepiš žádný dopis!, nese tady tak sám!, neplač!, nesměj se nikomu a ničemu!

Ein langer Stammvokal wird bei den Imperativen nach 2a und 2 b gekürzt, vgl.:

chválí [loben]- *chval*, *vrátí* - *vrat'*, *prodlouží* [verlängern]- *prodluž*, *pláčou* - *plač*, *pomůžou* - *po-
mož* etc.

1. cvičení: - přelož do němčiny!

1. Nauč se to solidně! 2. Poj tam taky! 3. Nemysli si nic špatného! 4. Vyndejte to ze skříně! 5. Tyhle cigarety nekuřte! 6. Je te až zítra! 7. Nemějte strach! 8. Vezměte si všechno! 9. Dej to mamince! 10. Poslouchejte, co říká! 11. Nejezděte tam! 12. Nechod tam!

2. cvičení: Rozkaž někomu, aby

1. se nestaral o cizí věci; 2. neběhal [rennen, laufen] sem a tam; 3. čekal tady na tebe; 4. nečekal v zimě před úřadem; 5. dovolil [gestatten] tobě, aby ses účastnil konference; 6. řekl své jméno; 7. platil novým studentům večeři; 8. nehovořil ticho, nýbrž hlasitě; 9. rozloučil se [s. verabschieden] s kamarády a šel domů; 10. se omluvil [s. entschuldigen] spolužákům; 11. otevřel dveře a zavřel okno; 12. neotvíral okna; 13. nedělal hlouposti [Dummheiten]; 14. přeložil ten text do češtiny; 15. neopakoval [wiederholen] to slovo; 16. přestal se smát; 17. začal číst; 18. dělal rychleji; 19. zatelefonoval zítra na fakultu; 20. informoval maminku; 21. nekouřil v posluchárně ani v učebně; 22. uklidil stůl; 23. umyl nádobí 24. udělal místo; 25. nekritizoval stále všechno; 26. myslel logicky a nefantazíroval; 27. oblékl si kabát; 28. pomohl ti s taškou; 29. šel s tebou domů; 30. nalil [eingießen] ti čaj a dal ti do něj lžičku cukru; 31. napsal dopis matce a otci; 32. se hnal domů.

3. cvičení: - dej do imperativu (rozkazovacího způsobu)!

A. 1. Jdeš domů. Přečteš to ještě jednou. 2. Zatelefonujte mi. Sednete si sem. 3. Vezmeš si to. Už nic neřeknete. 4. Sedíš tady. Nezlobíte se [s. ärgern]. 5. Nesedáš si sem. Najdeš to hned. 6. Vítáš ho znova. Říkáš to pomalu. 7. Jsi tady. Zatím to uklidíte. 8. Rozhodneme to zítra. Rychle usnete. 9. Hned to zaplatíš. Zapomenete to. 10. Píšeš to do inzerátu. Neděláš nic.

B. 1. Půjdeš se mnou. Dozvíte se toho zítra. 2. Prohlednete si to. Pojedeš vlakem. 3. Promineš [verzeihen] jim to. Odneseš to tam. 4. Změníte to. Přijdete za chvíli. 5. Pokoušíte se o to. Berete to lehce. 6. Stojíte hned u dveří. Nemáš strach. 7. Vyženete ho z kavárny. Vrátíš se brzy. 8. Jíš taky ovoce. Nekoupíš to. 9. Hraješ [spielen] první. Napiješ se mléka. 10. Odpovíte jim na otázku. Nepláčeš kvůli tomu. 11. Vykoupeš se v moři. Strávíte tam týden. 12. Ani to nechceš vědět. Připravíte mu cestu. 13. Napíšete to znova. Zůstanete tady.

Die Aufforderung an eine dritte Person

Mit der Partikel *at'* in Kombination mit der Präsensform des Verbes kann man im Tschechischen eine Aufforderung an eine dritte Person versprachlichen. Die Unterschiede der Aspekte bleiben erhalten:

At' chodí do školy (pravidelně). vs. At' jde do školy (ted' a jednou).

Er soll in die Schule gehen (regelmäßig) vs. Er soll in die Schule gehen. (jetzt und einmal).

Übersetzt kann die Struktur durch eine Modalverbkonstruktion mit *sollen* oder mit der Konstruktion *Auf dass er/sie etwas tue!*

4. cvičení: - dej do 2. osoby rozkazovacího způsobu!

1. At' si vezme všechno. 2. At' mě nechají spát. 3. At' mi dá papír a tužku. 4. At' si čte a nezlobí mě. 5. At' dávají dobrý pozor. 6. At' se obouvá. 7. At' mi vrátí budík. 8. At' nám s tím pomůže. 9. At' jim topí byt. 10. At' nemá stále strach. 11. At' přijde zase v pátek. 12. At' mi to řeknou. 13. At' to kryje kabátem. 14. At' si nebere prádlo. 15. At' radši zavolají. 16. At' založí akademický institut. 17. At' zavřou okna a zamknou [abschließen]. 18. At' se zúčastní diskuse. 19. At' se najedí v restauraci.

5. cvičení: - dej příklady z cvičení 2 do 3. osoby rozkazovacího způsobu!

Čím pojedeme?

- Petra: Tak, jak se ti líbí tvůj pokoj, Christiane?
Christian: Moc. Je to hezký hotel a z okna mám *výhled do zelena*. Před hotelem je *park*.
Petra: To jsem ráda. *Chceš se mnou jet do města? Ukážu ti, jak se dostaneš do centra*.
Christian: Víím, že před hotelem *jezdí tramvají*. Ale nevím, *kterou tramvají mám jet*.
Petra: *To je jedno, kterou*. Do centra můžeš jet *každou* tramvají. Můžeš *přestoupit na metro*, k metru je to jen jedna stanice, a jet dál metrem. Můžeš samozřejmě jít také k metru *pěšky*.
Christian: Petro, budu muset chodit do univerzitní knihovny. Můžeš mi ještě *řici*, jak se *tam* dostanu?
Petra: K univerzitní knihovně *jezdí tramvaj číslo 17, my říkáme sedmnáctka*. Pojedeš *směrem* do centra města.
Christian: V Praze *jezdí jen tramvaj a metro*?
Petra: Ne, můžeš také *jezdit autobusem*. Víš co, *tak půjdeme dneska pěšky k metru a pojedeme metrem. Nastoupíme na stanici Vltavská*.

V metru:

- Christian: Co to *řikají* na každé stanici, nerozumím všem slovům.
Petra: Na každé stanici se *ohlašuje jméno stanice*, třeba: „Muzeum“. Před odjezdem se *hlásí*: „Ukončete výstup a nástup, dveře se zavírají.“ A když se metro rozjede, pak se *ohlašuje jméno příští stanice*, např.: „Příští stanice Staroměstská.“ Na *přestupních stanicích*, třeba na Můstku ještě *navíc*: „Můstek. Přestupní stanice. Přestup na trasu B.“ A na *konečné stanici* se *ohlašuje* např.: „Dejvická. Konečná stanice. Prosíme, vystupte.“ To se *pouští z pásku*, je to na všech trasách stejné. To se stále *stejně opakuje*, budeš si to brzy *pamatovat*.

„... Ukončete výstup a nástup, dveře se zavírají. Příští stanice Hlavní nádraží.“

- Petra: Příští stanice je *Hlavní nádraží*. Tam *vystoupíme*. Půjdeme se *projít* po Václavském náměstí, nemusíme *spěchat*. *Zpátky pak pojedeme zase metrem*.
Christian: *Kolik stojí jízdenka?*
Petra: Každá *jízdenka na tramvaj, autobus nebo metro stojí stejně – 16 korun*.
Christian: Kde všude si *můžu jízdenku koupit?*
Petra: V *automatu* na *jízdenky – jsou v každé stanici metra – , u okénka Dopravních podniků v metru (DP) nebo u novinového stánku*. A tak dále. Na to *nesmíš zapomenout*. V tramvaji, autobusu nebo ve voze metra si *jízdenku koupit nemůžeš*.
Christian: A co *řeknu u okénka*, když *chci jízdenku?*
Petra: *Řekneš třeba: „Prosil bych 5 jízdenek.“ Nebo: „Pět jízdenek, prosím.“*

Slovíčka:

a tak dále	usw.	automat	Maschine
dopravní	Verkehrs-	dostat se	gelangen
hlásit se	s. melden	jízdenka	Fahrkarte
konečný	End-	nástup	Einstieg
novinový	Zeitungs-	odjezd	Abfahrt
ohlašovat	bekannt geben	okénko	Schalter
opakovat	wiederholen	pamatovat si	s. merken
pásek	Band	pěšky	zu Fuß
podnik	Betrieb	pouštět	abspielen
přestoupit	umsteigen	přestup	Umsteigen
přestupní	Umsteige	příští	nächste

rozjet se	losfahren	směr	Richtung
spěchat	eilen	stánek	Stand, Kiosk
stejný	gleich	to je jedno	das ist egal
trasa	Trasse	ukončit	beenden
všude	überall	výhled	Ausblick
výstup	Aussteigen	vystoupit	austeigen
zapomenout	vergessen	zavírat	schließen
zeleno	Grüne	zpátky	zurück

6. cvičení: - Vytvořte 3 zjišťovací otázky a 5 doplňovacích otázek k textu!

7. cvičení - Opakování kondicionálu:

1. Zavřete to okno, prosím Vás! 2. Dej mi svoje péro, prosím tě! 3. Můžeš připravit Vladimírovi cestu do Mexika? 4. Řekněte tomu pánovi, že nebudu doma! 5. Odneseš Ivanovi 200 Kčs? 6. Půjдете s našimi přáteli na koncert do Domu umění? 7. Nemáš strach tam jít? 8. Nepřijdeš raději zítra odpoledne? 9. Tak to je hotové. 10. Chce Vám tu pomoci. 11. Já už teď raději půjdu pryč. 12. Máte pro mého spolupracovníka chvíli času? 13. Něco Vám řeknu. 14. Prosím dvě pohlednice a známky [Briefmarken] do zahraničí. 15. Objednejte pro svou sestru lístky do divadla! 16. Jdu na poštu [Post] pro dopis.

8. cvičení: - vyberte vhodná slovesa a doplňte je do vět:

1. Telefon dlouho (zvonit - zazvonit). 2. Všechno jsem Věře detailně (vysvětlovat – vysvětlit [erklären]). 3. Když lidé (vystoupit - vystupovat) z vlaku, zjistili, že tam (zapomínat- zapomenout) své kufry a (muset se vracet - vrátit) do kupé. 4. Setkali jsme se na nádraží a (čekat - počkat) jsme na ředitele. 5. (Dát - dávat) svým přátelům stále jen samé špatné informace. 6. Ještě nikdy jsme (neprohrávat - neprohrát) v hokeji. 7. Budete ještě dlouho (snídat - nasnídat se)? 8. Dlouho (vybrat si - vybírat si), ale nakonec stejně nic (nekupovat - nekoupit). 9. Autobus studenty (odvézt - odvázet) do hotelu a pak (vrátit se - vracet se) zase na autobusové nádraží. 10. (Ptát se - zeptat se) na jméno autora knihy a hned budu vědět, zda jste (připravovat se - připravit se) na zkoušky. 11. Často (potkat - potkávat) její maminku, když (jít - chodit) nakoupit. 12. Někdy (brát - vzít) její nákupní tašku a (nést - nosit). 13. Ona si ráda (obléct - oblékat) pánská saka. 14. Každý rok (jet - jezdit) do Itálie a pak se (vrátit - vracet) zase znovu do Německa. 15. Nejraději (starat se - postarat se) o cizí věci. 16. Včera přednáška (končit - skončit [enden]) přesně v sedm hodin.

České osobnosti

Jan Žižka z Trocnova (?1360 - 11.10.1424)

Jan Žižka z Trocnova, český husitský válečník, muž, který byl v době své největší slávy nazýván "husitský kníže", přichází na svět někdy kolem roku 1360 v jižních Čechách, v Trocnově, na Českobudějovicku, v rodině svobodného zemana Řehoře.

Žižkovo dětství, mládí a vůbec celý život do roku 1400 jsou dosud neznámé. Přesto je známo, že nejspíše jako dvanáctiletý po zranění mečem přichází o levé oko, že se později žení a že má nejspíše i děti.

V prvním desetiletí 15. století Jan Žižka, společně s mnoha dalšími jihočeskými zemany, bojuje proti expanzi rodu Rožmberků.

V roce 1409 získává Jan Žižka z Trocnova od krále Václava IV. Lucemburského amnestii, v letech 1410-1411 se (pravděpodobně) účastní válečných tažení proti německým rytířům v Polsku, předpokládá se jeho účast v bitvě u Grünwaldu.

V roce 1412 vstupuje Žižka do služeb krále Václava IV. a usazuje se v Praze. Pod vlivem kázání Jana Husa se přikloní k husitským idejím.

Na podzim stejného roku odchází Žižka s radikálními husity do Plzně. V jejím okolí pak vede v bojích proti katolickým pánům své první vítězné bitvy jako husitský vojevůdce. V březnu roku 1420 se svými stoupenci Plzeň opouští, protože tlak katolíků je stále silnější a situace v Plzni je pro husity neúnosná. Vydává se jihovýchodním směrem do Sezimova Ústí, centra jihočeských husitů. Po svém vítězství husité přicházejí na Tábor (nově založené centrum husitů nad řekou Lužnicí, severně od Sezimova Ústí, které sami husité zničí) a Jan Žižka z Trocnova se stává jedním ze čtyř táborských hejtmanů.

14. července roku 1420 se koná legendární **bitva na pražském Vítkově**, kde společné síly táborských husitů a pražanů nad křižáckým vojskem vítězí.

Po vítězství na Vítkově se Jan Žižka z Trocnova stává jednou z největších husitských autorit. V následujících letech nebude v českých zemích silnějšího a respektovanějšího vojevůdce.

V roce 1421 ho potkává osobní neštěstí.: při obléhání hradu Rábí přichází i o druhé oko.

Žižka je zastáncem programu **Čtyř artikulů pražských** a podporuje spíše střední měšťanské vrstvy. Když roku 1423 dojde v Táboře ke sporům s tamními kněžími, odchází z Tábora do východních Čech, kde zakládá společně s tamními orebity tzv. **Menší Tábor**. Tam vypracovává svůj politický program, tzv. Žižkův vojenský řád z dubna roku 1423.

V létě roku 1423 Jan Žižka dobývá Hradec Králové, poté se musí bránit koalici, kterou tvořila konzervativní utrakvistická šlechta s pražany a částí šlechty katolické. V příštích týdnech Jan Žižka postupně obsadí Kouřim, Nymburk, Český Brod a další města a sídla, v srpnu roku 1424 pak stojí v čele svých vojsk před Prahou - od jejího obsazení nakonec ale ustoupí, když s jejími představiteli uzavře smír (září 1424).

Po těchto událostech se české husitské hnutí opět spojuje, pražané, Žižkovi orebité i táborité se dohodnou, že budou společnými silami bojovat proti Moravě, kde vládne Albrecht Rakouský a která se odklání od idejí utrakvismu.

Při tomto tažení pak život Jana Žižky končí - 11. října roku 1424 Jan Žižka z Trocnova náhle a nečekaně, po krátké nemoci, při obléhání města Přibyslavi umírá.

<http://zivotopisyonline.cz/jan-zizka-z-trocnova.php>

Slovíčka

bojovat,-uje (ipf)	kämpfen	bránit,-í (ipf)	verteidigen
dobývat,-á (ipf)	erobern	hejtman,-a M	Hauptmann
meč,-e M	Schwert	náhle	plötzlich
nečekaně	unerwartet	nejspíše	höchstwahrscheinlich
nemoc,-ci F	Krankheit	neštěstí,-í N	Unglück
neúnosný	untragbar	obléhání,-í N	Belagerung
obsazení,-í N	Besetzung	oko,-a N	Auge
opouštět,-ští (ipf)	verlassen	podporovat,-uje (ipf)	unterstützen
rod,-u M	Herrscherhaus	síla,-y F	Kraft
sláva,-y F	Ruhm	spíše	eher
stoupenec,-nce M	Anhänger	šlechta,-y F	Adel
tlak,-u M	Druck	ustoupit,-í (pf)	von etw. ablassen
válečník,-a M	Krieger	vojevůdce	Feldherr
vrstva,-y F	Schicht	vůbec	überhaupt
vydat se,-á se (pf)	sich wohin begeben	zeman,-a M	Landedelmann
známý	bekannt	zranění,-í N	Verletzung

9. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

12. (dvanáctá) lekce: Ukazovací zájmena. Předložky. Skloňování: všechno, kuře). (Demonstrativpronomen. Präpositionen. Deklination: všechno, kuře).

	Demonstrativpronomen					
	singular			plural		
	M.	F.	N.	M.	F.	N.
N.	ten	ta	to	ti/ty	ty	ta
G.	toho	té	toho	těch		
D.	tomu	té	tomu	těm		
A.	toho/ten	tu	to	ty	ty	ta
V.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.
L.	tom	té	tom	těch		
I.	tím	tou	tím	těmi		

Bei beseelten maskulinen Demonstrativa gilt, dass Akk.Sg.= G.Sg. und dass der Nom.Pl. mit -i gebildet wird.

Zusammengesetzte Demonstrativa vom Typ *tento, tato, toto* "dieser, diese, dieses (hier)" deklinieren im Wortinneren: das Demonstrativum am Ende (-to bzw. -hle) verändert sich nicht (tohoto, touhle, tomuto). Dagegen dekliniert man beim tamten, tamta, tamto "der da, die da, das (dort)/ jener" den zweiten Teil der Zusammensetzung (tamtoho, tamté usw.), während der erste Teil unverändert bleibt, da er adverbial ist.

1. cvičení: - Doplňte správné tvary ukazovacího zájmena „ten“

1. _____ dívku neznám. 2. O _____ lidech jsme nemluvili. 3. Máš pro _____ knihy dojít. 4. S. _____ člověkem jsem se už setkal. 5. V _____ slovech je mnoho pravdy. 6. Já do _____ divadla nechodím rád. 7. Na _____ lidi se už nepamatuji. 8. Z _____ domů se museli vystěhovat. 9. Řekneš to _____ pánovi? 10. Nerozbij _____ okno! 11. Co si máme z _____ věcí vybrat? 12. Při _____ příležitosti se na to zeptej. 13. _____ časopisy ležely jinde. 14. Dej to na _____ stůl. 15. _____ slovům nevěřím. 16. Pojedete _____ tramvají? 17. _____ okno je moc vysoko. 18. Už jste _____ knihy přečetli? 19. O _____ dopise skutečně nevím. 20. V _____ učebnicích je to jinak. 21. _____ hudba se mi nelíbí. 22. Nemohl jet kvůli _____ nachlazení. 23. _____ román je moc dlouhý. 24. _____ ostatních znamení jsme si nevšimli. 25. K _____ schodům se radši nepřibližuj. 26. _____ kluka jsem už někde viděl. 27. _____ lidé mi to slíbili. 28. S _____ vysvědčeními není něco v pořádku. 29. Do _____ tříd chodí málo dětí. 30. Mezi _____ kluky nebyl. 31. _____ židle jsou moc nízké. 32. Bez _____ papíru tam nemůžeme jít. 33. Na _____ čísla se ani nepodíval. 34. Byl jste v _____ městě? 35. Od _____ doby se nic nezměnilo. 36. Na _____ léta se ještě pamatuje. 37. S _____ nebezpečím musíte počítat. 38. S _____ sousedkami se vždycky zapovídá.

2. cvičení: - Dejte do jednotného čísla.

1. Přečtěte si ty dopisy. 2. Těmi způsoby to nejde dělat. 3. O těch spisovatelích jsme ještě neslyšeli. 4. Na ta slova se musíme zeptat. 5. Z těch poznámek jsme moc nepochopili. 6. Ty reportáže se nám celkem líbily. 7. S těmi případy jsme nepočítali. 8. Ta města nejsou moc zajímavá. 9. V těch místnostech už zůstaneme. 10. Těm otázkám se nedivili. 11. S těmi studentkami nebyli spokojeni. 12. Po těch slovech nastalo ticho. 13. Až k těm zahradám jsme nedošli. 14. Od těch pokusů nic nečekáme. 15. Po těch výkřicích nastalo ticho. 16. K těm názorům nedošli sami. 17. Na ty opravy se chceme ještě podívat. 18. Z těch míst jsme nedostali zprávy. 19. Při těch zkouškách buďte

opatrní. 20. Těm klukům to nedávejte. 21. Ta místa jsou špatně vybraná. 22. Učili se z těch druhých učebnic. 23. S těmi kluky jsme hráli šachy. 24. Na ty básničky se ještě podívám. 25. V těch příkladech jsou chyby. 26. Ti studenti tu něco hledali. 27. Na těch oknech stály květináče. 28. Na těch přednáškách jsme nebyli. 29. Poslali nás pro ty slovníky. 30. Z těch sedadel je špatně vidět. 31. Na ta města se nepamatují. 32. Ty dopisy přišly pozdě. 33. Ty lidi jsme už potkali. 34. Kvůli těm chybám to musím předělat. 35. Těmi pery se píše špatně. 36. Od těch známých vás máme pozdravovat. 37. Ty židle jsou rozbité. 38. Došli jsme až k těm jezerům. 39. Leží to pod těmi knihami.

3. cvičení: -Dejte do množného čísla.

1. Na tu věc se musím ještě zeptat. 2. S tou dívkou už mluvil. 3. Ta báseň není dobrá. 4. V té zemi je takový zvyk. 5. Na ten koncert chci jít. 6. Ten chlapec je nějaký divný. 7. Po té cestě chodím často. 8. Na výstavě toho malíře jsem byl. 9. Z té přednášky moc nevím. 10. Na tom detailu celkem nezáleží. 11. Ten rybník je moc daleko. 12. Na to okno se ani nedívej. 13. S tím úkolem bude ještě hodně práce. 14. K tomu bodu se ještě vrátím. 15. O té události promluví sportovní redaktor. 16. To slovo si nemohl zapamatovat. 17. Ta rána ho ještě bolela. 18. V tom lese je moc sucho. 19. Do té hádky se nepleť. 20. Ptal se na toho druhého. 21. To jablko je kyselé. 22. Zeptej se toho pána. 23. Najdeš to za tou skříní. 24. O tom románu jsem už slyšel. 25. Místo toho čísla tam patří jiné. 26. Ten pes šel pořád za mnou. 27. Vyříd' to té dívce. 28. Přišel jsem si pro ten sešit. 29. Ta stránka je špatně čitelná. 30. Do té barvy něco přidal. 31. O té otázce budu mluvit jindy. 32. Tím letadlem jsem ještě neletěl. 33. Ten ručník je nějaký špinavý. 34. V tom městě není žádná velká továrna. 35. K tomu oknu se nepřibližuj. 36. Toho člověka pošli za mnou! 37. Proti tomu návrhu nic nemám. 38. Tu tužku si ořež! 39. S tím pánem bych chtěl mluvit. 40. To vejce jsem rozbil.

4. cvičení: - přelož!

1. Tamten člověk právě přicestoval ze Slovenska. 2. Jak se žije v té zemi? 3. S tímto chlapcem máme vždycky jen potíže. 4. Tamten muž vypadá dost nebezpečně. 5. On se bez tohoto auta nevrátí. 6. O tom se mnou nemluvte, mluvte o tom s ním! 7. Kde jste koupil ty krásné růže? 8. S těmito studenty se dá dobře pracovat. 9. Snídani máš připravenou na tom stole vlevo. 10. Tajná služba by se chtěla dozvědět něco o těch lidech, kteří právě vstoupili do hotelu. 11. Jak se ti ta krajina líbila? 12. Do těchto knih si nic nepište!. 13. Zavolał jsem těm lidem domů, ale nikdo nebral telefon! 14. Kam jdete s těmi těžkými kufry? 15. Tahleta žena/tenhle ten muž je velmi atraktivní. 16. Tamta přednáška se mi docela líbila, ale tahle byla nudná. 17. Kdy se půjdeme podívat do téhle továrny - v tamté jsme už byli dvakrát. 18. Tohoto člověka vidím poprvé, věřte mi! 19. S tamtou paní jsem mluvil už včera, tahle ke mně přišla ale teprve dnes. 20. Už se tamta paní uzdravila?

5. cvičení: - přelož do češtiny!

1. Ist das der Mensch, von dem Du immer redest? 2. Kann ich mit dem Mädchen abends ins Kino gehen? 3. Ich wäre froh, wenn mich diese Person in Ruhe (na pokoji) lassen könnte. 4. Wie lange dauert der Weg in diese Stadt? 5. Sie will gerade mit diesem Jungen spielen. 6. Wie kann man diese vielen Vokabeln lernen? 7. Wir sind ohne diese Leute verreist. 8. Würde sie ohne diese Kinder gehen? 9. Wie ist es mit dem Experiment, Andreas? 10. Sie hat sich den Stuhl da ausgesucht. 11. Kann ich in diesem Bett schlafen? 12. Sie wollten in diesem Jahr mit diesem neuen Auto fahren. 13. Freuen Sie sich schon auf diese Freunde? 14. Mein Freund will mit dieser Katze nicht mehr leben. 15. Hast Du wirklich eine Allergie gegen (na) diesen Hund?

6. cvičení: - přeložte do češtiny!

1. Dort hinter dem Wald ist ein kleines Dorf. 2. Ist Karel schon von der Vorlesung zurückgekehrt? 3. Sie stand am Fenster und schaute in den Wald. 4. In der Schule darf man nicht rauchen. 5. Was gibt es Neues bei Ihnen zu Hause? 6. Sie ist schon gestern zu Dir gekommen. 7. Sie haben sich mit den ausländischen Studenten bekannt gemacht. 8. Unterwegs zur Burg werden sie eine schöne

Aussicht auf die Stadt haben. 9. Zwischen den zwei Staaten existiert seit Langem Freundschaft. 10. Ich bin schon hungrig, gehen wir doch endlich Mittag essen! 11. Wenn Sie ihm nicht helfen wollen, wird er das auch ohne Sie tun. 12. Sind die Kinder schon wieder unter dem Bett? 13. Was hast Du auf dem Kopf? 14. Deinetwegen kommt sie sicher nicht. 15. Gehen sie durch den Wald und sie werden ein Säckchen Gold finden! 16. Der Herr hatte außer dem Mantel nichts an. 17. Während der Ferien sind wir viel Fahrrad gefahren. 18. Anstelle von Dir kommt er hierhin und wir werden dann den Fluss durchschwimmen. 19. Ich gehe erst nach Ihnen. 20. Wer stellte sich hinter mich? 21. Wirst Du Dir das Haus ohne Probleme merken (zapamatovat si)? 22. Könntest Du endlich mit den dummen Scherzen aufhören? 23. Gehen Sie hinter das Haus und biegen Sie dann nach rechts! 24. Er kümmert sich um seine alte Mutter.

Několik slov o Praze

Mnoho lidí se domnívá, že Praha je nejkrásnější město Evropy. Líbí se jim její poloha u řeky Vltavy, věže jejích kostelů a vůbec architektura pražských staveb. Území, na kterém se nalézá hlavní město České republiky, bylo osídleno už od čtvrtého tisíciletí před naším letopočtem. Slované zde ale sídlí teprve od šestého století našeho letopočtu. Jádrem historického území Prahy byl dlouhou dobu Pražský hrad. Pražský hrad byl založen v devátém století našeho letopočtu a nepatří k nejstarším památkám Prahy. Kolem Pražského hradu – původně opevněného centra a tržiště, kam přicházeli kupci z cizích zemí - vzniklo postupně sídliště, nazývané Podhradí. Později se z něj vyvinula samostatná městská čtvrť, které se dnes říká Malá strana. Dalším opevněným bodem nedaleko Vltavy byl Vyšehrad, který byl založen ještě později než Pražský hrad. Vyšehrad je ale spojen s řadou bájných příběhů. Praha dříve nebyla jedním městem, nýbrž spojením několika samostatných měst. Jejich pozůstatkem jsou dnes tyto pražské čtvrti: Hradčany, Malá strana, Staré město a Nové město. Samostatným městem bylo svého času také pražské židovské ghetto, které dnes už neexistuje. Bylo zbořeno na konci 19. století. Praha byla sídelním městem českých králů, v době Rudolfa II. se stala i sídlem císaře. Od roku 1918, kdy byla založena Československá republika, do roku 1993, kdy Československá republika rozpadala, byla Praha hlavním městem Československa. Od té doby je hlavním městem České republiky.

Slovíčka:

domněnka,-y F.	Annahme	domnívat se	annehmen
jádro,-a N.	Kern	letopočet,-čtu M.	Zeitrechnung
líbit se, líbí se ipf.	gefällt	mínění,-í N.	Meinung
míním,-í	ich meine	nalézat se, -á se ipf.	sich befinden
opevnit,-í pf.	befestigen	postupně (Adv.)	nach und nach
pozůstatek,-tku	Überbleibsel	sídelní	Siedlungs-
sídlit, -í	siedeln	spojit,-í	verbinden
stavba,-y F.	Gebäude/Bau	stavět,-ím ipf.	Bauen
století,-í	Jahrhundert	postavit,-ím pf.	
tisíciletí,-í N.	Jahrtausend	tržiště,-ě	Marktstelle
území,-í N.	Gebiet	vůbec	überhaupt
zbořit,-ím	abreißen	země,-ě F.	Land/Erde

7. cvičení: - Vytvořte 2 zjišťovací otázky a 4 doplňovací otázky k textu!

Präpositionen mit zweifacher Valenz

na + Akk. (bei Bewegung): jdu na výstavu; jedu do obchodu; píšu zprávu na papír;
na + Lok. (bei Zustand): jsem na výstavě; jsem na fakultě; jsem na náměstí.

před, nad, pod, mezi, za + Akk. (bei Bewegung): jdu před dům, jedu za město, dávám to pod stůl, jdu mezi dům a zahradu;

před, nad, pod, mezi, za + Instr. (bei Zustand): jsem před domem, jsem za městem, sedím mezi domem a zahradou, stojím pod oknem, on letí nad městem.

o + Lok.: hovořit o novém semestru v + Lok. (wo?, wann?): ve škole; v březnu;

o + Akk.: starat se o kočku v + Akk. (wann?): v pátek, v kolik hodin.

8. cvičení: - Výrazy v závorkách dejte do správných pádů

A. 1. Někdo stojí před (dům). 2. Za (hodina) už budeme hotovi. 3. Postav to na (zem). 4. V (divadlo) jsem byl včera. 5. Jsou tři stupně pod (nula). 6. Stoupl si před (zrcadlo). 7. Přijdu tam s (kamarád). 8. Sejdeme se po (snídaně). 9. Uložil to mezi (knihy). 10. Shodil jsem to s (knihovna). 11. Neleží to na (stůl)? 12. Přišli jsme tam až za (šero). 13. Nad (pohovka) visel obraz. 14. Odešli jsme o (hodina) dřív. 15. Bydlí kousek za (město). 16. Před (rok) se přestěhoval. 17. Zůstal stát mezi (koleje). 18. Procházel se po (zahradu). 19. Vůz postavil pod (střecha). 20. Mluvil tam o (hudba). 21. Začne to v (jedna hodina). 22. Slunce zašlo za (mrak). 23. Telefonval mi mezi (devátá a desátá hodina). 24. Představení odložili na (sobota). 25. Sněhu je tam po (kolena). 26. Opřel se o (židle). 27. Syna zvedl nad (hlava).

B. 1. Stál jsem uprostřed (místop). 2. Zlobí se kvůli (každá hloupost). 3. Díval se na to bez (zájem). 4. Vytáhli jsme to z (voda). 5. Jděte pořád podél (plot). 6. Po (pátá hodina) se začalo stmívat. 7. Našel jsem to ve (schránka). 8. Knihu přečtu za (večer). 9. Teď se podívej skrz (sklo). 10. Máte jít ke (vchod). 11. Podával jim to přes (zeď). 12. Příští týden budu mimo (město). 13. O (krok) jsme se přiblížili. 14. Všichni seděli kolem (stůl). 15. Vůči (babička) se nezachovali správně. 16. Kostel stojí nad (vesnice). 17. Chodím tam ob (týden). 18. Ta cesta je možná jen za (pěkné počasí). 19. Byli jsme už na (druhá strana). 20. Pojedeme tam v (sobota). 21. Přijelo tam auto se (zelenina). 22. Bydlím tady od (léto). 23. Seděl jsem blízko (východ). 24. Omluvil se pro (nemoc). 25. Stalo se to před (válka). 26. Potřebuji známku na (dopis). 27. Do (ráno) to tak může zůstat. 28. Vytáhni ten koberec zpod (skříň). 29. Mezi (přednášky) budou jen krátké přestávky. 30. Pod (papír) si dej podložku. 31. Umazal jsem se od (zeď). 32. Hlasoval proti (návrh). 33. Pojedeme podle (mapa). 34. Při (silnice) stojí tři hospody. 35. Přešli jsme po (kameny). 36. Začátek bude o (osmá hodina). 37. Šli jsme pomalu za (vůz). 38. Sejdeme se tam okolo (poledne). 39. Mohl jsem jít jen díky (bratr). 40. Zastavil jsem se u (známí). 41. Mají tam otevřeno vyjma (sobota). 42. Během (školní rok) to není možné. 43. Láhev je plná až po (hrdlo). 44. Dělá to jenom vedle (vlastní zaměstnání).

9. cvičení: - doplňte předložky!

1. ___ prázdniny pojedu se svým kolegou ___ Kanady. 2. Město Potsdam leží ___ Berlína. 3. Už ___ prvního prosince čekáme ___ Vaši žádost ___ stipendium. 4. ___ tobě jsme nemohli odjet. 5. Ulice vedla ___ město. 6. Mohli byste jet ___ mne, já bych ___ vámi přijel ___ týden. 7. Jak dlouho trvá cesta ___ školy? 8. ___ téhle příležitosti Vás přijedu navštívit. 9. ___ tohoto domu postavili koupaliště. 10. ___ naší zahradou začíná les.

Anmerkungen zur Kopula:

"Kopula" = verbale Verbindung zwischen dem Subjekt und dem nominalen Prädikat eines Satzes, die die grammatischen Bedeutungen Tempus und Modus angibt, aber keine weiteren semantischen Funktionen hat. Das nominale Prädikat erscheint in solchen Konstruktionen im Nominativ oder Instrumental.

Beisp.: a) Otec je/byl/bude dělník(em). b) Otec je pracovitým člověkem.

Das Verbum být (aber auch andere Verben) verbindet im Falle von a) und b) die Satzglieder (Subjekt und Prädikat) und kennzeichnet dabei die Zeit und den Modus. Es hat keine andere Funktion.

Traditionell werden folgende Verben als Kopula verwendet:

- být "sein": Jeho bratr byl lékařem. Tyto dvě dívky jsou studentkami slavistiky. Chlapec je živ a zdrav;
- bývat "gewesen sein": Tyto dvě dívky bývaly studentkami slavistiky. (wenig gebräuchlich);
- stát se "werden": Petr se stal ministerským předsedou.

Aber auch folgende Verben gebraucht man als Kopula, sie bringen jedoch eine eigene Semantik ein:

- zdát se "(er)scheinen": Tento člověk se zdá být velmi dobrým pracovníkem. Práce se zdá být obtížnou;
- připadat "vorkommen": Toto cvičení mi připadá složitým;
- cítit se "sich fühlen": Cítím se vyčerpán/vyčerpaný.

Nominativ oder Instrumental?

1. nach být = ist das Prädikatsnomen ein alleinstehendes Adjektiv, steht es immer im Nominativ: Jeho matka je nemocná. Ten problém není složitý.
2. nach být = ist im Prädikatsnomen auch ein Substantiv, dann gilt
  - a) der Instrumental drückt eine erworbene oder vorübergehende Eigenschaft aus: Můj bratr je inženýrem.
  - b) der Nominativ drückt eine ständige Eigenschaft aus: Velryba je savec. Der [Walfisch ist ein Säugetier]
3. nach stát se/stávat se = es folgt immer Instrumental: Stal se velmi dobrým lékařem.
4. Will man in komplexen Satzstrukturen das Subjekt vom Prädikat syntaktisch klar unterscheiden, dann setzt man das Prädikatsnomen in den Instrumental: Letadlo je nejrychlejším dopravním prostředkem. Výhodou tohoto experimentu je jeho jednoduchost.

10. cvičení: - dej do správných padů!

1. Náš soused je (novinář). 2. (Vedoucí oddělení) je někdo jiný. 3. On přece ještě není (dospělý člověk). 4. Básník je i (autor několik dramát). 5. Ta tvoje přítelkyně je (husa). 6. (Hlavní viník) byla neopatrnost. 7. (jeho oponent) bude profesor. 8. Je mi (záhada), jak se to stalo. 9. Tahle otázka je (nesmysl). 10. Škodit mu není (můj úmysl). 11. Stal se (mluvčí skupiny). 12. Kniha je (dobrý přítel). 13. Jiřík byl v táboře (kuchař). 14. Naše řeč je (bohatá). 15. Stal jsem se (skaut). 16. Ten tvůj přítel je (hlupák).

11. cvičení: - jaká je slovesná kongruence?

1. Já a ty (být) bratři. 2. Otec a matka byl__ v divadle. 3. Z hor se vrátil__ matka a syn. 4. Bulharsko a Rumunsko byl__ osvobozen__ rudou Armádou. 5. Já a bratr (učit se) hrát na housle. 6. V naší třídě byl__ odměněn__ všechn__ žákyně a dva žáci. 7. Ministerstvo kultury a všechna nakladatelství spolupracoval__. 8. Do divadla (jít) otec a matka. 9. Stoly a sedadla byl__ nov__. 10. Letadla a auta by neměl__ existovat. 11. Tvůj otec i ty (být) si podobní. 12. Dívky s hochy se vrátil__.

Deklination von <i>všechno</i>						
	singular			plural		
	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
N.	všechn	všechna	všechno/vše	všichni (bel.) všechny	všechny	všechna
G.	všeho	vší	všeho	všech		
D.	všemu	vší	všemu	všem		
A.	všechn	všechnu/vši	všechno/vše	všechny	všechny	všechna
V.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.
L.	o všem	o vší	o všem	o všech		
I.	vším	vší	vším	všemi		

12. cvičení: Doplňte zájmeno *všechn*

A 1. Na nikoho nezapomněl, _____ to řekl. 2. Musím sebrat _____ rozházené papíry. 3. _____ jídlo už snědli. 4. _____ moji přátelé s tím souhlasili. 5. O _____ těch podrobnostech budeme mluvit později. 6. Dopadlo to tak proti _____ očekávání. 7. Hledal jsem to už ve _____ skříních. 8. Mléka je málo, pro _____ nestačí. 9. Se _____ ostatními budu mluvit zítra. 10. Na lístek si vypsál _____ neznámá slova. 11. Do toho _____ mi nic není. 12. Může mluvit za _____ ostatní. 13. Věnoval té práci _____ svůj volný čas. 14. _____ se po tobě ptali. 15. Mám _____ knihy toho autora. 16. Lidé se sbíhali ze _____ stran. 17. Odpověděli mu na _____ otázky. 18. Vím o _____ jeho příbuzných. 19. Poslali ho ke _____ čertům. 20. _____ jablka byla zdravá. 21. Otáčel se za _____ dívkami. 22. _____ vodu jsme vylili. 23. _____ známým jsem poslala blahopřání.

B 1. Dělejte to se _____ možnou opartností. 2. Odpověděl beze _____ váhání. 3. Pro _____ případy to radši schovej. 4. Při _____ té práci na to zapomněli. 5. Co jste _____ ten čas dělali. 6. Pustil se do toho beze _____ rozvahy. 7. Chtěli ho pobavit _____ možným. 8. _____ už budou jistě na místě. 9. Při _____ tom spěchu mi to stačil ještě najít. 10. Zachovávali jsme _____ pravidla. 11. Je to jasné nade _____ pochybnost. 12. Oznámil to _____ příbuzenstvu. 13. _____ další práce je zbytečná. 14. Ke _____ té starosti mi přibyly ještě další.

Ergänzung zur Deklination der Substantiva

	Gemischte Neutradeklination auf: <i>-e</i> , Muster <i>kuře</i>	
	singular	plural
N.	kuře	kuřata
G.	kuřete	kuřat
D.	kuřeti	kuřatům
A.	kuře	kuřata
V.	kuře	kuřata
L.	o kuřeti	o kuřatech
I.	kuřetem	kuřaty

Im Singular: Suffix *-et-* plus Endungen wie bei *moře*;
Im Plural: Suffix *-at-* plus Endungen wie bei *město*.

- Tierjunge: *štěně* (Welpen), *ptáče* (Küken), *mládě* (Junges), *děvče* (Mädchen), aber auch: *zvíře* (Tier), *koště* (Besen), *poupě* (Blüte), *rajče* (Tomate),
- *dítě*: Im Singular Neutrum wie kuře, im Plural Femininum wie kost;
- *hrabě* (Graf), *kníže* (Fürst): Deklination wie kuře, im Singular jetzt oft Maskulinum, im Plural jedoch Neutrum,
- In der obecná čeština auch *šuple* (Schubblade), *rande* (Rendez-vous), *paraple* (Regenschirm)
- *nebe*: im Singular wie *moře*, im Plural wie *město* mit Suffix *-es-*: *nebesa*, *nebes...*

13. cvičení: - dej slova ve závorkách do správných padů!

1. Kotě si hrálo se (štěně). 2. V (zoologická zahrada) mají několik (malá medvíďata). 3. Zvíře vy-
lezlo z (doupě; Bau, Höhle). 4. Vodu vymet' (wegkehren) (koště)! 5. Nechoď tak blízko k (to
zvíře). 6. Kočka přinesla (kotě) v (zuby, Maul). 7. Poslové přinesli zprávu od (kníže). 8. Mluvil s
(nějaké dítě). 9. K (pečené kuře) se jedí brambory. 10. Vyber si jedno z (ta kořata). 11. Kdo půjde
se (štěně) na (procházka). 12. Podle (pověst) se stal Přemysl (český kníže). 13. Zapomněli dát
(prase, Schwein) žrát. 14. Bylo tam i pár (děvčata). 15. Navrch položila půlku (rajče). 16. Růže
mají ještě hodně (poupata). 17. Čarodějnice (Hexe) lítaly na (košťata). 18. Pěnkavy (Fink) přiletěly
i s (mlád'ata). 19. Potkali jsme tam (dědeček) s (vnouče, Enkelkind).

České osobnosti

Jan Werich (6.2.1905 - 31.10.1980)

Jan Werich, český herec, dramatik, spisovatel a publicista, přichází na svět 6. února roku 1905 v
Praze-Dejvicích v rodině úředníka pojišťovny.

Spolu s J. Voskovcem, J. Honzlem a J. Ježkem byl jednou z hlavních postav meziválečného
Osvobozeného divadla a po druhé světové válce ředitelem pražského Divadla ABC (1956-61).

Vzdělání získává Werich nejprve na gymnáziu v pražské Křemencově ulici. Tady se spřátelí s
Voskovcem. Od roku 1926 oba spolupůsobí i umělecky. Už první Werichův a Voskovcův divadelní
kus, slavná "*Vest Pocket Revue*", která je ovlivněná dadaistickou hravostí a poetikou, má v
Osvobozeném divadle v pražské Umělecké besedě obrovský úspěch.. Nejslavnější, politicky a
společensky angažované divadelní hry vznikají v první polovině třicátých let 20. století: hra
"*Golem*", revue "*Sever proti Jihu*", "*Caesar*", "*Osel a stín*" a "*Kat a blázen*".

V roce 1935 Jan Werich s J. Voskovcem Osvobozené divadlo načas opouštějí a začínají působit
pod hlavičkou tzv. **Spoutaného divadla**. Pak ale uvedou několik dalších her v Osvobozeném
divadle: "*Nebe na zemi*" (1936), "*Rub a líc*" (1936), "*Těžká Barbora*" (1937) a jiné.

Poté, co je **Osvobozené divadlo** uzavřeno (v listopadu 1938 je divadlu úředně odebrána koncese),
odchází Jan Werich společně s J. Voskovcem a J. Ježkem do emigrace do Spojených států
amerických. Tam pak Jan Werich působí až do konce druhé světové války. Společně s Voskovcem
vystupují s anglickými verzemi svých her, od roku 1942 pak pracují pro Americký úřad pro válečné
informace, v lednu roku 1945 debutuje dvojice na Broadwayi v adaptaci hry W. Shakespeara
"**Bouře**".

Po roce 1945 obnovují Werich s Voskovcem Osvobozené divadlo, pod novým názvem **Divadlo
V+W**. Obnovená scéna ale neslouží divákům dlouho, po komunistickém puči v roce 1948 a
následně Voskovcově emigraci do Spojených států amerických, divadlo končí. Posledním
divadelním kusem, na kterém Jan Werich s Voskovcem spolupracuje, je adaptace broadwayského
muzikálu "**Divotvorný hrnec**" (do muzikálu Jan Werich připisuje české prvky, sám ztvárňuje
postavu vodníka Čochtana).

Po Voskovcově odchodu do emigrace působí Jan Werich v mnoha pražských divadelních scénách,
v letech 1956-61 je pak ředitelem pražského Divadla ABC. Jeho "spoluhráčem" se přitom stává M.
Horníček, s nímž uvádí na jeviště mnoho obnovených her Osvobozeného divadla.

Jan Werich je též významnou postavou českého filmu. V období mezi dvěma světovými válkami natáčí společně s Voskovcem filmy "Pudr a benzin", "Svět patří nám", "Hej rup!" či "Peníze nebo život". Jediný meziválečný film, kde hraje bez J. Voskovce, je film "U nás v Kocourkově". Po druhé světové válce se Jan Werich objevuje ve filmech "Císařův pekař a pekařův císař", "Byl jednou jeden král" a "Až přijde kocour". Výrazné role ztvárnil také v mnoha televizních inscenacích..

Jan Werich je autorem několika knih, nejznámější jsou patrně jeho pohádky ("Fimfárum"). Po roce 1968, kdy se v období tzv. Pražského jara postaví za demokratické síly, které chtějí dosáhnout změn ve společnosti, je Jan Werich za husákovské normalizace postaven mimo hlavní proud tehdejší československé kultury a víceméně až do své smrti komunistickým režimem opomíjen (v roce 1978 přesto z donucení podepíše tzv. antichartu).

Jan Werich umírá 31. října roku 1980 v Praze.

Slovíčka:

beseda,-y F	Kulturverein	blázen,-zna M	Narr
bouře,-ře F	Sturm	divotvorný	wundertätig
donucení,-í N	Zwang	hravost,-ti F	Verspieltheit
Husák, Gustav	čsl. Präsident (1975-1989)	jeviště,-ě N	Bühne
kat,-a M	Henker	kocour,-a M	Kater
kus,-u M	Stück	mezi	zwischen
mnoho	viel	název,-u M	Name, Titel
obrovský	riesig	odebrán	entzogen
opomíjet,-íjí (ipf)	außer Acht lassen	osel,-la M	Esel
osvobozený	befreit	patřit,-í (ipf)	gehören
pekař,-e M	Bäcker	pohádka,-y F	Märchen
pojišťovna,-y F	Versicherungsanstalt	Pražské jaro	Prager Frühling
pudr,-u M	Puder	spolupůsobit,-í (ipf)	mitwirken
sputaný	gefesselt	spřátelit se,-lí (pf)	sich befreunden
stín,-u M	Schatten	úředník,-a M	Beamter
úspěch,-u M	Erfolg	vodník,-a M	Wassergeist
výrazný	ausdrucksvoll	vystupovat,-uje (pf)	auftreten
vzdělání,-í N	Bildung	ztvárnit,-uje (pf)	gestalten

14. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

13. (třináctá) lekce: vztažná zájmena (Relativpronomen).

Es gibt zwei Relativpronomina:

1. který, která, které "welcher" - umgangssprachlich + hochsprachlich,
2. jenž, jež, jež "welcher" - hochsprachlich.

Který etc. wird genauso dekliniert wie harte Adjektiva. Vgl.: *Ten člověk, který stojí na rohu ulice, je otec mojí kamarádky Ivany. Dala jsem tomu dítěti, které sem včera přišlo, dvě koruny na zmrzlinu a poslala jsem je pryč. To je ta ulice, po které jsem chodila celá léta do školy.*

Který hat jedoch auch die Funktion eines Fragepronomens: Se kterou kolegyní si nejlépe rozumíte? Kterým vlakem chcete přijet - tím v pět nebo tím v deset hodin třicet? Které z těchto lidí znáte?

Jenž, jež, jež verwendet man v.a. im Schriftlichen und in Verbindung mit Präpositionen (dann wird abermals das anlautende j- zu ñ-). Die meisten Formen (ausser Nominativ) entsprechen den Formen der Personalpronomen (M., F., N.) der 3.Sg./Pl., die um -ž erweitert sind.

Relativpronomen <i>jenž</i>						
singular			plural			
	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
N.	jenž	jež	jež	již*/jež	jež	jež
G.	jehož	jíž	jehož	jichž		
D.	jemuž	jíž	jemuž	jimž		
A.	jehož*/jejž	již	jež	jež		
V.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.	= Nom.
L.	o němž	o níž	o němž	o nichž		
I.	jímž	jíž	jímž	jimiž		

(* Bezug auf beseelte Wesen) + Präposition: n+ i/ě

1. cvičení: - spojte věty pomocí vztažného zájmena který nebo jenž!

1. Projíždíme tím městem. To město se jmenuje Telč. 2. V tom domě žil Jan Neruda. Na tom domě vidíte domovní znak dvě slunce. 3. Ty knihy jsou velmi cenné. Máte je v knihovně. 4. Ten člověk je známým pražským architektem. Právě jsme potkali toho člověka. 5. Ta kolej patří mezi nejstarší v Praze. Letos bydlíme v té koleji. 6. Taková kniha neexistuje. V té knize najdeš odpověď na všechny otázky. 7. Za tu dobu jsem udělal hodně práce. Během té doby jsi byl pryč. 8. To náměstí se jmenuje Václavské. Na tom náměstí stojí socha knížete Václava. 9. Ten problém je velmi složitý. Chci k tomu problému něco poznamenat. 10. Studoval jsem z té knihy. Ta kniha se mi před chvílí ztratila. 11. Půjdeme do toho divadla dnes večer. To divadlo je nejmenší v Praze. 12. Ty hodiny šly pozdě. Řídili jsme se podle těch hodin.

2. cvičení: - přeložte!

1. Wir sind mit dem Zug gekommen, der gerade abgefahren ist. 2. Sind sie mit dem Lehrer zufrieden, von dem sie Ihnen erzählt haben? 3. Ohne die Kinder, die jeden Tag kommen, könnten wir hier nicht existieren. 4. Wir sind mit dem Menschen, den wir gestern gesehen haben, gut bekannt. 5. Willst Du Dir auch den Film ansehen, von dem ich Dir erzählt habe? 6. In welcher Sprache kannst Du Dich am besten verständigen? 7. Ist das die Sprache, die Du gerade gesprochen hast (Instr.)? 8. Die Städte, durch die wir gestern gefahren sind, waren sehr zerstört. 9. Sie kann ohne ihren Freund, mit dem sie schon drei Jahre lebt, nicht kommen. 10. Marcus ist mit seinem Fahrrad, das er in Berlin gekauft hat, durch Tschechien gefahren. 11. Die Studenten haben an einem Sprachkurs teilgenommen, welcher zusammen mit einem tschechischen Kollegen organisiert wurde. 12. Die Konzerte sind von der neuen Administration bestellt worden, die erst im vergangenen Monat gewählt wurde. 13. Die politischen Wahlen, an denen diese Parteien nicht teilnehmen, haben keinen Sinn. 14. Sie wollen mit der Gruppe, die im Sommer nach Rußland fahren wird, eine Exkursion machen.

Karlova univerzita v Praze. (část první)

Karlova univerzita v Praze, kterou založil roku 1348 král Karel IV., patří k nejstarším univerzitám v Evropě. Již od počátku své existence měla tato univerzita podíl na duchovním i politickém životě země. Studovali na ní studenti, kteří přicházeli z různých částí Evropy. Střední Evropa byla multinacionálním územím a tak na Karlově univerzitě studovali studenti, kteří mezi sebou hovořili německy, česky, maďarsky nebo latinsky.

Na Karlově univerzitě působil jako profesor mistr Jan Hus, který byl ve své době důležitým náboženským a společenským reformátorem. Jan Hus sympatizoval s názory církevních kritiků a byl pro své postoje odsouzen církevním koncilem a upálen roku 1415 v Kostnici. Jeho smrtí začalo první reformačně-revoluční hnutí v Evropě. Toto hnutí se nazývá podle Jana Husa "husitské hnutí".

Trvalo několik desetiletí a bylo spojeno s bojem sedláků a měšťanů proti církevní a státní moci. Důležitou součástí tohoto hnutí byl pokus o realizaci společenské utopie. Jedna frakce husitů se rozhodla žít podle zásad evangelia tak, aby nikdo nebyl chudý a nikdo bohatý a aby všechno patřilo všem. Husité si proto založili v jižních Čechách město, které nazvali Tábor. Měli svá vlastní vojska a v boji s protivníky vyvinuli velmi pokrokovou vojenskou techniku.

S pomocí této techniky se husitům podařilo dlouho čelit ozbrojeným vojskům feudálních pánů. Dalším známým učencem Karlovy univerzity byl doktor Jan Jessenius, který byl medikem a jako první v roce 1600 prováděl veřejnou pitvu. Také on patřil mezi vůdce povstání. Jednalo se o povstání českých stavů proti Ferdinandu Habsburskému. Také toto povstání mělo náboženské pozadí. Jeho důvodem byl vedle mocenských zájmů české šlechty také odpor proti rekatolizační politice panovnického rodu Habsburků. Jan Jessenius byl roku 1621 společně s dalšími pány popraven na Staroměstském náměstí.

Slovíčka:

čelit,-í ipf.	widerstehen	čelo,-a N.	Stirn
desetiletí,-í N.	Jahrzehnt	duchovní	geistig
důvod,-u M.	Ursache	hnutí,-í N.	Bewegung
měšť'an,-a M.	Städter	mít podíl na + L.	Anteil haben an
názor,-u M.	Anschauung	odpor,-u M.	Widerstand/Ekel
ozbrojený	bewaffnet	pitva,-y f.	Obduktion
podařit se, -ří se pf.	gelingen	pohyb,-u M.	Bewegung
pokrok,-u M.	Fortschritt	popravit,-í pf.	hinrichten
postoj,-e M.	Haltung	povstání,-í N.	Aufstand
přednost,-i F.	Vorteil	působit,-í ipf.	wirken
rod,-u M.	Geschlecht	sedlák,-a M.	Bauer
upálit,-í pf.	verbrennen	veřejný,-á,-é	öffentlich
vojsko,-a N.	Armee	založit,-ím pf.	gründen
zásada,-y F.	Grundsatz		

3. cvičení: - Vytvořte 2 zjišťovací otázky a 4 doplňovací otázky k textu!

4. cvičení: - odpověz na otázky!

1. Ve kterém městě a státě se nalézá tato univerzita? 2. Považují ji němečtí historikové za českou nebo za německou univerzitu? 3. Kdy a kým byla Karlova univerzita založena? 4. Jakým jazykem byla prováděna výuka? 5. Kdo byl rektorem bohoslovecké fakulty Karlovy univerzity ve 14. století? 6. Víš něco o Janu Husovi? 7. Víš, co to bylo husitské (revoluční) hnutí? 8. Byl jsi někdy ve městě Táboře a víš něco o jeho historii? 9. Znáš jméno Jan Jessenius? 10. Proč byl popraven Jan Jessenius a kdy to bylo?

5. cvičení: Opakování deklinace:

1. Od (pondělek) do (pátek) máme každý den dvě (přednáška, cvičení a seminář), ale v (sobota a neděle) máme volno. 2. Studenti z (Londýn) přiletěli (letadlo), studenti z (Berlín) přijeli do Prahy (osobní vlak). 3. Jsou věci mezi (nebe) a (země), které nikdo nemůže znát. 4. Do (oběd) zbývají ještě (celá, dvě, hodina) a já mám už teď (strašná žízeň a hlad). 5. V (naše posluchárna) bylo tak plno, že mnoho (naši i cizí studenti) nenašlo pro (oni) žádné místo k (sedět- Verbalsubst.). 6. Auto spadlo do (hluboký potok), který tekl podél (rozbitá cesta). 7. V (tento domek) bydlila dřív jeho teta. 8. Naše kolegyně Thordis, která s (my) studovala češtinu, dostala roli v (nový německý film) z (kriminální prostředí). 9. Margarita dělala letos v (léto a podzim) experimenty, které jsou (součást) (její diplomová práce). 10. Jörg o (prázdniny) zůstal ve (město), pilně studoval a večer chodil do (různá kavárna a restaurace) a na (dobrý rokový koncert) do (filharmonie). 11. Do (toto město) vede mnoho (cesta a silnice). 12. Jeli jsme okolo (berlínská jezera) a zastavili jsme u (zahradní

restaurace) na (břeh jezera). 13. Ve (vzduch) je už cítit (zima). 14. Musíte být s (vaše práce) hotovi do (konec) (tento měsíc). 15. V (vysílání) (rozhlas) posloucháme každé ráno četbu na (pokračovat - Verbalsubst.). 16. Tato knihovna byla otevřena před (necelý rok). 17. Procházeli jste se v (Praha) po (městské sady a parky)? 18. Kdo z (vy) už někdy v (jeho život) pracoval v (moderní závod) na (výroba) (počítací stroje)? 19. Dělníci většinou pracují v (továrny), rolníci na (pole) a v (zemědělská družstva), úředníci v (různé kanceláře, úřady a ministerstva) a žáci s (jejich učitelé) ve (škola). 20. Můžete si vybrat mezi (první a druhý kurz češtiny). 21. V restauraci (já) nabídli několik (neznámá jídla).

6. cvičení: - dejte do vokativu!

Jaroslav, Tomáš, Dirk, Johann, Pepík, přítel, Josef, Adam, Pavel, Ivanka, Olga, Barbara, Jirka, Jiřina, syn, člověk, sestra, slečna, pan profesor, kluk, kamarádka, vrátný, otec, teta, paní prodavačka, úředník, docent, Anja, Andreas, Růžena, Karla, Marie, Markus (Marek), Vladimír, Ivan, Ivonna, Zdenka, Milena, paní uklízečka, pan vrchní, kocour, pes, kočička, zajíc, myška, kytička, láska, holčička, chlapeček, Zdeněk, Milan Rež, Vladimír Turnovec, Vladislav Mašek, Dáda Kloudová, Honza Prokopec, můj drahý přítel, nejmilejší kamarádka.

7. cvičení: tvořte imperativy!

objednat, vyučovat, odevzdat, vyzvednout, vyvolat, doporučit, poradit, odpovědět, jíst.

České osobnosti

Jan Hus (asi 1371 Husinec – 6. července 1415 Kostnice)

Mistr Jan Hus byl významný náboženský myslitel, reformátor a kazatel. 1393 získal titul bakaláře a roku 1396 titul mistra svobodných umění. Už jako univerzitní profesor (od r. 1400) se stal knězem (r. 1402), pak dokonce rektorem Karlovy univerzity. Roku 1409 dosáhl s některými dalšími osobnostmi vydání Kutnohorského dekretu, který dal českým členům univerzity hlasovou většinu nad ostatními národy. V roce 1411 byl exkomunikován z církve jako kacíř a potom upálen na hranici. Byl předchůdcem protestanství.

Jan Hus byl názoru, že se katolické učení a život katolické církve odvracejí od biblických pravd a hodnot. Kritizoval především nemorální život kléru. Jeho cílem nebylo distancování se od katolické církve, ale její náprava. Katolická církev však jeho učení odsoudila jako herezi.

Po jeho smrti začala v českých zemích husitská revoluce, která proběhla především v letech 1415 - 1436. Šlo o radikální reformní hnutí, které podle učení mistra Jana Husa žádalo dalekosáhlou reformu církve. Za husitské revoluce existovaly tři hlavní proudy: radikální Táborité, centrističtí Orebité, po Žižkově smrti nazývaní Sirotci, a umírnění Pražané.

Po upálení Jana Husa v Kostnici se rivalita mezi husity a katolíky proměnila v otevřené nepřátelství. V roce 1420 husité napsali svůj program v tak zvaných „Čtyřech artikulích pražských“. Ve stejném roce založili město Tábor, které se pak stalo centrem husitské revoluce.

Na události v českých zemích reagoval Zikmund v letech 1420 -1431 pěti válkami, tak zvanými křížáckými výpravami. Všechny byly poraženy. Husitská vojska vedl nejdříve legendární a nikdy neporažený **Jan Žižka z Trocnova**. Po něm převzal vedení husitských vojsk Prokop Holý. Ale i husité měli vnitřní problémy a rozdělili se na radikální skupinu Táboritů, kteří nechtěli žádný kompromis, a umírněné, kterým šlo o dohodu s císařem a církví. To nakonec vedlo k bitvě u Lipan v roce 1434, v níž byli Táborité poraženi umírněnými. Roku 1433 ukončil církevní sněm v Basileji husitské války svým kompaktním. Husité obhajovali „Čtyři artikuly Pražské“. Od té doby platilo v českých zemích právo přijímat podobojí. V roce 1436 se nakonec císař Zikmund a České království domluvili na sněmu v Jihlavě.

(<http://encyklopedie.biom.cz/wiki/index.php/Husitstv%C3%AD>)

Slovíčka:

dalekosáhlý	weitgehend	dohoda,-y F	Vereinbarung
dokonce	sogar	hnutí,-í N	Bewegung
hodnota,-y F	Wert	hranice,-e F	Scheiterhaufen
kacíř,-e M	Ketzer	kazatel,-e M	Prediger
křížácký	Kreuz-	náprava,-y F	Besserung
nikdy	nie	obhajovat,-juje (ipf)	verteidigen
odvracet se,-cí se ipf	sich abwenden	platit,-í (ipf)	hier: gelten
hlasový	Stimmen-	porazit,-zí (pf)	besiegen
pravda,-y F	Wahrheit	proběhnout,-ne (pf)	verlaufen
proměnit,-í (pf)	verwandeln	proud,-u M	Strömung
předchůdce,-e M	Vorbote, Vorläufer	převzít,-zme (pf)	übernehmen
přijímat,-má (ipf)	annehmen	rozdělit se,-lí se (pf)	sich trennen, teilen
sirotek,-a M	Waise	skupina,-y F	Gruppe
sněm,-u M	Tag, Versammlung	jít o	es geht um
umírněný	gemäßigt	upálen	verbrannt
vedení,-í	Führung	vnitřní	inner, intern
vojsko,-a N	Armee	výprava,-y F	Zug, Ausstattung

8. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!**14. (čtrnáctá) lekce: posesivní adjektiva (Possessivadjektiva)**

- Possessivadjektiva verwendet man, wenn man etwas einer bestimmten Einzelperson direkt zuordnet: vgl. Karlův most "Karls Brücke", matčina sestra "die Schwester der Mutter".
- Wenn aber eine allgemeine Relation ausgedrückt werden soll, gebraucht man den Genitiv oder ein Adjektiv: vgl.: práce lékaře (die Arbeit eines jeden Arztes), noha stolu (der Fuß eines beliebigen Tisches), ženský hlas "die weibliche Stimme/Stimme einer (beliebigen) Frau).
- Possessivadjektive kongruieren nach Numerus, Kasus und Genus mit dem Wort, auf das sie sich beziehen: Čapkova kniha, Čapkův dům, Čapkovo divadlo.
- Possessivadjektive können nicht attributiert werden. Möchte man der Person ein Attribut zuordnen, dann muß man auf die Genitiv-Konstruktion zurück greifen: kniha Karla Čapka Čapkova kniha; * Karlova Čapkovadům mého otce = otcův dům, úsměv veselého chlapce = chlapcův úsměv.
- Possessivadjektive werden nur von Maskulina und Feminina (nicht von den Neutra) gebildet!
- Possessivadjektive werden nicht gebildet von Substantiven auf -í (Jiří, průvodčí, kufr cestujícího "der Koffer des Reisenden" - hier verhindert es die adjektivische Deklination), -ice (sestřenice: bratr sestřenice "der Bruder der Kusine), und -yně (kolegyně: dcera kolegyně "die Tochter der Kollegin), von Namen, die adjektivischer Herkunft sind: B. Němcová: kniha B. Němcové)
- Bildung der Possessivadjektive: Bezeichnungen männlicher Wesen + -ův/-ov-: Smetana => Smetanův, Petr => Petřův; Bezeichnungen weiblicher Wesen + -in-: Hanka => Hančin, Petra => Petřin.

Singular der Possessivadjektive						
	Jan → Janův/ov-			Olga → Olžin-		
N.	Janův dům	Janova kniha	Janovo kolo	Olžin bratr	Olžina sestra	Olžino kolo
G.	Janova domu	Janovy knihy	Janova kola	Olžina bratra	Olžiny sestry	Olžina kola

D.	Janovu domu	Janově knize	Janovu kolu	Olžinu bratrovi	Olžině sestře	Olžinu kolu
A.	Janův dům ¹	Janovu knihu	Janovo kolo	Olžina bratra ²	Olžinu sestru	Olžino kolo
V.						
L.	o Janově domě	o Janově knize	na Janově kole	o Olžině bratrovi	o Olžině sestře	o Olžině kole
I.	Janovým domem	Janovou knihou	Janovým kolem	Olžiným bratrem	Olžinou sestrou	Olžiným kolem

¹beseelt: Akk.=Gen.Sg. vidím Janova psa ²unbeseelt: Akk.=Nom. vidím Olžin sešit.

Im Singular: Die Deklination entspricht den nominalen Endungen der maskulinen und femininen harten Substantive. Ausnahme: Instrumental mask. und neutr. ==> adjektivische Endung: Janovým, Olžiným.

Plural der Possessivadjektive						
Jan → Janův/ov-			Olga → Olžin-			
N.	Janovy domy ¹	Janovy knihy	Janova kola	Olžini bratři ²	Olžiny sestry	Olžina kola
G.	Janových domů, knih, kol			Olžiných bratrů, sester, kol		
D.	Janovým domům, knihám, kolům			Olžiným bratrům, sestřím, kolům		
A.	Janovy domy	Janovy knihy	Janova kola	Olžiny bratry	Olžiny sestry	Olžina kola
V.						
L.	o Janových domech, knihách, kolech			o Olžiných bratrech, sestřích, kolech		
I.	Janovými domy, knihami, koly			Olžinými bratry, sestrami, koly		

¹beseelt: Janovi psi ²unbeseelt: Olžiny sešity

Im Plural: Die Deklination entspricht den harten Adjektiva. Ausnahme: Nominativ und Akkusativ Plural haben substantische Endungen.

Konsonantenalternationen

Vor dem -i des Suffixes -in (Ableitung von den Feminina) = Palatalisierung bzw. Erweichung von Konsonanten:

g → ž (Olga → Olžin), ch → š (snacha (Schwiegertochter) → snašin),

k → č (matka → matčin), r > ř (sestra → sestřin),

-d, -t, -n → -d', -t', -ň (Lída → Lídin, teta > tetin, Anna → Annin).

1. cvičení: - Tvořte posesivní adjektiva podle vzoru: (Př.: Přítel má byt. – To je přítelův byt.)

1. Petr má nové auto. 2. Cizinec má platné vízum. 3. Dívka má zajímavou knihu. 4. Doktor má dovolenou. 5. Manželka má nové šaty. 6. Sestra má moderní počítač. 7. Syn má hezký pokoj. 8. Lektor má těžké testy. 9. Zákazník má nějaká přání. 10. Ředitel má velkou odpovědnost.

2. cvičení: - Výrazy v závorkách dejte do správných pádů.

1. Procházeli se po (Karlův most). 2. V (dědečkova zahrada) rostou dobré hrušky. 3. Studoval na (Karlova univerzita). 4. Z (matčin dopis) jsem měl radost. 5. Asi šli do (Vojanovy sady). 6. Po (strýcův odjezd) bylo doma smutno. 7. Pojedu tam s (bratrovi přátelé). 8. Na (tetin pes) jsme úplně zapoměli. 9. Byla otištěna jen část (básníkovo dílo). 10. Koncert bude ve (Smetanova síň). 11. Jednali jsme podle (profesorovy pokyny). 12. Šli na (dceřina promoce). 13. Opsal to ze (sousedův sešit). 14. Mám jít k (babiččina přítelkyně). 15. Ta kniha je pro (kamarádův bratr). 16. Dali jsme to (sousedův pes).

3. cvičení: - Upravte věty podle vzoru: (Př.: Práce mé dcery je zajímavá. – Dceřina práce je zajímavá.)!

A. 1. Protestovali proti rozhodnutí toho soudce. 2. Dotkl se lehce tváře Jany. 3. Chtěl prostudovat celé dílo toho dramatika. 4. Dozvěděl se o starostech Jirky. 5. Rád se procházel v zahradě své tety. 6. Zabýval se poslední hrou autora. 7. Nevěřila už slovům Pavla. 8. Udělá to i bez rad sestry. 9. Domluvil se s kamarády spolužáka. 10. Pochybuješ snad o kvalitách té spisovatelky?

B. 1. Po příchodu bratra se odmlčel. 2. Míč spadl do zahrady souseďa. 3. Knihu hledá ve stole matky. 4. Při křiku sestry nemohu spát. 5. Sešel se tam s rodiči spolužáka. 6. Ve slovech autora je mnoho pravdy. 7. Musím hlídat děti tety. 8. Pojedte kolem pomníku Jiráska. 9. Po projevu předsedy nastalo ticho. 10. Udělali to se souhlasem ředitele. 11. Bylo tu několik přátel babičky. 12. V sešitech dcery našel několik pětěk. 13. Podle názoru učitele to je špatně. 14. Z návštěvy tetičky jsme neměli radost. 15. Je to citát z nějaké hry Čapka. 16. Spisovatel se cítil uražen poznámkami kritika. 17. Po posledních slovech řečníka si všichni oddychli. 18. Kvůli vtipům kamaráda se nebudu zlobit. 19. Voják neuposlechl rozkazu velitele. 20. Četl vzpomínky básníka. 21. Vrátil se kvůli známým sestry. 22. Do příchodu otce jsme o tom nevěděli. 23. Zapomněli na narozeniny syna. 24. Musím navštívit matku přítele. 25. Jak se dostanu do bytu sestry? 26. Dám si to do kabelky Věry. 27. Je to v poznámkách překladatele. 28. Seznámil jsem se s kolegou strýce. 29. Na výstavě bylo hodně krajanů umělce. 30. Vysílali vzpomínku na mladá léta malíře.

4. cvičení: -Z výrazů v závorce utvořte posesivní adjektiva a dejte je do náležitěho tvaru

A. 1. (Přátelé sestry) nás zvou na chatu. 12. Odvezl jsem (auto otce) do servisu. 13. Nerozuměli vůbec (odpovědi cizince). 14. Už jsi mluvil se (syn souseďa)? 15. Povídali si o (úspěchy herce). 16. Seznámím tě s (plány Tomáše). 17. Četl jsi některé (romány Čapka)? 18. Divil se (názor autorky). 19. Všiml si také dobře výrazu (oči Heleny). 10. Objednali jsme si (speciality kuchaře).

B. 1. Procházíme se po (most Karla IV). 1. Budete vystupovat na (náměstí Aloise Jiráska). 3. Bydlí v (ulice Jana KajetánaTyly). 4. Půjčila si (deštník naší tety). 5. Máme rádi (básně Vítězslava Nezvala). 6. Minulou neděli jste oslavili (70. narozeniny svojí babičky). 7. Nemocný musel poslechnout (rada lékaře). 8. Byli jsme na koncertě (kvarteto Antonína Dvořáka). 9. Dívá se do (okna kamaráda.). 10. Viděli jste (knihy Johanna Finka)? 11. Nenašli jsme (dům Dirka). 12. Každé dítě zná (pohádky Grimma). 13. Nenašla jste tu (kabát paní učitelky)? 14. Zde vidíte (portrét malíře Picassa). 15. Letošní dovolenou strávíme u (rodiče mojí přítelkyně/kamarádky). 16. Našel jsem mezi těmi věcmi (gramofonové desky mého bratra). 17. Tyto pohádky vyšly s (ilustrace Adolfa Borna). 18. (Nejvýznamnější dílo Jana Ámose Komenského) je Labyrint světa a ráj srdce. 19. (Učení Karla Marxe) mělo velký význam pro ideologii socialismu a komunismu. 20. To patří k (povinnosti ředitele závodu). 21. Dopis leží stále ještě na (stůl mojí kolegyně). 22. Profesorka literatury přednášela o (dílo Josefa Čapka). 23. Šli jsme na návštěvu (nový byt Jirky). 24. Obešli se bez (rada Pavla). 25. Nechtěla jsem se sejit s (manželka Ivana). 26. Četli (nový projev Václava Havla). 27. Seznámili se s (hudba Bohuslava Martinů).

5. cvičení: - Řekněte, proč není možné v následujících větách utvořit posesivní adjektiva:

1. V zákulisí bylo slyšet smích publika. 2. Kdo je u vás hlavou rodiny? 3. Líbí se ti opery Bedřicha Smetany? 4. Práce té tlumočnice byla opravdu kvalitní. 5. Kde je kancelář vedoucího? 6. Román toho autora je velmi známý. 7. Buchty mojí babičky jsou nejlepší. 8. Reakce lidí se přece dala čekat. 9. Půjdeš na ples mediků? 10. Přišli až na kraj lesa.

6. cvičení: - Rozhodněte, které vyjádření je v daném kontextu nejvhodnější. Nalezněte vhodnou situaci pro užití ostatních uvedených možností:

1. Tenkrát mu v té těžké osobní situaci otcova rada / rada otce / otcovská rada velmi pomohla.
2. Vyšetřování té loupeže významně pokročilo. Inspektor přišel s další důležitou stopou – jeden ze svědků si totiž vzpomněl, že se v onu kritickou dobu ze samoty ozýval všem známý vlčák Rek. Štěkot psa / Psí štěkot / Psův štěkot prý bylo v nočním tichu slyšet zcela zřetelně.

3. Ve vyspělých zemích bývá manažerův plat / plat manažera / manažerský plat několikanásobně vyšší než průměrný příjem.
4. Vždycky si přál mít vytrvalost sportovce / sportovcovu vytrvalost.
5. Herecká role / herecova role / role herce v tom dobrodružném filmu byla značně náročná na fyzickou kondici.
6. Chlapcův plán / plán chlapce / chlapecký plán, jak se nepozorovaně dostat do ovocného sadu, se jim líbil.
7. Učitelské povolání / učitelovo povolání / povolání učitele ji lákalo od dětství.

7. cvičení: - tvořte posesivní adjektiva, genitivy, nebo jiná adjektiva a podle potřeby doplňte do vět!

1. Poslouchali jsme úvodní projev (rektor). 2. Došli až na břeh (řeka). 3. Po ulicích (toto město) jezdí stále více (auta). 4. Jedna noha (stůl) je kratší. 5. V posluchárnách (fakulta) se nesmí kouřit. 6. Díla (ten neznámý malíř) najdete v (galerie Josefa Čapka). 7. Obálka dopisu od Vládi je špinavá. 8. Kupte mi několik (dopis) obálek. 9. Na Hradě vidíme vlajku (prezident). 10. Byl jsi někdy v divadle (Smetana)? 11. Kde je matka (to děvče)? 12. Odkud přijela sestra (Jaromír)? 13. Obědváme v (menza studentů). 14. Dcera (ta spisovatelka) jezdí stále na literární konference. 15. Melodický hlas (kamarádka Alice) bylo slyšet po (celá kolej). 16. Dílo (Puškin) "Dcerka (kapitán)" je velmi známé. 17. Znáte dobře (Rudá garda) Izáka Babela? 18. Ze všech (ruské romány) mám nejraději Mistra a Margaritku (Bulgakov).

Karlova univerzita v Praze (část druhá/pokračování)

Během třicetileté války a po ní, v době rekatolizace země, byla Karlova univerzita odevzdána řádu jezuitů, krátce potom přeorganizována a přejmenována na univerzitu Karlo-Ferdinandovu. Její význam v době "pobělohorské" poněkud poklesl. Teprve na konci 18. a v 19. století se tato univerzita znovu stala centrem jak kulturního, tak i politického dění.

V roce evropských demokratických revolucí - tedy v létě 1848 - vystoupili i zde pražští studenti s revolučními požadavky: žádali svobodu studia a shromažďování, svobodu náboženství a rovnost všech. Mezi všemi lidmi měla panovat volnost, rovnost a bratrství. Nikdo neměl být pronásledován ani kvůli svému původu, ani kvůli svému jazyku, ani kvůli svému náboženství. Tak jako i v dalších evropských městech, vedly i v Praze revoluční požadavky k povstání. Bojovalo se na barikádách a revoluce roku 1848 byla v Praze potlačena teprve pomocí vídeňského vojska, které město ostřelovalo. V následujících desetiletích byla univerzita místem sporů o českou národnost - které vedly v roce 1882 k rozdělení univerzity na českou a německou. Toto rozdělení trvalo i po deklaraci samostatného Československého státu po první světové válce v roce 1918. Bolestným momentem vývoje univerzity i celého Československého státu byla nacistická okupace. Roku 1938 byla uzavřena tak zvaná Mnichovská dohoda, kterou bylo Československo nuceno postoupit pohraniční území hitlerovskému Německu. O rok později bylo území Čech a Moravy okupováno vojskem a na Slovensku byl vyhlášen samostatný klerikálně-fašistický stát. Pražská univerzita byla zavřena a výuka byla až do konce války přerušena. V roce 1945 byla univerzita znovu otevřena, ale bez své německé části. Stala se z ní univerzita ryze česká.

Slovíčka:

dění,-í N.	Geschehen	dohoda,-y F.	Abkommen
hromada,-y F.	Haufen - pf.	náboženství,-í N.	Religion
národnost,-i F.	Nationalität/Nation	nutit,-í pf.	zwingen
odevzdat,-á	abgeben	ostřelovat,-uje ipf.	beschießen
panovat,-uje ipf.	herrschen	poklesnout,-ne pf.	kleiner werden
postoupit,-í pf.	überlassen	potlačit,-í pf.	unterdrücken

povstalec,-lce M.	Aufständiger	povstání,-í N.	Aufstand
povstat,-nu pf.	Aufstand machen	požadavek,-vku M.	Forderung
požadovat,-uji ipf.	fordern	pronásledovat,-uje ipf.	verfolgen
přerušit,-í pf.	Nterbrechen	původ,-u M.	Herkunft
rovnost,-i F.	Gleichheit	ryze (Adv.)	rein
řád,-u M.	Orden/Ordnung	shromažd'ovat,-uje ipf.	versammeln
spor,-u M.	Streit	střílet,-í ipf.	schießen
vést k + Dat. ipf.	führen zu etw.	volnost,-i F.	Freiheit (arch.)

8. cvičení: - Vytvořte 2 zjišťovací otázky a 4 doplňovací otázky k textu!

České osobnosti

Antonín Dvořák (1841-1904)

Antonín Dvořák se narodil 30.dubna 1841 v muzikantské rodině v obci *Nelahozeves*, kde prožil své dětství. Už tehdy zpíval v místním kostele, učil se hře na housle a účinkoval v kapele se svým otcem - řezníkem a hospodským v jedné osobě.

Ve dvanáctém roce života se Dvořákova rodina přestěhovala k bezdětnému strýci do Zlonic. Zde začal Dvořák s hrou na violu a varhany. Potom šel na studia do Prahy do slavné varhanické školy. Tam se Dvořák seznamuje s bohatým hudebním archivem a studuje klasická díla starých mistrů.

Roku 1862 bylo v rámci českého vlastenectví založeno Národní divadlo a Národní opera. Dvořák účinkuje jako jeden z violistů v mnoha Smetanových operách a dokonce se po jeho vzoru pokouší pár oper napsat, ale jeho díla „*Alfred*“ a „*Král a uhlíř*“ nemají úspěch.

První Dvořákovo dílo, se kterým byl sám autor spokojen byla 1. symfonie nazvaná **Zlonické zvony**. Dvořák při její kompozici čerpal ze svých vzpomínek na dětství a dospívání.

První malé úspěchy zaznamenává Dvořák až ve dvaařiceti letech. Roku 1873 zhudebňuje vlastenecké poémy *Dědicové Bílé Hory*. Zároveň získává lepší pozici ve společnosti, stává se varhaníkem v kostele a žení se s jednou ze svých žaček, Annou Čermákovou. Anna je sestrou velké Antonínovy životní lásky, Josefíny Čermákové. Josefína mu však není souzena.

Roku 1874 obdrží Dvořák cenu za svoje Moravské dvojzpěvy. Nakladatel *Simrock* na výzvy *Johanna Brahmsa* vydává Moravské dvojzpěvy v Evropě, kde Dvořák sklízí slávu a získává tím i nový finanční zdroj. Na Simrockovu objednávku pak Dvořák skládá Slovanské tance po vzoru Brahmových Uherských tanců. Slovanské tance mají takový úspěch, že původní verzi pro dvouruční klavír musí Dvořák později převést do orchestrálního provedení.

Roku 1884 je Dvořák pozván do Londýna, aby dirigoval svou *Stabat Mater*, kterou složil po smrti jedné ze svých dcer. Možnost dirigovat *Stabat Mater* dostal Antonín znovu na konci téhož roku u příležitosti oslav 800. výročí založení Worcesterké katedrály. Dvořák získává vazby na Anglické venkovské festivaly a v průběhu několika let skládá oratoria *Svatební košile*, *Svatá Ludmila* a *Requiem*.

Dvořák se stává významnou hudební osobností celé Evropy, získává doktorát v Praze a v Cambridge.

Ale to se již píše rok 1892, když Dvořák dostává dopis ze Spojených států amerických. Zakladatelka národní konzervatoře v New Yorku, *Jeannette Thurberová*, nabízí Dvořákovi za jeho působení na tamní konzervatoři neuvěřitelný plat 15000 dolarů. Dvořák váhá, a celou svou rodinu nechává hlasovat o tom, zda přijmout, či ne. Výsledek je nerozhodný, nicméně Dvořák nakonec pod vlivem své manželky Anny pozvání přijímá. To ještě netuší, jaké velkolepé dílo ve světě rasových a později i hospodářských problémů, ale též velkých nadějí, vytvoří. Dvořákova devátá symfonie, pojmenovaná **Z nového světa**, je celosvětově jeho nejznámější dílo.

Antonín Dvořák byl velkým vlastencem a doma pobýval velmi rád. Cestování, ani pobyt v zahraničí nebyli nic pro něho. Ač za ním do Spojených států přicestovala i celá početná rodina, stýskalo se mu po krásných Čechách. Ke stáří skládá čtyři symfonické básně: *Vodník*, *Polednice*,

Zlatý kolovrat a Holoubek, dvě opery, *Čert a Káča* a *Rusalka*. Antonín Dvořák umírá doma, roku 1904. Je oplakáván jako národní hrdina.

<http://www.mraveniste.org/ego/antonin-dvorak.html>

Slovíčka:

bohatý	reich	cena,-y F	Preis
čerpat-á (ipf)	schöpfen	dospívání,-í N	Heranreifen
dvouruční	zweihändig	hlasovat,-uje (ipf)	abstimmen
holoubek,-bka M	Täubchen	hospodský,-ského M	Gastwirt
housle,-lí Pl.	Geige	hrát,-aje (ipf)	spielen
hrdina,-y M	Held	kolovrat,-u M	Spinnrad
lepší	besser	nakladatel,-le M	Verleger
nechat,-á (pf)	lassen	neuvěřitelný	unglaublich
obdržet,-ží (pf)	erhalten	obec,-ce F	Gemeinde
polednice,-ce F	Mittagshexe	přestěhovat se,-uje(pf)	umziehen
provedení,-í N	Ausführung	průběh,-u M	Verlauf
původní	ursprünglich	rámec,-ce M	Rahmen
řezník,-ka M	Metzger	sklízet,-zí (ipf)	ernten
souzen	für einander bestimmt	spokojený	zufrieden
společnost,-ti F	Gesellschaft	tehdy	damals
velkolepý	großartig	venkovský	ländlich
vlastenectví,-tví N	Patriotismus	vydávat,-vá (ipf)	herausgeben
výzva,-vy F	Aufforderung	vzor,-u M	Muster
vzpomínka,-ky F	Erinnerung	zároveň	zugleich
zaznamenávat,-vá(ipf)	verzeichnen		

9. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

15. (patnáctá) lekce: Skloňování číslovek. (Deklination der Zahlwörter)

Ordnungszahlen werden wie Adjektive dekliniert:

- nach dem "weichen" adj. Muster werden dekliniert: první,-í,-í "erster" / třetí,-í,-í "dritter"
M.Sg.: první, prvního, prvnímu, první/prvního, o prvním, prvním;
M.Pl.: první, prvních, prvním, první, o prvních, prvnými.
- nach dem "harten" adj. Muster werden alle anderen Ordnungszahlen dekliniert: z.B. druhý,-á,-é "zweiter";
M.Sg.: pátý, pátého, pátému, pátý/pátého, o pátém, s pátým;
M.Pl.: páté/pátí, pátých, pátým, páté, pátých, pátými.

Die **Bildung der Ordnungszahlen**:

- ist ab der Zahl 5 regelmäßig. Es wird einfach die harte Adjektivendung an die Grundzahl angehängt. Bei Zahlen, die auf -et/ět enden, ist die Umlautung zu -átý zu beachten: pět → pátý, deset → desátý, dvacet → dvacátý etc.
- Das Fragepronomen hat auch diesen Suffix: kolikátý, z.B. Kolikátého je dnes? (dt.: Den wievielten haben wir heute?)
- Die ersten vier Ordinalzahlen sind hingegen unregelmäßig: jeden → první, dva → druhý, tři → třetí, čtyři → čtvrtý.

Die **Deklination der Grundzahlen**:

- der Zahlen zwischen 5 und 99 ist regelmäßig. In Nominativ und Akkusativ bleiben die Grundzahlen endungslos und in allen anderen Kasus wird die Endung –i angehängt. Bei Zahlen, die auf –et/ět enden, kann die Umlautung zu –íti auftreten. Bei devět → devíti ist sie die einzig mögliche Form, bei pět → pátý findet die Umlautung nicht statt. Die anderen Grundzahlen mit diesem Suffix können beide Formen bilden: deset → desíti/deseti, dvacet → dvacíti/dvaceti etc.
- Die Zahl *nula* wird nach dem Muster *žena*, *sto* nach dem Muster *město* und *tisíc* nach dem Muster *stroj* (► Genitiv plural jedochist endungslos: *pět tisíc*)
- Die Deklination der Zahlen von 1 bis 4 sowie der unbestimmten Zahlwörter wie *mnoho* und *málo* wird in den folgenden Tabellen veranschaulicht.

Deklination von <i>jeden</i>						
	singular			plural		
	mask.	fem.	neutr.	mask.	fem.	Neutr.
N.	jeden	jedna	jedno	jedni/jedny	jedny	jedna
G.	jednoho	jedné	jednoho	jedněch		
D.	jednomu	jedné	jednomu	jedněm		
A.	jeden/jednoho	jednu	jedno	jedny	jedny	jedna
L.	o jednom	o jedné	o jednom	o jedněch		
I.	jedním	jednou	jedním	jedněmi		

Die Endungen von *jeden* stimmen mit denen des Demonstrativpronomens *ten* überein. Es gibt auch Pluralformen die zum einen die Funktion eines unbestimmten Pronomens haben oder aber auch die Zahlwörter für Pluralwörter wie *dveře*: *jedny dveře* „eine Tür“.

Deklination von <i>dva, oba, tři, čtyři, mnoho und kolik</i>						
	„zwei“	„beide“	„drei“	„vier“	„viel“	„wieviel“
N.	dva (m.) dvě (f.n.)	oba (m.) obě (f.n.)	tři	čtyři	mnoho	kolik
G.	dvou	obou	tří	čtyř	mnoha	kolika
D.	dvěma	oběma	třem	čtyřem	mnoha	kolika
A.	dva (m.) dvě (f.n.)	oba (m.) obě (f.n.)	tři	čtyři	mnoho	kolik
V.	= N.	= N.	= N.	= N.	= N.	= N.
L.	o dvou	o obou	o třech	o čtyřech	o mnoha	o kolika
I.	dvěma	oběma	třemi	čtyřmi	mnoha	kolika

Vgl. auch: *tolik* "soviel" und *několik* "einige" wie *kolik*; *málo* bleibt außer im Genitiv (*mála*) undekliniert.

1. cvičení: - doplňte!

1. Ona chodí každý (2. týden) s (jedna její kamarádka) do divadla. 2. Proč hraje vždycky jen (2. housle)? 3. Odjeli s (několik; kamarádi) na exkurzi do (šest afrických zemí). 4. Od (kolik hodin) se zde začíná odpoledne pracovat? 5. Do (8 hodin) mám kurz španělštiny, takže se můžeme sejít někdy kolem (9.). 6. Od (5) do (10) hodin nemá nikdy čas, ale od (13 hodin) ji zastihneš vždycky doma. 7. Prošel kolem (5 domů), za (6.) zabočil doprava, přešel (1.) ulici a vstoupil do (3. dům) vlevo. 8. Čekalo tam na (my) (29 lidé).

2. cvičení: - přeložte!

1. Wir sind dort vor 6 Uhr ("vor der sechsten /Stunde/) angekommen. 2. Heute blieben dort nur einige Kinder, wieviele sie waren, das weiß ich nicht genau. 3. Sie unterhielt sich mit ihrer Freundin über die vier Ausländer, die bei uns sind. 4. Mit den zwei Bussen können wir dorthin

fahren. 5. Sind sie in vielen Ländern gewesen? 6. Auf wievielen Bergen werden sie diese Filme drehen? 7. Er ist mit seinen Freunden durch viele Dörfer mit dem Fahrrad gefahren. 8. Sie hat soviele Examina gemacht, dass sie keine Angst mehr hat. 9. Wir können durch die beiden Straßen gehen. 10. Er hatte hier zwei Freundinnen, aber sie sind beide umgezogen. 11. Wievielen Leuten hat sie das schon erzählt? 12. Ich habe bislang in fünf Ländern gelebt. 13. Sie ist im 5. Semester. 14. Die Studenten der Medizin müssen ihr Studium nach 12 Semestern beenden. 15. Viele Slavisten und Slavistinnen machen ihre Sprachprüfung am Ende des 5. Semesters.

3. cvičení: - skloňujte výrazy v závorkách!

A. 1. Jeho syn chodí do (5. třída). 2. Do školy začal chodit v (7 let). 3. Do (kolik) jste napočítali? 4. Došli k (mnoho různých domněnek). 5. Kniha vyšla před (16 let). 6. V divadle budeme sedět ve (3. řada). 7. Do (4 hodiny) se vrátí. 8. Po (tolik let) jsem ho nemohl poznat. 9. Článek najdete v (6. ročník) časopisu. 10. Kluci dostali po (10 korun). 11. Vodu našli v hloubce (13 metrů). 12. Školní rok začíná (2. říjen). 13. Poměr hlasů byl 7 ku/ke 2. 14. Rozdělil to na (několik částí). 15. Přijdou mezi (9. a 10. hodiny). 16. Hledal jsem to asi v (5 knih). 17. Vrátil se mezi (16. a 23. červenec). 18. Kolem přešel vlak se (43 vagónů). 19. Během prázdnin (24 hodin). 20. V (kolik let) přišel na fakultu?

B. 1. Zápočtový týden bude od 29. května do 4. června. 2. Chybí nám 36. číslo 18. ročníku časopisu. 3. Najdete to v novinách z 31. ledna. 4. Článek začíná na 85. stránce. 5. Stavba má být dokončena v 76. roce. 6. Stalo se to 29. května. 7. Byla v Olomouci mezi (7. a 14. listopad). 8. Čtete na 86. stránce. 9. Zemřel v 74. roce svého života. 10. Představení končí kolem 22. hodiny. 11. Reportáž začne vycházet v 43. čísle časopisu. 12. Společnost oslaví 100. výročí svého trvání. 13. Město leží na 31. rovnoběžce. 14. Dostudoval v 62. roce. 15. Mám lístky do 24. řady. 16. Branka padla v 37. minutě 1. poločasu.

C. 1. Do školy začal chodit v 7 letech. 2. Kniha vyšla před 16 lety. 3. Do 4 hodin se vrátí. 4. Kluci dostali po 10 korunách. 5. Vodu našli v hloubce 13 metrů. 6. Poměr hlasů byl 7 ku 2. 7. Budu na tebe čekat od 3 hodin do 4. 8. Přednáška bude od 12 do 2. 9. Po 4 minutách se stroj zastavil. 10. Hledal jsem to asi v 5 knihách. 11. Bez 2 minut to trvalo hodinu. 12. Byl mezi nejlepšími 3 studenty. 13. V 9 případech se to povede. 14. Cesta trvá kolem 11 hodin. 15. Na výlet jel se 3 nebo 4 kamarády. 16. Po 2 měsících se vrátil. 17. Do 19 let žil na venkově.

D. 1. Zítřejší teploty dosáhnou 23 až 25 stupňů. 2. Ze 34 žáků přišlo do školy jen 26. 3. Střídali se po 45 minutách. 4. Na výstavě bylo kolem 70 obrazů. 5. Závodů se zúčastní sportovci z 33 zemí. 6. Během prázdnin 24 hodin se počasí nezmění. 7. Román napsal ve věku 32 let. 8. Kolem přešel vlak se 43 vagóny. 9. Napočítal jsem do 95. 10. Vrátil se tam po 22 letech. 11. Počítáme se 42 volnými místy. 12. Byli zachráněni až po 23 hodinách.

Příběh s revizorem

Jel jsem jednou s malou holčičkou a chlapečkem v tramvaji. Holčička patřila sousedce, chlapeček sestřenci a tramvaj Dopravnímu podniku. Holčička se jmenovala Jana a nebyly jí ještě čtyři roky. Chlapečkovi bylo šest a jmenoval se Odon, což sestřenci dodnes vyčítá celé přibuzenstvo. Průvodčí nám za levný peníze přenechal jízdenky. Jednu velkou a jednu dětskou. Jana ještě nedosáhla věku, kdy má člověk právo zakoupit si jízdenku. Mám ve zvyku dělat dětem radost. Dal jsem proto Odonovi velký lístek a sám jsem si ponechal dětský. Odon byl velice hrdý a velký lístek držel nápadně nenápadně v ruce.

Když přišel revizor, byl jsem zabrán s dětmi do zajímavé debaty o tom, odkud se vlastně bere vítr. Věděl jsem, že vítr je proudící vzduch, ale kdo s ním proudí, nebo dokonce proč proudí, jsem nedovedl vysvětlit. Revizor mě vytrhl z rozpaků. Podal jsem mu lístek. Ten dětský, co jsem držel v ruce.

Revizor se nedůvěřivě podíval na jízdenku, pak na mne, pak opět na jízdenku a otázal se: "Kolik je vám let?" "Dvacet pět." Revizor se znovu nedůvěřivě podíval na mne a pak na jízdenku. Pochopil jsem. "Jedete na dětský lístek, pane!" pravil revizor. "Oklamal jste průvodčího!" Revizor po mně žádal deset korun. Vzal jsem proto Odonovi velký lístek, revizor mě však zadržel. "Nebrat dítěti jeho lístek!" pravil a vzal mu jej sám. Míra jeho trpělivosti byla v ten okamžik dovršena. "Kolik je vám let?" zeptal se Odon. Odonovi s velkým lístkem stouplo sebevědomí a odpověděl, že je mu třicet. Ani při tom nemrkl. Revizor byl uspokojen, ale jen na okamžik. Když vracel Odonovi lístek, pojala ho nedůvěra. Vykřikl: "Kolik?" Odon se rozplakal. Bylo jasné, že skutečný třicátník by reagoval poněkud jinak. "Vám není třicet, vám je sedm!" pravil revizor, "a dostanu dalších deset korun."

Chtěl jsem věc přivést na pravou míru a tak jsem se pokusil vysvětlit revizorovi, že si s Odonem lístky vyměníme a vše bude v pořádku. Revizor se mně ovšem vysmál a pravil, že tak daleko jsme to ještě nepřivedli, aby si pasažéři v přítomnosti revizora směli vyměňovat jízdenky mezi sebou. To že by se taky mohlo stát, že by celá tramvaj jela na jediný lístek.

/Z knihy Jiřího Suchého "Sto povídek" - zkráceno/

4. cvičení: - Vytvořte 2 zjišťovací otázky a 4 doplňovací otázky k textu!

Slovíčka:

bratranec,-nce M.	Cousin	být zabrán do +G.	in etw. vertieft sein
dovršit,-í	erfüllen	důvěřivě (Adv.)	vertrauensvoll
levný	billig	mrknout,-ne pf.	Zwinkern
nápadný	auffällig	odkud se bere	woher kommt
oklamat, -me pf.	Irreführen/täuschen	otázat se, -že se pf.	fragen
pochopit,-í pf.	begreifen	ponechat, -á pf.	behalten
příbuzenstvo,-a N.	Verwandschaft	na pravou míru	auf's richtige Maß
proud,-u M.	Strom	proudit,-í ipf.	wehen/fließen
radost,-i F.	Freude	rozpaky, -ů M.pl.	Verlegenheit
sebevědomí,-í N.	Selbstbewußtsein	sestřenice,-e F.	Cousine
trpělivost,-i F.	Geduld	vyčítat,-á ipf.	Vorwerfen
vysmát se, -ěju + D. pf.	jmd. Auslachen	vytrhnout pf.	herausreißen
zadržet,-í pf.	anhalten		

5. cvičení: - čtěte vazby sloves, naučte se jim a obměňujte je!

být:

Je mi zima. Co je nového? Je mi to líto. Je mi dvacet let. Co je ti? Není mi dobře. Co je mu do toho? Není mu do smíchu. Není jí co věřit. Není vidět ani na krok. Není divu, že zkoušku neudělal. Není mu rady ani pomoci. Byl strachem bez sebe. Víím, na čem jsem. Je na tom moc špatně. Je na odchodu. Jsem jako na trní. Jsem poněkud na rozpacích. Je řada na vás. Já jsem pro, ale oni jsou proti. Je jako u vidění. Nejsm s to se to naučit do zítřka. Není na to ani pomyšlení.

dát:

Dala jsem si šít šaty. Dali jsme si řízek s bramborovým salátem. Nedal nic najevo. Dal si na čas. Dávali jsme pozor. Dej mi pokoj! To jsem si dal! Tys mi dal! Ten mi dal co proto! Počkej, já ti dám! Dal nám dobrou radu. Dal mi facku. Dal mu na srozuměnou, že tam už nemá chodit. Kolik jste dal číšníkovi spropitného. To si nedej líbit! Nedal si vymluvit, že ho vůbec nepotřebují. Dej si říct! Nedala na sobě nic znát. To se od něho dalo čekat! Dejte se do toho! Čemu dáváte přednost? Co se dá dělat! To dá mnoho práce!

mít:

Mám na sobě teplý svetr. Nemám u sebe žádné peníze. Mám čas až zítra. Měl hlad a žízeň. Má vysokou horečku. Máte s ním kříž. Nemá všech pět pohromadě. Máte pravdu. Myslím, že v tom má taky prsty. Má s ním peklo. Máme jaro. Měla slzy v očích. Má oči jen pro ni. Má oči všude. Udělal si u něj dobré oko. To nemá ze své hlavy. Měla včera službu. Mám naspěch. Má svou hlavu. Nic z toho nemám. Jak se máte? Má za ušima. Mám to na jazyku. Má mnoho řečí. Má srdce na jazyku.

České osobnosti

Karel Čapek (1890-1938)

Karel Čapek byl český prozaik, dramatik, novinář a překladatel první poloviny 20. století. Byl také prvním českým spisovatelem, který měl úspěch i v zahraničí a tím velice české literatuře pomohl. Po určitou dobu byl představitelem československého Penklubu. V době hrozící nacistické okupace byl jedním z hlavních motorů odporu, kdy využil všechny své možnosti a kontakty k mobilizaci národa a světa při snaze o zachování svobody.

Karel Čapek se narodil v Malých Svatoňovicích u Trutnova 9. ledna 1890. Bydlela s nimi i Čapkova babička Helena Novotná, o které Čapek mnohokrát řekl, že to byla právě ona, kdo výrazně ovlivnil jeho cit pro jazyk a kdo v něm rozvinul sociální cítění.

Proto odchází v září 1905 do Brna, kde mu jeho sestra Helena našla podnájem. Zde nastupuje do kvinty Prvního českého gymnázia. Po dokončení sexty se Čapkovi rodiče rozhodli prodat dům v Úpici a přestěhovat se do Prahy. Ubytují se v činžovním domě v Říční ulici č. 11 na Malé Straně. Spolu s Karlem a rodiči zde bydlí bratr Josef a babička Helena. V září 1907 nastupuje Karel do septimy Akademického gymnázia v Praze, kde v červnu roku 1909 maturuje s vyznamenáním.

V říjnu se zapisuje na filozofické fakultě Karlovy univerzity jako student filozofie. Druhý ročník pak studuje v Berlíně a Paříži. 29. listopadu 1915 je slavnostně jmenován doktorem filozofie. V tomtéž roce byl z důvodu nemoci několikrát neodveden do první světové války.

V roce 1917 začíná svou novinářskou činnost v časopisu Národ, v Národních listech a také v satirickém týdeníku Nebojsa. K 1. dubnu 1921 nastupuje společně s bratrem Josefem na dobře placené místo v pražské redakci Lidových novin. 22. března 1922 byl poprvé osobně představen Masarykovi, s kterým poté navázal hluboké přátelství a napsal knihu rozhovorů.

V létě roku 1920 se seznamuje s herečkou Olgou Scheinpflugovou, svojí budoucí manželkou. Téhož roku vydává svou celosvětově známou hru R.U.R., v které bylo poprvé použito slovo robot, jehož autorem je ovšem Josef Čapek.

Karel Čapek měl mnoho zájmů. Rád cestoval, dále měl rád zvířata a rád pracoval na zahrádce. Filozoficky byl orientován na pragmatismus. Jeho dílo bylo velmi rozsáhlé: psal knihy pro děti (Dášenska, Devatero pohádek), povídky (Z jedné a druhé kapsy), utopické romány (Továrna na absolutno, Krakatit, Hordubal, Povětroň a Obyčejný život), dále protifašistická díla (Válka s Mloky a Bílá nemoc), knihy popisující jeho záliby (Italské listy, Holandské listy, Španělské listy atd., Zahradníkův rok a Měl jsem psa a kočku) a alegorické drama RUR.

Od konce května do konce července pobývá v Anglii. Odebírá se tam kvůli zasedání mezinárodního kongresu Penklubu a Výstavě britského impéria.

V červnu 1926 začíná svůj antifašistický boj uveřejněním článku „Čeští spisovatelé - proč mlčíte?“ jako odpověď na Manifest českých fašistů k spisovatelům. Tento boj se ukazuje i v jeho románech „Krakatit“, „Bílá nemoc“, „Válka s Mloky“ a „RUR“, jejichž tématem je hrozba fašismu a rasismu.

V červnu 1935, na mezinárodním sjezdu Penklubu v Barceloně, ho předseda světové federace Penklubů H. G. Wells navrhuje za svého nástupce, ale Čapek ihned odmítá. 16. srpna 1935 se Karel Čapek žení s Olgou Scheinpflugovou na vinohradské radnici. V listopadu 1936 je opět navržen na Nobelovu cenu za literaturu.

21. září 1938 pomáhá stylizovat prohlášení, jímž vláda oznamuje občanům přijetí podmínek francouzské a anglické vlády. 30. září, v den mnichovského diktátu, podepisuje výzvu Obce československých spisovatelů „K svědomí světa.“ V listopadu a prosinci musí Čapek snášet

kampaň tisku proti své osobě. Odmítá evakuaci do Anglie, říká, že musí zůstat s národem. Od poloviny prosince trpí chřipkou, poté dostane zánět ledvin. 25. prosince 1938 umírá.
<http://capek.misto.cz/zivotopis-d.html>

Slovíčka:

ctění,-í N	Empfinden	činžovní	Mietzins-
článek,-u M	Artikel	hluboký	tief
hrozba,-y F	Drohung	hrozící	drohend
chřipka,-y F	Grippe	kapsa,-y F	Tasche
ledvina,-y F	Niere	mlčet,-čí (ipf)	schweigen
nástupce,-e M	Nachfolger	navrhovat,-uje (ipf)	vorschlagen
odpor,-u M	Widerstand	odpověď,-i F	Antwort
odvést,-de (pf)	abführen	ovšem	allerdings
podmínka,-y F	Bedingung	použít,-ije (pf)	benutzen
prodat,-á (pf)	verkaufen	představitel,-e M	Repräsentant
překladatel,-e M	Übersetzer	radnice,-e F	Rathaus
rozsáhlý	umfangreich	rozvinout,-ne (pf)	entwickeln
snaha,-y F	Bemühung	svědomí,-í N	Gewissen
ukazovat se,-uje (ipf)	sich zeigen	uveřejnění,-í N	Veröffentlichung
využít,-žije (pf)	ausnutzen	vyznamenání,-í N	Auszeichnung
zachování,-í N	Erhalt	záliba,-y F	Vorliebe
zasedání,-í	Sitzung	zvíře,-te N	Tier

6. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!

16. (šestnáctá) lekce: Číslovky druhové (Gattungszahlwörter)

Gattungszahlwörter werden benötigt, um die Anzahl von Plural- oder Singularwörtern anzugeben.

1. **Singularia tanta** - werden lediglich im Singular gebraucht:

a) **Kollektiva**: -í, -oví (N.): dříví "Holz", listí "Blätter", kamení "Steine", stromoví "Bäume".
 -stvo, -ctvo (N.): obyvatelstvo "Bevölkerung", lidstvo "Menschheit", letectvo "Flugwaffe".

andere : nábytek M. "Möbel", dobytek M. "Vieh", drůbež F. "Geflügel", ovoce N. "Obst", zelenina F. "Gemüse" usw.

b) **Stoffnamen**: voda F., pivo N., káva F., cukr M., dřevo N. (vgl. dříví), mouka F. "Mehl", krev F. "Blut" (sofern diese Sg.t. in Pl. gesetzt werden, ändert sich (metonymisch) die Bedeutung *dvě vody* steht für "zwei Gläser/Flaschen Wasser" oder "zwei Sorten Wasser" (z.B. weiches/hartes/Mineral- usw.)

c) **Abstrakta**: láska F. "Liebe", smrt F. "Tod", mír M. "Frieden", spánek M. "Schlaf", mladost F. "Jugend", stáří N. "Alter".

2. **Pluralia tantum** - sie stehen im Pl., beziehen sich aber meist auf eine Person oder Sache.

Maskulina: šaty "Kleid/Herrenanzug", peníze "Geld", Hradčany (G. -an), Karlovy Vary (G. Var);

Feminina: vánoce,-; velikonoce,-; housle,-í "Geige", dveře,-í "Tür"; kleště,-í "Zange", brýle,-í "Brille", hranice,- "Grenze"; lázně,-í "Bad"; České Budějovice, -; narozeniny,- "Geburtstag", prázdniny,- "Ferien"; jmeniny,- "Namenstag"; hodiny,- "Uhr", hodinky,-nek "Armbanduhr",

dějiny,- Geschichte", kalhoty,- "Hose" (plavky,-ek) "Schwimmhose/Anzug", trenýrky,-ek "Boxerhose", džíný,- Jeans".

Neutra: kamna,-en "Ofen", ústa,- "Mund", jatra,-ter "Leber", záda,- "Rücken", vrata,- "Tor", prsa,ou "Brust".

Anmerkungen: Feiertags- und Ortsbezeichnungen auf -y und -e haben meistens im G.Pl. eine Null-Endung; vánoce, velikonoce haben in Dat. nur -ům (k vánocům).

Wie Pluralwörter verhalten sich auch eine Anzahl von Wörtern im Plural, die zwar auch Singularformen aufweisen, die aber im Plural eine Ganzheit, wie z.B. das paarige Vorkommen, darstellen, z.B.:

jedna bota – dvě boty – dvoje boty = ein Schuh – zwei Schuhe – zwei Paar Schuhe.

Číslovky druhové (Gattungszahlwörter)

- Durch sie wird die Anzahl von Arten/Sorten oder die einfache Anzahl von Dingen wiedergegeben, die durch Pluralia tanta oder Singularia tanta ausgedrückt werden. Es gibt zwei Formen (die lange und die kurze Form), die sich dadurch unterscheiden, ob die Nominativ-Formen einen langen oder kurzen Vokal haben.

Verwendung der langen und kurzen Gattungszahlwörter::

1. Pluralia Tanta: → kurze Form; Ersatz der Grundzahlwörter
dvoje kalhoty → zwei Hosen
Maminka má dvoje brýle → Mutter hat zwei Brillen
2. Substantive, die eine Ganzheit bezeichnen → kurze Form + Pl.Sub.
Sestra má dvoje boty a troje rukavice. →
Die Schwester hat zwei Paar Schuhe und drei Paar Handschuhe.
3. bei Kollektiva und Stoffnamen: → lange Formen
dvojí uhlí: kamenné a hnědé → zweierlei Kohle: Stein- und Braunkohle
4. bei Abstrakta: → lange Formen, Sg.-Sub.
dvojí stanovisko → zwei Standpunkte
obyvatelstvo trojí narodnosti → Bevölkerung dreierlei Nationalität

Bei Pluralia Tanta können beide Formen auftreten. Sie haben dann einen Bedeutungsunterschied:

Do zámku vedly dvoje dveře. → In das Schloß führten zwei Türen.

Truhlář vyráběl trojí dveře: venkovní, pokojové a koupelňové.

→ Der Schreiner stellte dreierlei Türen her: Außen-, Zimmer- und Badezimmertüren

Formenbildung

1. lange Gattungszahlwörter:

dvojí, trojí, obojí ==> (wie cizí, sg.)

čtvrtý, paterý, šesterý, sterý, tisícerý ==> (wie harte Adjektiv)

mnohý, několikerý

2. kurze Gattungszahlwörter:

dvoje, troje, oboje ==> (N/A substantivische Endung, sonst Endungen wie weiche Adjektive im Plural.)

čtvery (mask/fem) čtvera (neut.),
 patery/a šestery/a, stery/a, tisícery/a, ==> (N/A substantivische Endung, sonst Endungen wie
 harte Adjektive im Plural)

mnohy/a, několikery/a

Deklination der kurzen Formen im Plural (bei Pluralia Tanta und Ganzheitssubstantiven)						
	mask.	fem.	neutr.	Alle Genera	mask./fem.	neutr.
N.	jedni/jedny	jedny	jedna	dvoje	čtvery	čtvera
G.	jdněch			dvojích	čtverých	
D.	jdněm			dvojím	čtverým	
A.	jedny	jedny	jedna	dvoje	čtvery	čtvera
L.	jdněch			dvojích	čtverých	
I.	jdněmi			dvojími	čtverými	

1. cvičení: V následujících spojeních napište počet počítaných předmětů slovy. Všimněte si, kterých číslovek jste u jednotlivých substantiv užili:

a) oba (2 _____) bratři; (2 _____) kamna [pl.; Ofen]; (3 _____) košile a (3 _____) tepláky [pl. Trainingsanzug]; (125 _____) vojáků; 10 ponožky [pl. Socken]; (několik _____) staré housle; (4 _____) staří pomocní dělníci; (4 _____) pouliční hodiny; přes (2 _____) zamčené dveře; (2 _____) vzácná ušlechtilost [Edelmut]; na (3 _____) zámeckých vratech [pl. Tor].

b) jen (1 _____) skleněné dveře; poslední (2 _____) prázdniny; stojí mi (oba 2 _____) hodiny; (oba 2 _____) roztrhané střevíce [Schuh], (oba 2 _____) roztrhané punčochy [Strumpf], kup si (3 _____) nové punčochy, (několik _____) velikonoce na venkově; Martinovy (3 _____) šedé kalhoty a (3 _____) bílé kapesníky [Taschentuch]

c) za (1 _____) kamny; o (2 _____) slavných houslích; skladba pro (2 _____) varhany [Orgel] a (2 _____) mužské hlasy; (všechny 4 _____) kleště [pl.; Zange]; (všechny 4 _____) hoblíky [Hobel]; (několik _____) staré nůžky [pl.; Schere] a (2 _____) staré náprstky [Fingerhut]; od (2 _____) posledních žní [pl.; Ernte]; díry ve všech (3 _____) plavkách [pl.; Badeanzug].

2. cvičení: Číslice v závorkách nahrad'te druhovými číslovkami, kde jen to nutné!

A. 1. V předsíni (být) 4 dveře. 2. Nepospíchej na mě, mám jen 1 ruce. 3. V celém domě (být) jen 2 kamna. 4. Ve sbírce starých hudebních (nástroje) má tady 3 vzácné housle. 5. Vzala jsem si na cestu jen 3 šaty. 6. Do kávy si dám 2 (cukr). 7. Na náměstí jsou 6 hodiny, ale jen 2 jdou přesně. 8. V místnosti bylo jen 6 (kus, nábytek). 9. Prodavačka nám ukázala 3 kalhoty různé kvality. 10. Pane vrchní, 2 (minerální voda), prosím. 11. Moje manželka má 10 (boty). 12. Dejte mi 2 (cigarety) a 1 (sirky). 13. K vánocům jsem dostala hned 3 blůzy a 2 košile najednou. 14. V sobotu si kupuju 2 noviny a 3 časopisy. 15. Měla v aktovce málo věcí – jen 2 skripta, 1 desky s poznámkami a 2 propisovačky. 16. V této místnosti jsou 4 okna. 17. Do dvora vedou 3 vrata. 18. Při práci potřebuje 2 nůžky a 2 různé nože.

B. 1. Vzal si s sebou (2) rukavice. 2. Do místnosti vedou (3) dveře. 3. Do opravy nesl (5) boty. 4. Příklad je možno řešit (3) způsobem. 5. Vezmu si ještě (4) zápalky. 6. Je to strom s (2) ovocem. 7. Ve výloze ležely (8) hodinky. 8. Ve skříni visely (7) šaty. 9. Výrobek bude v prodeji v (3) úpravě. 10. Přines (10) noviny. 11. Ze dvora vyjžděly (4) vraty. 12. Vezli všechno na (1) saních. 13. Názory na to jsou (2). 14. Koupila si (3) nové punčochy. 15. Máme tady (3) kávu. 16. Dejte mi ještě (6) sardinky. 17. Přidali tam (9) koření.

Do Národního divadla na Prodanou nevěstu

U divadelní pokladny:

Petra: Prosila bych 3 lístky na Prodanou nevěstu na úterý, 3. října. Nejraději do *přízemí* nebo do *lóže*.

Pokladní: Bohužel, přízemí ani lóže už nemám. Měla bych tu 1. balkón, 3. řadu *uprostřed*.

Petra: Je odtud dobře vidět a slyšet?

Pokladní: Jsou to velmi pěkná místa. Budete si je přát?

Petra: Ano, *vezmu* si je, děkuji.

Petra mluví s Christianem:

Petra: Christiane, ty lístky na Prodanou nevěstu jsem dostala.

Christian: To jsem moc rád, to už jsem si dlouho přál. Kdy je to *představení*?

Petra: V úterý, 3. října. *Začátek* je v 19 hodin. Mohli bychom se sejít za pět minut tři čtvrtě na sedm u *šatny* dole vpravo. *Vstupenku* už ti dám. *Budova* Národního divadla je velmi zajímavá, můžeme si ji trochu prohlédnout.

Christian.: Vidět a slyšet českou *národní* operu v Národním divadle, to je pro mne opravdu *zážitek*. Víš, že se moc zajímám o klasickou *hudbu*. Myslím, že Prodaná nevěsta je nejznámější a *nejoblíbenější* česká opera vůbec.

Petra: Slyšela jsem, že je Prodaná nevěsta v *repertoáru* Státní opery v Berlíně.

Christian: Ano, to je. Ale přece si myslím, že *to není ono*, že to přesně *neodpovídá* českému *duchu*. Ještě znám dobře Rusalku od Antonína Dvořáka, to je *překrásná pohádka*, a pak ještě Hubičku od Bedřicha Smetany. I Janáčkovy opery se u nás hrají, například Líška Bystrouška a Zápisky z mrtvého domu.

Petra: Mohli bychom se podívat do Smetanova muzea. Je na *nábřeží* a je to vlastně muzeum hudby.

Christian: Mládež se u nás a v Německu zajímá hlavně o *rockovou hudbu*, ale *stojí to za to snažit se pochopit* i klasickou hudbu. Jen *šlágry* a *džez*, to je *příliš jednostranné*.

Petra: *Máš pravdu*. Pavel jde s námi do divadla. Jsem zvědavá, co bude říkat. Mně řekl, že s námi jde jenom proto, aby ti udělal radost. Musela jsem se tomu *v duchu smát*.

Christian: Tak ti moc děkuji, mám velkou radost. Vím, jaký je o lístky do Národního divadla zájem.

Slovíčka:

budova	Gebäude	bystrouška	scharfhörig
dole	unten	duch	Geist
hlavně	hauptsächlich	hubička	Küsschen
jednostranný	einseitig	lístek	Karte
líška	Fuchs	lóže	Loge
mít pravdu	Recht haben	mládež	Jugend
mockrát	vielmals	mrtvý	tot
nábřeží	Uferstraße	národní	national
nejoblíbenější	Lieblings-	nevěsta	Braut
odpovídat	hier: entsprechen	odtud	von dort

opravdu	wirklich	pohádka	Märchen
pochopit	begreifen	prodaný	verkauft
prohlédnout	durchschauen	představení	Vorstellung
překrásný	herrlich	přesně	genau
přízemí	Parterre	radost	Freude
řada	Reihe	smát se	lachen
snažit se	bemüht sein	stojí za to	wert sein
šatna	Garderobe	to být ono	nicht das Wahre
trochu	bisschen	uprostřed	in der Mitte
vlastně	eigentlich	vpravo	rechts
vstupenka	Eintrittskarte	vůbec	überhaupt
začátek	Anfang	zajímavý	interessant
zápisek	Notiz	zážitek	Erlebnis
známý	bekannt	zvědavý	neugierig

3. cvičení: - Vytvořte 3 zjišťovací otázky a 5 doplňovacích otázek k textu!

4. cvičení: - tvořte věty!

1. ten člověk - bavít - práce; 2. někteří lidé - nemít - taková otázka - rád. 3. Bratr - být - 46 - rok. 4. Sestra - vypadat - mladý a veselý. 5. tři - zákazník - kupovat - 2 - balík - dřevo. 6. děti - chutnat - ta bramborový - polévka. 7. Přátelé - nelíbit se - tvoje dnešní chování. 8. Já - být líto - ti lidé. 9. Já - litovat - ta zvířata - , který - se chovají - v - toto zemědělské družstvo. 10. nikdo - netěšit - takový výsledek a - všichni - chtít - aby se fotbalové utkání - zopakovat. 11. my - nečekat - že - vy - nepřijít - na - tato přednáška. 12. Pavel - zajímat se - moderní umění. 13. já nepovažovat - názory - tento pán - správně. 14. Ty - nezáležet - moje mínění - a proto - já - nestarat se - tvůj názor - tato věc.

5. cvičení: - doplňujte správné prefixy!

1. Kniha ___padla na zem. 2. Vltava se ___lévá u Mělníka do Labe. 3. Byl to notorický alkoholik, ___pil se k smrti. 4. Sportovci se musí před závodem ___cvičit. 5. Listonoš ___náší dopisy. 6. Už se ___myla a ___česala. 7. Dítě ___lilo polévku do talíře a ___dalo všem přibory. 8. Náhle se ___přelo. 9. ___stupte, prosím, odjíždíme za dvě minuty. 10. Všechno zboží už jsme ___prodali. 11. V tomhle divadle je vždycky ___prodáno. 12. Jak ___běhl do domu, ozvala se za ním rána z pistole. 13. ___padl z druhého patra a ___bil si koleno. 14. Proč jste mi včera ___jeli? 14. Ani si ne___myl ruce a nohy a šel spát. 15. Od té doby ___plynuly dva roky. 16. Najednou se ___přelo a začal foukat studený vítr. 17. ___dělili jsme se s ním o poslední kus chleba.

České osobnosti

Božena Němcová (1820 - 1862)

Božena Němcová, dívčím jménem Barbora Panklová, se narodila ve Vídni 4. února 1820. Vychovával ji panský kočí, rakouský Němec Johann Pankl a česká služka Terezie Novotná. Jako malé dítě se Němcová přestěhovala na panství vévodkyně Zaháňské do Ratibořic u České Skalice (Náchodsko). V nejnovějších pracích se diskutuje, jestli je Božena Němcová vlastně dcera vévodkyně Zaháňské, které ji musela odevzdat do péče svých zaměstnanců.

Božena Němcová strávila dětství a mládí v Ratibořickém údolí, které proměnila později očima vzpomínek ve slunnou idylu. Otec Barunky (tak ji nazývali v dětství) býval v letních měsících podkoním na ratibořickém zámku ve službách paní vévodkyně Zaháňské, pouze na zimu s ní odjížděl do Vídně. Na vývoj osobnosti B. Němcové měla zásadní vliv babička z matčiny strany, Magdaléna Novotná, tkadlena z Náchodska, která ji vychovávala za pobytu své dcery v Ratibořicích v letech 1825- 29. Do školy chodila v České Skalici, později ji rodiče dali na

vychování k zámeckému správci v Chvalkovicích. Tam se poprvé seznámila s módní německou romantickou literaturou.

Již v sedmnácti letech se na nátlak matky provdala za úředníka finanční stráže Josefa Němce, který byl v té době dvakrát starší než ona. Němec patřil k uvědomělým vlastencům a pro své národní cítění nebyl oblíben u svých představených a byl také často překládán z místa na místo - od svatby do r. 1842 se stěhovali téměř každý rok V té době se jí narodily čtyři děti: Hynek, Karel, Theodora a Jaroslav. Manželství nebylo už od začátku šťastné, neboť se v něm setkaly dvě naprosto odlišné povahy: mladá žena toužila po člověku, s kterým by mohla sdílet své ideály a který by jí byl pomocníkem a rozšiřoval její duševní obzory. Němec, roztrpčený a unavený nepřijemnou státní službou, býval ale často drsný a chladný.

V Praze se mladá a krásná Božena brzy dokonale sžila s vlasteneckou inteligencí a stýkala se téměř se všemi představiteli tehdejší české a později i slovenské kultury. K jejím přátelům patřil K. Havlíček-Borovský (účastnila se jeho pohřbu, který se stal zároveň protirakouskou manifestací pražského lidu). Dále to byli J.V. Frič a K. Sabina (představitelé nejmladší spisovatelské generace, pronásledovaní za účast na revoluci v roce 1848), Čelakovský, Erben, Jan Evangelista Purkyně, Nebeský, Klácel, Světlá, Podlipská, Jan Ignác Hanuš a slovenští spisovatelé Samo Chalupka, Ján Chalupka, Janko Král', Andrej Sládkovič aj.

Pro aktivní účast v revolučním hnutí byli Němcovi pronásledováni rakouskými úřady a jejich činnost stále sledovala tajná policie. Roku 1845 se rodina odstěhovala do Domažlic, kde se Němcová věnovala národopisu, sběratelské činnosti a působila na politické uvědomění lidu. Několik měsíců v zimě bydleli ve Všerubech, po revoluci 1848 byl Němec přeložen do Nymburku, dva roky po tom na podřízené místo v Liberci a ještě téhož roku do Ďářmot v Uhrách, Němcová se i s dětmi odebrala do Prahy. V těchto letech začalo hmotné i duševní strádání, které se stále stupňovalo, až se změnilo v bídu celé rodiny

Němcová onemocněla, podrážděný manžel ji nechápal, odmítal dávat peníze na domácnost. Dověšením neštěstí byla smrt milovaného syna Hynka. V této době strádání, kdy jí nezbylo než doprošovat se pomoci u svých přátel a kdy poznala i nevědek tzv. vlastenecké společnosti, vznikalo největší dílo Němcové, její *Babička*. Krise manželského soužití Němcových vyvrcholila koncem padesátých let, kdy se Němcová rozhodla žít sama s dětmi. Třináct let, které strávila v Praze, bylo přerušeno jen krátkým pobytem v Drážďanech a třemi cestami na Slovensko a do Uher. Roku 1861 odjela do Litomyšle, aby u nakladatele Augusty dohlížela na vydávání svých spisů. V lednu roku 1862 zemřela předčasně vysílením a neustálým strádáním.

Slovíčka:

bída,-y F	Elend	dohlížet,-ží (ipf)	beaufsichtigen
domácnost,-i F	Haushalt	doprošovat se,-uje(ipf)	erbitten
dověšení,-í N	Vollendung	duševní	seelisch
hmotný	materiell	chladný	kühl
krásný	schön	naprosto	durchaus
národopis,-u M	Ethnographie	nátlak,-u M	Druck
neustálý	ständig	oblíben	beliebt
odlišný	verschieden	odmítnout,-ne (pf)	ablehnen
osobnost,-i F	Persönlichkeit	panství,-í N	Herrenhof
podkoní,-ho M	Pferdeknecht	podrážděný	gereizt
podřízený	Untergeordnete	poprvé	zum erstenmal
pouze	bloß	pronásledování,-í N	Verfolgung
překládat,-á (ipf)	hier: verlegen	příjemný	angenehm
roztrpčený	verbittert	sbírat,-á (ipf)	sammeln
strádání,-í N	Entbehrung	šťastný	glücklich
tajný	geheim	tehdejší	damalig
téměř	beinahe	tkadlena,-y F	Weberin

toužit po,-ží (íp)
unavený
vděk,-u M
vlastenec,-nce M
vysílení,-í N
zžít se,-zžije (pf)

sich sehnen
müde
Dankbarkeit
Patriot
Erschöpfung
sich einleben

údolí,-í N
uvědomělý
vévodkyně,-ě F
vliv,-u M
zima,-y F

Tal
hier: nationalbewußt
Herzogin
Einfluß
Winter

6. cvičení: - Ptejte se po výrazech, které jsou v textu podtržené!